

Владислав Ципин

*Супротстављање
монотелитској јереси у
доба Константина III
и Константа*

**Јован Мајендорф
СВЕТИ МАКСИМ
ИСПОВЕДНИК И
ПАПА МАРТИН**

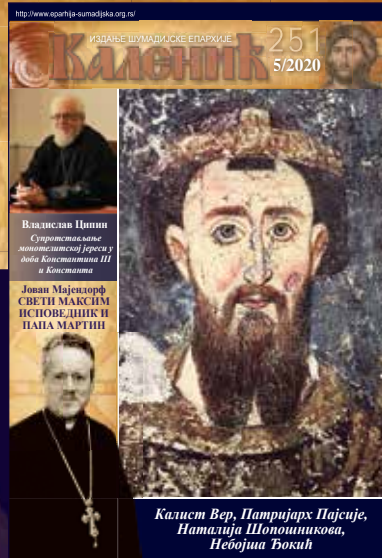
*Калист Вер, Патријарх Пајсије,
Наталија Шопошникова,
Небојша Ђокић*

фото репортажа

Слава Саборне цркве у Крагујевцу и једанаесте Великогоспојинске свечаности

Каленик

Јован Мајендорф
Свети Максим
Исповедник и папа
Мартин

стр. 2

Владислав Ципин
Супротстављање
монотелитској јереси у доба
Константина III и Константа

стр. 5

Калист Вер
Сусрет са
Православљем

стр. 10

Патријарх Пајсије, Служба Светом Симону.....	15
Наталија Шопошникова, Свети Спиридон: историја светих моштију... 18	18
Небојша Ђокић, Црква у Поповићу.....	28
Јекатерина Орлова / Нина Ставицкаја, Подражаватељка подвига светих апостола.....	33

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
Дечија страна

Излази са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XLI,
Број 5, (251), 2020.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Излази:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић
Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј - ставрофор, Милић Марковић, протојереј,
Марко Митић протојереј, Рајко Стефановић, протојереј - ставрофор, Драган Икић, јереј,
Небојша Младеновић, протојереј, Владан Костадиновић, јереј, Гордана Јоцић

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,
e-mail : n.milovic2@gmail.com
Дизајн и прелом: Дејан Манделц

Јован Мајндорф, протојереј

СВЕТИ МАКСИМ ИСПОВЕДНИК И ПАПА МАРТИН

Одломак из књиге *Историја Цркве и источно-хришћанска мистика*

Опозиција Светог Софронија учинила је крај моноенергизму, који је од почетка проповедао патријарх Сергије. Уместо ове, сада већ дискредитоване форме, папа Хонорије и „Ектесис” Ираклијев канонизовали су монотелитство, христолошку схему, која тврди да је једини и јединствени „субјект” или Ипостас Христа могао поседовати само једну вољу. Заиста, питали су они, како би могло човештво Христово, пошто није одвојено од човекове ипостаси (ово би било несторијанство), бити одвојено сопственом вољом? Међутим, очигледан недостатак ове теорије састоји се у томе да, пошто једино Ипостас Христова јесте предсуштаствена, божанствена Ипостас Логоса, Његова јединствена „ипостасна” воља може бити само божанствена воља. Дакле, Његова човечност није савршена, већ је само пасивно оруђе Божанства, механички „коришћено” божанственом вољом. Монотелитство никако није могло да се сложи са Томосом папе Лава (*agit utraque forma quod proprium est* – „свака од две природе делује у складу са својим својствима”) и Халкидонским сабором („сачувавши карактеристична својства сваке природе”). Својство истинске човечности није пасивност, већ слободно остваривање божанствене замисли о твари. Осим тога, ако би свакој ипостаси била својствена њена одвојена воља, тада би сама Божанствена Тројица поседовала три воље. Монотелитство је било схема која се у суштини није разликовала од моноенергизма: у оба случаја одрицала се пуноћа Христове човечности. Заиста се показало да питање моноенергизма и монотелитства, како га је одредио Свети Софроније, а касније његов ученик, Свети Максим (вероватно најпознатији богословски геније позног светоотачког периода), лежало у основи христолошких спорова од времена Првог Ефеског сабора (431. године). Ако је термин монофизитство могао да одговара мноштву разних струјања, каткад чисто Кирилових и зато компатибилних Халкидонском сабору, иако понекад узајамно искључивих и противречних, то су спорови VII века били усредсређени на стварне проблеме: неопходности да се формулише таква христологија у којој би се „смисао тварног битија и замисао историје” заснивали „на оваплоћеном Христу”, тако да ни твар ни историја не би изгубиле своју сопствену сврсисходност и динамизам.

Патријарх Сергије Константинопољски и папа Хонорије Римски умрли су 638. године. Игуман Пир, један од идеолога монотелитства, који се дописивао са светим Максимом, био је изабран за патријарха Константинопољског. Њему је пало на памет да су папе, наследници Хонорија, одбациле „Ектесис”. Међутим њихови прете-

сти нису изазвали прекид општења са константинопољском катедром: римским епископима VII века недостајало је енергије и чврстине њихових претходника, тако јасно показаних у време раскола са патријархом Акакијем, без обзира на то што су компромиси последњег са монофизитима били много мање озбиљни, него компромис Сергија и Пира. Наследник Сергија на константинопољској катедри био је отворени монотелита. Позивајући се на ауторитет почившег Хонорија, он се чак после ужаса арапског освајања надао христолошком консензусу, заснованом на монотелитству. На несрећу по њега, показао се умешаним у династичку борбу, која је уследила након смрти цара Ираклија (641. године). Пир је допао у тежак положај у периоду краткотрајног (тримесечног) царевања Константина III (сина Ираклија и његове прве жене Евдоксије), противника монотелитства. Будући оптужен за саучесништво у убиству Константина III, он је пошао за Максимом, павши у немилост после зацарења Константина II (новембра 641. године). Замењен Павлом, такође монотелитом, из престонице се упутио у прогонство у Африку.

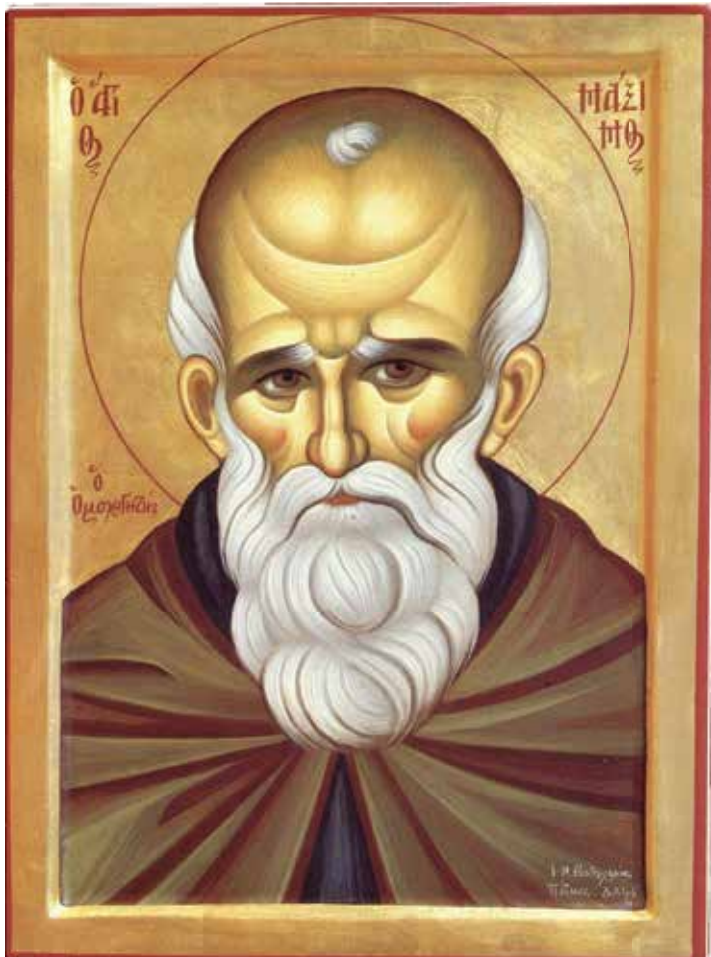
Управо је у то време византијска Африка са престоницом у Картагини представљала најбезопасније место у целој империји. Године 610. Ираклије ју је искористио као базу, упутивши се са армијом да спасе Константинопољ од персијске претње. Пошто је Исток био освојен од стране Арапа, а Италију су непрестано угрожавали Лангобарди, само је Африка могла да прими мноштво избеглица, и њен егзарх Григорије, Ираклијев брат од стрица, ујединивши грађанску и војну власт, би је склон мишљењу да су у његовим рукама сви адути војне и политичке борбе у датом моменту. Стигавши у Картагину, Пир је почео размишљати о могућности да помоћу моћног картагинског егзарха врати себи патријархат, којег је, по његовом мишљењу, био лишен неправедно.

Међу источним избеглицама, које су живеле у Африци, био је и Максим, бивши секретар Ираклија, а касније монах у Малој Азији. Боравак у Картагини био је обележен његовим судбоносним сусретом са Светим Софронијем (633. године). Иако се на почетку није приклонио ни једној страни у богословским споровима, у које је био увучен Софроније, он је, очигледно, почео у крајњој мери од 640. године да отворено иступа против монотелитства. Његов утицај био је велики не само благодарећи духовном ауторитету и умним способностима, него и захваљујући политичким везама „на врху” у Константинопољу.

Под покровитељством егзарха Григорија 645. године организована је званична расправа између Максима и

свргнутог патријарха Пира. Неочекивани резултат било је Пирово званично прихватање православља, а затим и његов одлазак у Рим. У овим догађајима монотелитска управа Константинопоља видела је заверу, у коју су ушли егзарх Григорије, Максим и папа. Ова подозрења нашла су потврду у томе што је Григорије заиста устао 646. године против Константа II, када га је његова војска прогласила императором. Међутим, судбина се окренула од њега: убијен је одбијајући моћни налет Арапа,

што је био прелудијум убрзо окончаног освајања (647). Свети Максим је увек оштро одрицао своју припадност Григоријевом устанку. Године 646. напустио је Картагину, отишавши затим за Пиром у Рим. Али пошто је монотелитски табор полагао више наде на делатност Григорија, настале су сумње. Године 646. уз одобрење Григорија састало се неколико афричких сабора, који су захтевали да се укине „Ектезис“.

Стигавши у Рим, Пир се свечано обратио из монотелитства у православље. Прихватио га је папа Теодор, признавши његово патријаршиско наслеђе, и чак га је позвао да предводи богослужења. Папа Теодор (642–649) био је Грк палестинског порекла, што, могуће, донекле објашњава његово јасније схватање суштине монотелитства. Надахнут одредбама афричких сабора и саветима Светог Максима, он је званично прекинуо општење са Павлом Константинопољским. Последњи је као одговор наредио стављање забране на капелу палате Плакидије, у којој су у престоници служили представници папе. Позиција Римске цркве постала је коначно одређена и јасна. За то време је Пир, изгубивши наду за наставак своје патријаршијске каријере помоћу егзарха Григорија (који је већ погинуо) и антимонотелитске партије, побегао у Равену и вратио се у монотелитску др-

жавну цркву. Неустрашиви папа Теодор одлучио га је од Цркве, потписавши одговарајући акт пером, умоченим у евхаристијску чашу.

Ништавност монотелитске политике постепено је постајала јасна чак и у Константинопољу. Изузимајући, може бити, Јерменију, где је још био снажан византијски утицај, наде да ова формула може послужити као основа за обједињење са монофизитима биле су разбијене арапским победама у Сирији и Египту; Италија и Африка, супротстављене монотелитству, све више и више су се отуђивале од центра империје. Зато је 648. године Константин II начинио покушај да прекине спор. Званичним императорским указом познатим под називом „Типос“, забранио је сваки спор о једној вољи или једној енергији, две воље или две енергије. Али ова одлука дошла је сувише касно: проблем је већ постојао, он је постао права дилема за хришћанско богословско сазнање, и он није могао да се прекине простим актом политичке власти. У стварности „Типос“ је био замишљен ради спречавања борби православља са званичним монотелитством.

Папа Теодор је умро не прихвативши „Типос“. Избор његовог наследника, Светог Мартина, био је већ сам по себи акт супротстављања установљеном императорском поретку, пошто кандидат није примио одобрења ни императора ни његовог егзарха у Равени. Мартин, Италијан, био је у Константинопољу посланик папе Теодора и прихватио је учешће у преговорима о судбини Пира до званичног расцепа између Рима и Константинопоља. Био је добро упознат са проблемом и спреман да отворено откаже послушност Империји.

У октобру 649. године у Латеранској базилици окупио се сабор од сто пет епископа, који су већином били из Италије и Африке. У Риму се поново налазио Стефан Дорски, палестински епископ, бивши посланик Светог Софронија у Риму, а такође много „благочестивих игумана и монаха Грка, или који су већ дуго времена живели у Риму, или су недвно пристигли; то су били Јован, Теодор, Таласије, Георгије и други богољубиви мужеве“. Ови грчки монаси не само да су надахњивали дебате, него су били и састављачи „Дела“ Сабора, написаних на грчком и тек касније преведених на латински језик.

Међу њима је био и сам Свети Максим, који је одиграо главну улогу у избору светоотачких сведочанстава и у припреми коначних закључака, који су се улили у форму двадесет анатемизама, који поново потврђују Халкидонски сабор, а такође учења о две енергије и две воље у Христу, које су неопходан изрази Његове две природе. Није било никаквих напада лично на Ираклија или Константина II, него су и „Ектесис“ и „Типос“ били званично осуђени, а читав низ јеретика подвргнут анатемима: Теодор Тарански, Кир Александријски и тројица Константинопољских патријараха која су један другог наслеђивали – Сергије, Пир и Павле. Ове одредбе биле су признате на целом Западу, али им се супротставио Павле Солунски. Иако је био папски викар у Илирику, Павле је написао папи писмо, које је у потпуности у складу са „Типосом“, и био је одлучен од стране Мартина. Епископ Јован Филадельфијски (у Арабији) био је послат да обнови православље у Антиохијској и Јерусалимској патријаршији, али резултати његове делатности у земљама које су биле заузете од Арапа, нису познати.

Јасне и одлучне одредбе Латеранског сабора морале су да изазову снажну реакцију Константинопоља. Папа Мартин и његови саветници, може бити, надали су се не-

какој политичкој подршци, попут Григоријевог устанка у Африци. Такве наде, ако су постојале, нипошто нису биле неутемељене, као што видимо из повести равенског егзарха Олимпија. Примивши из Константинопоља наређење да се упуту у Рим, да ухапси папу и тамо наметне „Типос“, Олимпије је, видећи противљење народа, на почетку почео да води преговоре са папом, а затим отишао на Сицилију, где је, пре него умре 652. године, у савезу са Арапима учинио заверу против Константа II. Иако су и Свети Мартин и Свети Максим увек одрицали било какву везу са политиком, општа атмосфера завере и интрига чинила је верске проблеме неодвојивим од питања лојалности Империји. Подозревајући да папа има нелојалне политичке симпатије и негодујући због његове отворене опозиције према „Типосу“, Констант II прибегавава сили.

Године 653. егзарх Теодор Калиопа ухапсио је болесног папу Мартина, окрививши га да је био изабран незаконито (то јест без императорске санкције) и да је давао новац Арапима (Мартин је указао помоћ ходочасницима који су стизали у Јерусалим). Светог Мартина су одвели у Константинопољ, три месеца држали у тамници и судили на црквеном суду Константинопољске патријаршије. Као духовно лице није био осуђен на грађанском суду. Акт осуде не садржи никакве религиозне елементе, само говори о преступном саучесништву у побуни Олимпија. Папа је био лишен чина, с њега су јавно скинути знаци епископског достојанства, био је окован у ланце и подвргнут понижењима. Умро је у прогонству у Херсону, на Криму, 16. септембра 655. године, а Црква га поштује као исповедника.

Учешће патријаршије у овим срамним догађајима чини овај период, са моралне тачке гледишта, најнижим у историји Константинопољске цркве. Године 654. омражени Пир смишља да се врати на патријаршијску катедру и предлаже погодбу легатима папе Евгенија I. Евгеније је био изабран уз одобрење егзарха у августу 654. године, нешто више од годину дана пре смрти Светог Мартина, без обзира на предострожности последњег против могућности такве узурпације. Евгеније се прихватио двојне формулације, која би дозвољавала избегавање формалног одбацивања „Типоса“, међутим римско свештенство и народ нису му дозволили да учини компромис са монотелитством. Ипак су он и његов наследник Виталијан (657–672) остали у општењу са монотелитским патријархом Пиром (654–666), који је у своје време био председник суда над Мартином. Приликом Виталијановог избора, Констант II послао му је скупоцено Јеванђеље, и папа је свечано дочекао императора-монотелиту – убицу Мартина и Максима (663) – када је посетио Рим. Смрт Светог Мартина је очигледно неутрализовала на неко време

римску опозицију „Типосу“: папе га нису прихватале, али нису ни осуђивале свог претходника Хонорија и нису прекидале везе са монотелитским руководством Константинопоља, остајући лојални империјском систему.

На тај начин, супротстављање монотелитству сконцентрисало се у једној личности, простом монаху, Светом Максиму Исповеднику. Он је био ухапшен у Риму заједно са двојицом својих ученика и упућен у Константинопољ. Суђење над њим дешавало се на трагу суђења папи Мартину. Оно је почело са политичком оптужбом, али судије нису могле да докажу постојање завере између Максима и побуњеног егзарха Григорија.

Тада су посланици императора пришли Максиму и питали га директно: „Налазиш ли се ти у заједници са константинопољском катедром?“ Максим је одговорио: „Ја се не налазим у заједници, пошто су они одбацили четири света сабора, претпоставивши им девет глава, прихваћених у Александрији (то јест унија Кира из 633. године), Ектесис... и недавно Типос“. Осим тога, Максим је сасвим одређено одрицао право императора да установљава догме. „Ниједан император“, рекао је он, „није био у стању да убеди богонадахнуте оце да прихвате сагласност са јеретцима... Улазити у оно што се тиче догми Цркве, и давати одређења, то је дело свештенства... За време анафоре императора спомињу заједно са лаицима...“ Тада су посланици изјавили да се легати папе Евгенија налазе у граду и да ће се причестити са патријархом Петром следећег дана. „Дух Свети“, одговорио је Максим, „осуђује чак и анђеле који се саглашавају са било чим што је противно ономе што је било проповедано“ (позивање на Гал. 1, 8).

Максим и двојица његових ученика стали су пред самим патријархом Петром и његовим колегом Македонијем, тироларним патријархом Антиохијским. Чврстина тројице монаха чинила је осуду неизбежном и Максим је био прогнан у Визију на Црном мору (655). Други покушај да сломи његово супротстављање, обећавајући му опроштај, пребацивање у манастир Регију и почасту у Константинопољу, окончан је новим неуспехом (656). Коначно је заједно са двојицом својих верних ученика Максим поново изведен пред суд епископа и сенатора у Константинопољу. Максима су сурово мучили, одсекли му језик и десну руку, и протерали у Лазик, у домовину Кира Александријског на Кавказу. Тамо је умро 13. августа 662. године, живећи дуже од осамдесет година. Ни из Рима, ни из било ког другог дела хришћанског света није због овог стигао никакав протест.

Владислав Ципин, протојереј

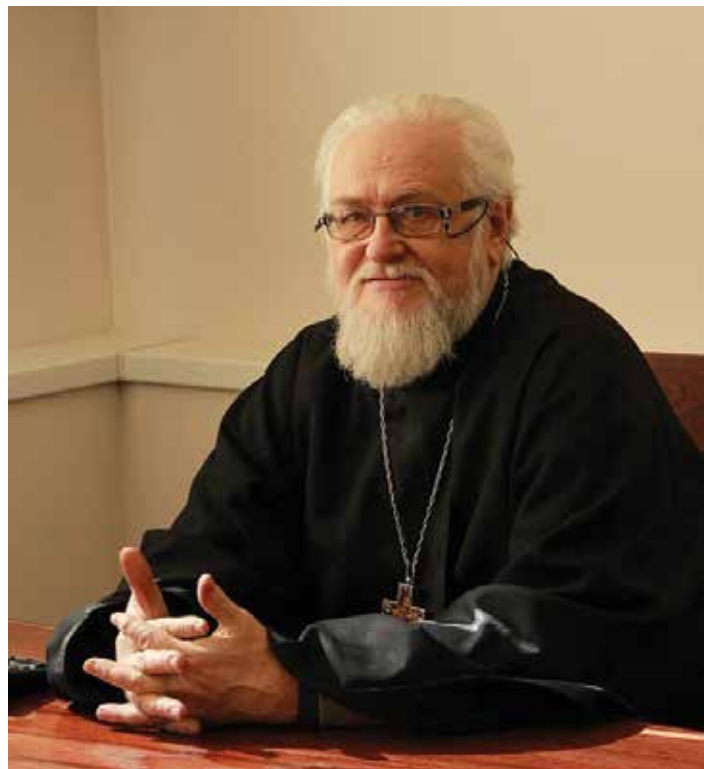
СУПРОТСТАВЉАЊЕ МОНОТЕЛИТСКОЈ ЈЕРЕСИ У ВРЕМЕ КОНСТАНТИНА III И КОНСТАНАТА

После смрти императора Ираклија, када се на престо попео његов син Константин III, на Западу, док се монотелитски испад папе Хонорија разилазио са свеопштом приврженошћу халкидонској христологији, настала је нада да ће нови император следити пример свог оца, који се на самртном одру кајао због издавања злосрећног „Ектесиса”, и коначно одбацити овај едикт и јеретичко учење које је у њему садржано. Папа Јован IV, који је у своје време служио као секретар Хонорија и, вероватно, био умешан у састављање његовог одговора на посланицу патријарха Сергија, у којем је изразио солидарност с монотелитским гледиштима адресата, осудио је „Ектесис” цара Ираклија, покушавајући, истина, притом да оправда Хонорија. Сазвао је у Риму сабор, у чије име је послао Константину III посланицу, инсистирајући у њој на поништењу „Ектесиса” и истовремено одбацујући оптужбе о монотелитству папе Хонорија, чиме је утемељио почетак хиљадупетстогодишње традиције његове апологије на Западу.

Године 642. умире папа Јован. За његовог наследника био је изабран Грк Теодор. Не дочекавши санкције из Константинопоља, избор је потврдио Равенски егзарх Исакије, и 4. новембра 642. године извршена је интронизација новог папе. Као што тврди историчар Рима, Ф. Грегоровију, нови папа „није оправдао... очекивања Византије; исто тако касније, ма колико Грка да су били папе, сви су увек подређивали своја национална осећања основним интересима Рима”¹. У то доба то је значило чврсту приврженост Теодора оросу Халкидонског Сабора и неприхватање монотелитства, у време када су у црквеној јерархији Истока, где се говорио грчки, при монотелитској јереси остајали упорни следбеници, међу којима су били Константинопољски патријарси Павле и Антиохијски Македоније. Православни патријаршијски престоли Александрије и Јерусалима живели су удивички (без патријараха), док је у Египту, под влашћу калифата, готово цела хришћанска заједница постала монолитно монофизитска – православље је исповедала незнатна мањина Грка, углавном оних који су живели у Александрији и који су од Копта презриво прозвани мелкити – царски људи, то јест они који се, по њиховим представама, уклањају од истине због угађања цару – императору. Касније, већ у Ново време, овај жиг био је пренесен на католичке унијате.

Папа Теодор у посланици патријарху Павлу инсистира на анатемисању „Ектесиса”, али је тај захтев био одбијен. Због малолетности и стога неизбежне несамосталности императора Константа, сина рано умрлог Константина III, у престоници империје монотелитство се одржава не само притисцима од стране световне власти, него и приврженошћу овој јереси дела епископата и свештенства и углавном самог патријарха Павла, који ће се показати верним настављачем дела својих претходника Сергија и Пира. Осведочивши се о овоме, папа је 643. године објавио свргавање Павла, који је, природно, игнорисао акт папе и, као резултат, канонско општење између Рима и Константопоља било је прекинуто.

Али нису сви епископи Истока били у једномислију с монотелитом Павлом. Митрополит Кипарски Сергије сазвао је 29. маја 643. године сабор, у име којег је писао

папи о својој „солидарности са римским православљем... изјављујући спремност да умре за православље; треба поништити све што је супротно Халкидонском Сабору. Сергије саопштава да је његов претходник Аркадије ћутао, очекујући исправљање заблуда. Али сада се Сергије више не храни овим илузијама”². Очегледно да су и други епископи наставили да ћуте не због једномислија са патријархом Павлом, већ зато што су се, слично њему, још увек надали да ће се он уразумити. То се, међутим, није десило.

У том моменту епицентар богословске полемике постаје Африка и престоница овог егзархата – Картагина. Године 640, после освајања Сирије, Египта и Либије од стране Арапа, у Африку су нагннули потоци емиграната из окупираних земаља. Међу њима су били и православни халкидонци и монофизити и они који су покушавали по цену монотелитског компромиса да помире једне и друге, чак и несторијанце. У Африку су бежали, вероватно, не само од муслимана, него и од гоњења од стране приврженика монотелитству императорске власти. Владајући језик дијецеза био је латински, у исто време када су избеглице говориле разним језицима: коптским, сиријским, јерменским, али углавном грчким. И баш тамо, у Картагини, у јулу 645. године, одржана је јавна богословска дискусија, која ће имати далекосежне последице, у присуству егзарха Африке Григорија, православног дијателите по богословским гледиштима. Учесници диспута били су свргнути патријарх Пир и остарели монах Максим, који није имао свештенички чин, касније прослављен од стране православне Цркве у лику преподобних.

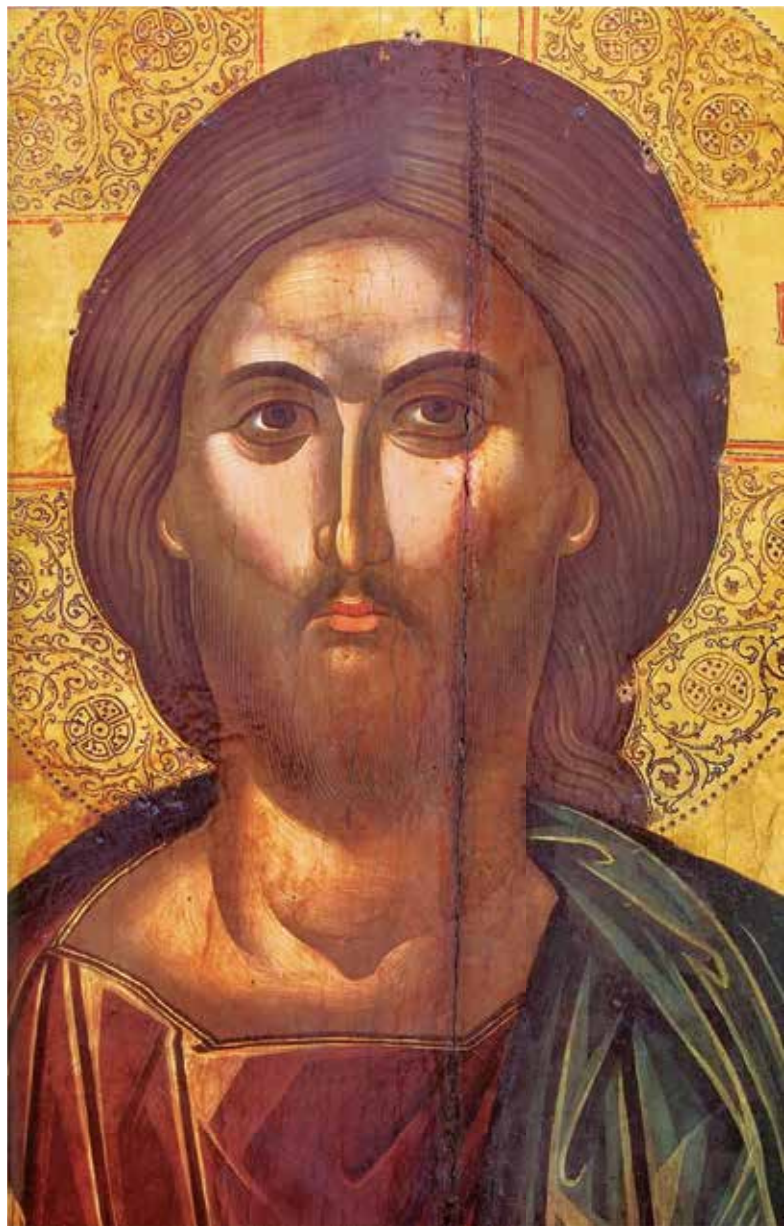
У излагању садржаја овог диспута од стране В. В. Болотова, Пирова аргументација у одбрани монотелитства састоји се у томе да двојност воље „цепају јединство Божанства и човечанства у Христу. Максим је одговорио да ако две природе не могу да поцепају јединство у Христу, онда то не могу учинити ни две воље”⁷³. Затим, покушавајући да оповргне онтолошке и антрополошке основе дијателитства, Пир размишља овако: „Ако воља следи из природе, онда из јединства воље треба закључити и јединство природе, а у таквом случају требало би и свете признати једносущнима Богу, пошто је њихова воља једно с вољом Божијом. Максим је на то приметио да Пир меша објекат хтења са самим хтењем, или вољу, као неодвојиво својство човечије душе, човечије природе. Свет се слаже с Богом у објекту хтења, али нема једну вољу с Богом”⁷⁴. Резимирајући своје закључке у корист дијателитства, преподобни Максим говори да се „православно учење састоји у томе да Христос, као Бог, хоће оно што је божанско и, као човек, хоће оно што је човечанско, и да се, као и у свему постојећем... природно стремљење ка самоочувању, пројављује и у Христу”⁷⁵, нарочито на очигледан начин у Његовој Гетсиманској борби. Током овог диспута Максим је инсистирао на томе да је воља својствена не ипостаси или лицу, него природи и да се сам подвиг Спаситеља састоји у томе што се Његова човечанска воља у коначном збиру саобразила и потчинила Њему као Сину Божијем, и у Њему присутној Божанственој вољи.

Диспут се окончао победом преподобног Максима, толико очигледно да је Пир признао његову праву и чак обећао да ће ступити у општење са дијателитима, али само не у Картагини, већ по доласку у Рим, куда се упутио. Тешко је рећи да ли је био искрен у промени убеђења, зато што је у Риму ушао у општење са православним папом, али се касније вратио у табор монотелита. После диспута Свети Максим се такође упутио у Рим. Тамо је папа Теодор примио у прошлости свргнутог Пира у општење, истовремено објавивши његово удаљавање са патријаршијског престола незаконитим и инсистирајући на одстрањивању његовог наследника Павла, непокајаног монотелите. Јасно је да је у Константинопољу игнорисан овај захтев.

Међутим, додатне тешкоће у узајамне односе између императорске власти и православних дијафизита уноси егзарх Африке Григорије, који је почетком 646. године иступио против императора Константа под изговором заштите православља. До тада није прошло ни четрдесет година од када је син Афричког егзарха, Ираклије, извршио успешан поход из Африке на Константинопољ, свргнувши Фоку. И овог пута су у престоници империје били свесни реалности претње државног преврата, која је долазила из Африке. Истина, она је била одстрањена на самом почетку не војном акцијом императора, него продором муслимана у Бизану: војска егзарха Африке, која је наступала против калифата 647. године, била је разбијена у борби код Суфетуле, а он сам је погинуо у овом боју.

Дијателитски контекст пропале побуне продубио је Константинову подозривост у односу на православне. У овој ситуацији Пир – на чијем ће повратку на патријаршијски престо инсистирати папа – се вероватно уплашио оптужбе за државну издају и, хитно напустивши Рим, упутио се у Равену, егзарху Платону, где је принео „покајање“ за својевремено „одступништво” од моно-

телитства. Дознавши за скандал који се догодио, папа Теодор сазива сабор у Риму, на којем је Пир био предат анатема. Саборски акт о одлучењу пребеглице био је потписан од стране папе евхаристијском Крвљу из путира.

Конфликт између Црква Рима и Новог Рима заоштрио се након што је папа јавно објавио свргавање патријарха. Узвратна реакција била је забрана вршења богослужења у константинопољско кућној цркви (посвећеној Светој Плакиди) папских апокрисијара. По одлуци патријарха био је чак сломљен престо на којем се вршила Евхаристија у овом храму.

У сложеним околностима, када су се спорили о једној или две воље у Христу, захватани су све шири кругови и, како се чинило императорским властима, претили подривању правног поретка. Патријарх Павле је саветовао императору да прекине ове спорове владарским наређењем. Савет је био прихваћен и 648. године од стране Константа II издат је едикт, познат под називом „Типос” („Типос пери тис пистеос”). У овом акту констатовано је постојање различитог мишљења по питању о вољи у Христу: „Једни признају једну вољу, тврдећи да Један те Исти врши и Божанска и човечанска дејства, други признају две воље и два дејства”⁷⁶. И ево, због прекидања бескорисних и увредљивих, како се тврдило

у „Типосу”, препирки забрањује се вођење спорова на ову тему, „виновницима спорова објављује се амнестија”, притом је било „забрањено да поричу и осуђују једни друге због прошлости; али онима који почну изнова да се споре, едикт прети свргавањем, оставком на дужност,

конфискацијом, телесним кажњавањем, прогонством”⁷⁷. Император је наредио у име црквеног мира да „документи који тумаче ово питање и који су од давног времена окачени у предворју Велике цркве (разуме се „Ектесис”) буду скинути”⁷⁸.

Другачије говорећи, Констант и Павле су покушали да насилно пригуше глас онима који се споре, упућујући их, разуме се, у пропаст, зато што само постојање религије, тим пре хришћанства, претпоставља присуство верујућих, за које истина, вечни живот, спасење нису празне речи, него вредности које превазилазе све што постоји у привременом земаљском животу, и који су спремни да жртвују ради њих и слободу, и сам живот, у шта су имали могућност да се увере и древни прогонитељи хришћана и јеретички императори. Према прецизном запажању А. В. Карташева, „Павле је поновио искуство Енотикона после искуства Енклициона” Василиска... Рекло би се да је наивно понављати искуство на-

силног заустављања догматског кретања, који ниједном није успело од периода аријанства. Али ево, поново је дошло до ниподаштавања православног дијалектизма, које је овде постављено у исту линију забране заједно са јереси монотелитства. Као и раније, очигледно да ова мера није могла имати успеха, без обзира на стварно примењивање репресивних мера од стране младог Константа, који је уобразио да чини оно што није достигла мудрост његових праотаца”⁷⁹. Својом незграпном правом линијом „Типос” је изазвао подсмехе од стране ироничних становника престонице. Говорили су да он признаје Спаситеља који је бездејствен и безвољан, бездушан и непокретан, слично бездушним идолима”⁸⁰.

За време издавања овог едикта скончао је папа Теодор, и на његово место 13. маја 649. године изабран је Мартин, који је у прошлости служио као папски апокрисижарх у Константинопољу и добро је упознао религиозни живот престонице империје. Његов избор није био санкциониран од стране императора, али он се ипак уздигао на папски престо. Дознавши за издавање „Типоса” и упознавши се с његовим садржајем, Свети Мартин је сазвао у Латеранској базилици Сабор уз учешће 105 епископа, који су представљали разне регионе Запада, али углавном Италију и Африку. У саборском раду учествовао је и један од епископа Истока – Стефан Доријски из Сирије. На Сабору су присуствовали преподобни Максим и још тридесет шест монаха из грчких манастира Рима, који су, с једне стране, вршили консултативни и технички рад: преводили су иступања учесника Сабора са латинског на грчки и са грчког на латински, правили изводе из аката претходних сабора и дела отаца, редиговали текстове саборских посланица, а с друге – показали одлучујући утицај на догматске одредбе Латеранског Сабора, који је отворен 5. октобра 649. године приступним словом папе Мартина и трајао до 31. октобра. Током саборске дискусије монотелитско учење било је одбачено, оци сабора открили су у њему не само везу са монофизитством, која је лежала на површини, него и присуство других јереси: аполинаријевске, аријанске, докетске, па и чак трагове манихејства.

Саборска одлука, изложена у виду 20 канона, садржи анатеме монотелитске јереси и њених следбеника из реда познатих јерарха, живих и упокојених: патријараха Константинопољских Сергија, Пира и Павла, патријарха Александријског Кира, епископа Фаранског Теодора. Анатемисанима нису прибројани ни папа Римски Хонорије, ни, разуме се, императори Ираклије и Констант, који су подстицали јеретике, него су само едикти које су издали – „Ектесис” и „Типос” – одбачени и осуђени. Оповргавајући лажно учење, Латерански Сабор је самим тим формулисао православно дијалектичко учење о две воље и два дејства или енергије у Христу. Сачувани канони Латеранског Сабора представљају по себи, како је то изјавио немачки патролог Р. Ридингер, превод са грчког језика на латински, и њихово књижевно ауторство углавном припада преподобном Максиму Исповеднику⁸¹. Сам Максим Исповедник касније је назвао Латерански Сабор васељенским. Саборски акти били су направљени у виду енциклике предстојатељима Цркве, послати су у Константинопољ императору Константу, али не и патријарху Павлу, који је од стране папа раније већ био свргнут.

Свети Мартин и Сабор који је он сазвао представљали су отворени изазов јеретичком императору, и овај иза-

зов није остао без одговора. Још пре разилажења отаца Латеранског Сабора, у Рим је, по наређењу императора, из Равене стигао егзарх Олимпије са одредом војника. Одлучно је захтевао од папе, од учесника Сабора, римских клирика, од сенатора и официра римског гарнизона прихватање „Типоса“, али је одбијен. Постоји предање изложено у „Папској књизи“ („Liber pontificalis“) да је Олимпије наредио једном од својих телохранитеља да убије папу када овај буде вршио мису у саборној црк-

ви Santa Maria Maggiore и износио из олтара путир. Олимпије је пришао Чаше тобоже ради тога да би се причестио – у том моменту убица је требало да га [папу] закоље боджом, али „злочинац је ослепео у моменту приближавања Чаше и није могао ништа да разазна“¹². Ова околност бацила је Олимпија у крајњу пометеност и побудила га да се покаје у злом науму и да се помири са папом. Дознавши о расположењу римског племства, народа и гарнизона, егзарх је почео да смишља план устанка против владе у Константинопољу, у којем је рачунао да делује уз солидарну подршку дијалитске Италије, која је одбацила монотелитску јерес. Али прогласивши себе самосталним владарем Италије, Олимпије је погинуо 552. године у окршају са одредом муслимана, који су се искрцали на сицилијанској обали, или је, по другим сведочењима, пао као жртва епидемије, која је покосила учеснике овог похода. Одговорност за Олимпијеву издају у Константинопољу су пребацили на папу, којег су окривили за подстрекивање егзарха на побуну.

Уместо Олимпија за егзарха је поново био одређен Теодор Калиопа, који је по наређењу императора 15. јуна 653. године стигао у Рим с наоружаном свитом ради хапшења Светог Мартина. Папа је упутио римске клирике ради почасног дочека егзарха, а сам је, наслутивши циљ његове пренагљене посете, остао у Латеранској палати, изговарајући се нападом костобоље. Калиопа је

изразио жаљење поводом папине болести и рекао да ће се у прву недељу сам упутити к њему у палату, како би посведочио своје поштовање. Међутим, војницима који су пристигли са њим наредио је да опседну Латеранску палату због опасности да су тамо сакривени наоружани људи, спремни да заштите папу, те да их опколе. Папа је заповедио да поставе његову ложницу пред олтар Латеранске базилике, и у недељу је легао на њу, окружен свештеницима. Егзарх Калиопа ушао је у базилику у

праћњи наоружаног ескорта и објавио папи Константов декрет о његовом свргавању јер је „узурпатор који је заузео свети престо без потврде императора. Свештенство је на то одговорило анатемом; затим се подигла застрашујућа бука“¹³. Папу су оборили с ложнице и „повукли га у палату цезара. У ноћи на 18. јун папу смештају на брод... и одвозе ка Порту. Сво свештенство било је спремно да прати папу у заточеништво, али егзарх је одлучио да папу узме са собом само шесторицу... слуга и наредио да затворе врата, стрепећи да ће Римљани похитати да ослободе свог епископа“¹⁴.

Брод, који је Свети Мартин назвао својом тамницом, напустивши обалу Италије, доспео је на острво Наксос, где се током године налазио у кућном притвору у једној од гостионица. Режим држања у затвору исповедника био је толико окрутан да му је за све то време било дозвољено да обавља умивање два или три пута. „Иако су“, по речима А. П. Лебедева, „римски клирици и долазили код њега, доносили све што је потребно за несрећног страдалника, али од тога ништа није стизало до Мартина. Стражари... су донесено узимали за себе, а доносиоци су са поругом и бешчашћењем изгнали напоље, говорећи: ви сте непријатељи императора када изражавате љубав према непријатељу императора“¹⁵.

За то време у Риму је, по указу императора, био изабран нови папа Евгеније, који је током три године, до своје смрти 657. године, заузимао првосветитељску катедру Запада. Император је потврдио његов избор 10. августа 654. године. Учешће римског клира у постављању новог папе за живота његовог живог претходника, иако ухапшеног, али још формално неосуђеног – њему је тек предстојало да прође кроз процес оптужби за државну издају – означавало је својеврсно одрицање од Светог Мартина. У сваком случају, римски поданици нису се осмелили да иду против воље Константа. Истина, од папе Евгенија нису успели да добију сагласност ни за признавање монотелитског учења, ни за одобрење „Типоса“, али, за разлику од Светог Мартина, он се није одважио да јавно осуди јереси.

У септембру 654. године Мартин Исповедник био је пребачен у престоницу империје и спроведен у градску тамницу, у којој је режим био суровији него у затвору на Наксосу. Њему су као и раније забранили купање, толико неопходно у његовој болести, па му чак нису давали ни воде да се умије. Шездесет трећег дана тамничких ланаца, 19. децембра, папу односе на носиљци (није имао снаге да хода) ради суђења у сенату. Суду је председавао сакеларије Вуколеон. Почињући испитивање, Вуколеон је рекао: „Жалосни човече, какво ти је зло учи-

нио император?" Папа је ћутао. Тада су му рекли: „Ти ћутиш, али ево сведока који излажу кривицу на тебе". Када су сведоке почели да доводе на заклетву, свети исповедник је рекао: „Чему убијати душе ових људи?" Мартин је сам пожелео да изложи све околности дела. Када су му дали реч, почео је са спомињањем „Типоса", који је био објављен и послат у Рим. Али судије су га одмах прекинуле: „Ништа не говори о вери, ми сами смо хришћани и православни", одлучили су да процесу

придају искључиво политички карактер, оставивши по страни богословске теме. Увидевши такав обрт ствари, окривљени је рекао: „Чините са мном шта хоћете, што пре – то боље; зна Бог да ме не можете више обасути добротинствима, осим да ми одсечете главу мачем"¹⁶.

О току и резултатима судских заседања обавестили су императора, а затим је осуђенику била објављена смртна пресуда. После њеног објављивања папа је био предат епарху града уз речи: „Узми Мартина и исеци га на комаде"¹⁷. Са светог су скинули првосвештеничке одежде и поцепали их, нису поштедели ни најнижу одећу, оставивши папу полуобнаженог на хладноћи. „Чиновник је позвао гомилу да анатемеше преступника. Само су се ретки одазвали. Народ је био потиштен... С ланцем на врату... папу спроводе у... преторију"¹⁸, а затим бацају у тамницу, где су држали преступнике осуђене на смрт. У то време патријарх Константинопољски Павле, један од монотелитских јересијараха, налазио се на самрти у својим одајама. Император га је посетио и

вероватно се надајући да ће обрадовати умирућег, саопштио му о пресуди Мартину, али овај је одреаговао на ово саопштење другачије него што је претпостављао Констант: „Авај, мени", ускликнуо је, „ево још моје кривице на долазећем суду! Није ли тужно да се тако обраћају првосветитељима!"¹⁹. Павле је замолио цара да преиначи пресуду о смртној казни Мартина.

После тромесечног заточеништва у константинопољској тамници, у марту 655. године Мартин Исповедник беше упућен у прогонство у Херсон Тавријски. Тамо су га држали прљава тела, не дајући му хлеба у довољној количини, због чега је код њега настао, вероватно, погрешан утисак да сви становници Тавриде страдају од недостатка овог важног производа, тако да је писао у једној од својих посланица, адресираних у Рим: „Хлеб је овде познат само по имену"²⁰. У овој посланици светитељ горко јадикuje да су га његови сродници, пријатељи и римски клирици заборавили: „Чудио сам се и чудим се неосетљивости мојих пријатеља и сродника. Заборавили су на моју несрећу. Чини се да не желе знати постојим ли на свету или не. Иако Римска Црква нема новца, али је богата, по милости Божијој, хлебом, вином и свим потребним за живот. Очигледно, на људе је навалио страх, тако да избегавају да испуне заповести Божије, страх, тамо где не треба да буде никаквог страха"²¹.

Прогонство светог исповедника није трајало дуго – пет месеци: 16. септембра 655. године отишао је Господу. Његове мошти биле су касније пренесене у Константинопољ у храм Влахернске Мајке Божије, а одатле, вероватно тек у IX веку, у Рим.

Предео са руског Горан Дабетић

напомене:

¹ Грегоровиус Фердинанд. *История города Рима в средние века (от V до XVI столетия)*. М., 2008. С. 227.

² Карташев А. В. *Вселенские Соборы*. М., 1994. С. 414–415.

³ Болотов В. В. *Лекции по истории Древней Церкви*. М., 1994. Т. 4. С. 479.

⁴ Исто. С. 450.

⁵ Исто. С. 484.

⁶ Цит. према: Болотов В. В. *Лекции по истории Древней Церкви*. Т. 4. С. 483.

⁷ Исто.

⁸ Карташев А. В. *Вселенские Соборы*. С. 417.

⁹ Исто. С. 417–418.

¹⁰ Болотов В. В. *Лекции по истории Древней Церкви*. Т. 4. С. 483.

¹¹ Види о овоме: Riedinger R. *Die Lateransynode von 649 und Maximus der Bekenner // Maximus Confessor. Actes de Symposium sur Maxime Confesseur*. Fribourg, 1982. P. 111–121.

¹² Карташев А. В. *Вселенские Соборы*. С. 419.

¹³ Грегоровиус Фердинанд. *История города Рима в средние века (от V до XVI столетия)*. С. 230.

¹⁴ Исто.

¹⁵ Лебедев А. П. *Вселенские Соборы VI, VII и VIII веков*. СПб., 2013. С. 94–95.

¹⁶ Изложено према: Лебедев А. П. *Вселенские Соборы VI, VII и VIII веков*. С. 95.

¹⁷ Исто. С. 96.

¹⁸ Карташев А. В. *Вселенские Соборы*. С. 421.

¹⁹ Исто.

²⁰ Исто. С. 422.

²¹ Исто.

Калист Вер, митрополит диоклијски

СУСПРЕТ СА ПРАВОСЛАВЉЕМ

*Бог је живећа Тајна и налази се изнад сваке речи. У том смислу, Бог је необухватан.
Но, Бог се и открива*

Мој првобитни утисак да је црква празна био је замењен у потпуности другачијим искуством. Наједном сам осетио да црква није празна, већ пуна невидљивих делатника. Нисам их могао видети, али сам осетио њихово присуство. Тада сам дошао до великог открића да је та мала заједница била укључена у делатност далеко већу од ње саме. Били смо претпостављени за делатност небеске Цркве. Осетио сам да су анђели и светитељи присутни, као и Мајка Божија и сам Христос. Имао сам осећај да је наше скромно спољашње служење уједињено са служењем читаве Цркве на земљи и небу. Осетио сам да ова заједница, чији сам део постао и ова делатност коју извршавамо заједно – јесте небо на земљи. Нисам разумео богослужење, пошто је читаво било на словенском језику, о којем нисам знао ништа, али сам несумњиво осетио невидљиво присуство небеске Цркве – да смо сви део вечности. Тако је изгледао мој први контакт са Православном Црквом. Нисам је упознао кроз књиге, што је дошло касније, нити преко других православаца, већ кроз чин служења. Прецизније, Православну Цркву сам доживео као богослужећу заједницу. То је био добар начин да се почне. Од почетка, од тог почетног служења у Руској Цркви у Лондону имао сам осећај да сам дошао кући и да ту припадам.

Сада ћу рећи оно што сам доживео на Патмосу и Светој Гори. Пре свега, у манастиру смо имали службе дневног богослужбеног круга (Divine Office), договорене црквене службе када се састајемо у главној манастирској Цркви, конкретније од раних јутарњих часова. Овај модел широко је распрострањен у многим хришћанским и нехришћанским религијским традицијама ради молитве све до одласка на спавање. На Патмосу и Светој Гори службе почињу неизоставно, без одступања, око два или три ујутру, што варира зависно од периода године. Главне дневне службе трају око два до три сата. Дан почињемо молећи се у мраку и када завршимо већ је време свитања. На Атосу свакога дана се служи Божанствена Литургија, док на Патмосу само одређеним данима. Према томе, Света Евхаристија јесте срце богослужбеног живота сваког хришћанина, самим тим и монаха. Но, и остале службе повезане са Евхаристијом, такође сачињавају суштину манастирског живота. Ово је прво што сам доживео на Патмосу и када сам посетио Свету Гору – свакодневно богослужење (ујутру, после подне и увече), круг постова и празника.

Друга ствар коју сам научио живећи у манастиру јесте лична молитва. Од монаха се не тражи само заједничко богослужење са братством у цркви, већ се очекује и да се моли самостално у келији. Облик молитве који би првенствено требало да упражњава јесте Исусова молитва, која представља кратко вербално мољење следећим речима: „Госпode Исусе Христе, Сине Божији, помилуј ме“. Ово је најчешћи облик, али постоје и друге варијанте које се могу користити: „помилуј ме грешног“ или се чак може применити на више људи речима: „помилуј нас“. То је облик који сам преферирам у употреби. Постоји богато предање у погледу изговарања Исусове

молитве. Она јесте понављање, али не узалудно. Сам Христос нас упозорава на узалудно понављање. У случају Исусове молитве неопходно је настојати да се изговара са вером, љубављу и снажном свешћу о директном присуству Господа Исуса Христа испред и унутар нас. Ово је основни облик свакодневне молитве у келији, о којој сам такође сазнао, поред богослужења у цркви. Управо сам то понео са собом док сам боравио на Патмосу и Светој Гори.

За Исусову молитву сам сазнао читајући једну невелику књигу која је већини добро позната и зове се *Казивања једног боготражитеља своје духовном оцу* (*The Way of the Pilgrim*). Преведена је на енглески језик средином XX столећа и постоји више различитих издања. Она представља опис једног ходочасника који иде од манастира до манастира. Очигледно је да је лаик и врло је оптерећен речима из Прве посланице Солуњанима (5, 17): „Молите се без престанка“. Како је могуће, питао је сам себе, да се молитва учини не само као активност у предвиђеним за то приликама, већ нечим што се налази у свему што радимо – нечим што је непрекидно присутно у нама током дана и ноћи. Дуго времена он није проналазио одговор како то остварити, све док није срео старца (elder) – у руском језику он представља духовног руководиоца – који му је рекао за Исусову молитву. Након тога, младић је лутао шумом и изговарао Исусову

молитву више пута. Ова прича, која је веома упечатљиво испричана у *Казивањима*, изазвала је моју знатижељу. Свакако, ја нисам лутајући руски сељак и имам многе друге обавезе, те стога никада нисам покушао да изговорим Исусову молитву непрестано на начин на који је он то урадио. Изговорио бих молитву само за одређени кратак период, око пола сата. Међутим, читајући места у *Казивањима* која говоре о Исусовој молитви, чак и пре него што сам постао православан, упражњавао сам ову молитву.

Упознајући се са искуством Исусове молитве, које је битан елемент у мом привођењу Православној Цркви, све више сам био заинтересован за читаву мистичну традицију Православља. Но, поврх свега што ме је упутило да postanем православан, јесте осећај да се управо у томе налази пуноћа хришћанске вере. Био сам суочен са проблемом различитости мишљења која постоје у Енглеској Цркви. Наравно, слобода јесте цењена вредност, али како да успоставимо синтезу слободе и заједнице? Као припаднику Англиканске Цркве, моја вера је била врло блиска вери Православне Цркве, али сам увидео да постоји доста англиканаца који нису размишљали на исти начин као и ја. Постајући православан, нисам у потпуности променио своју веру, али сам пронашао тврд ослонац за њу. Као православан могу рећи да ово није само облик вере који сам ја изабрао, већ да је то вера Цркве. Окренуо сам се Православљу зато што сам пронашао пуноћу, која се не може пронаћи ни на којем другом месту. Но, никад нисам престао да будем захваљан на хришћанском животу ком сам се научио док сам био англиканац.

Мистично богословље

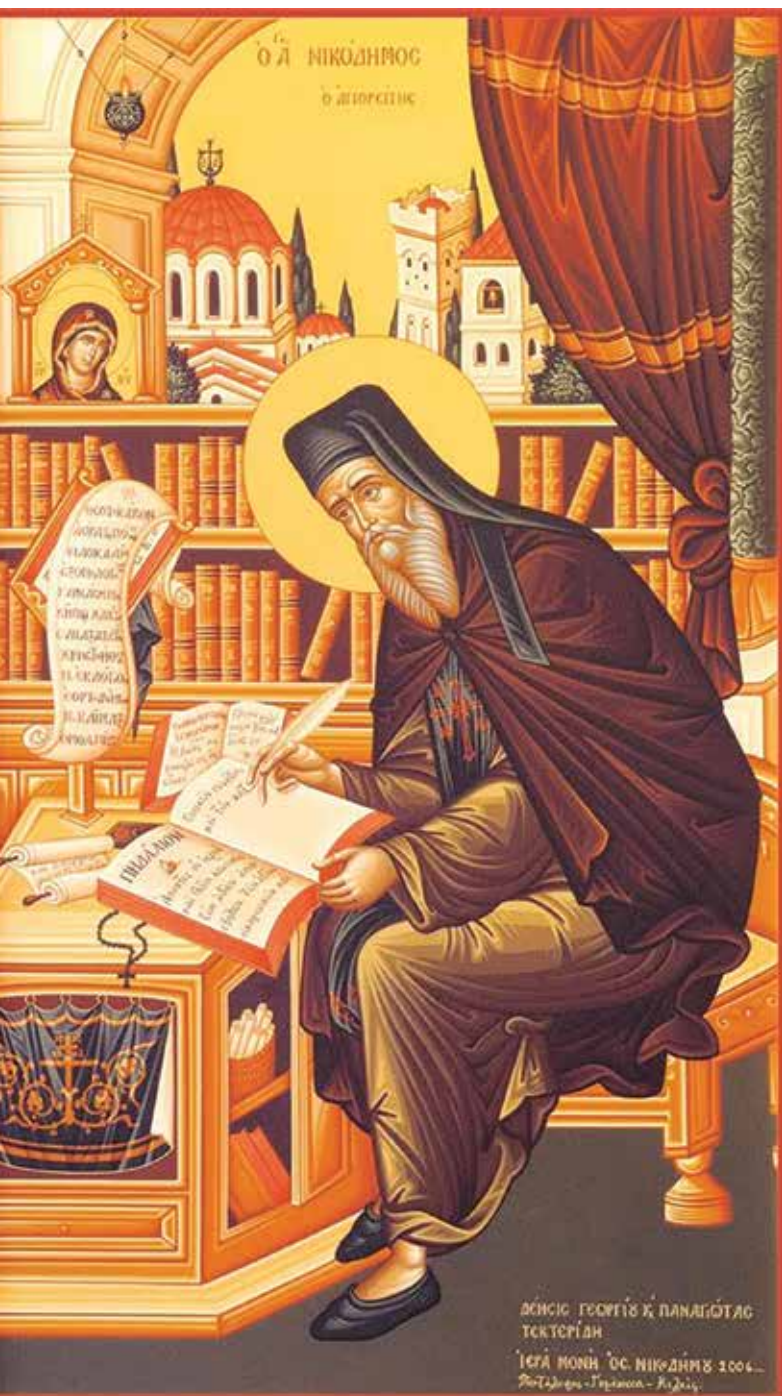
На шта мислимо када говоримо о мистичном богословљу Цркве? Користим реч „мистично“, али она је врло недефинисана реч, јер може означавати доста ствари зависно коме се саопштава. Но, мене речи „мистично“ или „мистицизам“ упућују на то да хришћанство није само идеологија, нити држање извесних убеђења

уз помоћ наше словесности. Такође, хришћанство није ни само морални кодекс – испуњавање појединих правила. Свакако да обухвата обе ствари, али је много више од тога. Бити хришћанин значи имати директно и лично искуство са Богом. Ово не подразумева само да кажемо да знамо за постојање Божије, већ да одемо изнад тога и да, колико год понизно или неадекватно, кажемо да познајемо Бога. На тај начин, хришћанство захтева сусрет са Христом нашим Спаситељем у Светом Духу. Суштинска ствар у мистичном животу јесте лични сусрет. Хришћанство није само теорија или збирка правила. Хришћанство је нешто што трансформише читав наш живот.

Када говорим о мистичном животу, не замишљам супротстављање спољашњег обожавања Цркве и оног које се одвија кроз молитву. Мистични елемент обухвата обе ствари. Основ нашег живота у Христу јесте крштење, а затим Свето причешће здружено са Тајном исповести. Наравно, постоје и друге Тајне које се не дају свим људима, попут брака или монаштва. Међутим, три Тајне које сам поменуо, крштење, Евхаристија и исповест примењују се на свакоме од нас. Заиста, грчка реч за тајну јесте „μυστήριον“ – мистерија – што се јасно односи на реч „мистично“. Сходно томе, мистични живот схваћен на православни начин јесте живот у Тајнама. У исто време, поред нашег светотајинског искуства, које је од суштинског значаја за свакога, постоји и могућност тајинственог истраживања помоћу унутрашње молитве. Исусова молитва није једини облик унутрашње молитве у Православној Цркви. Постоје други начини молитве – у соби се може свакодневно читати Свето Писмо, на шта је сваки хришћанин без сумње позван. Може се упражњавати заступничка молитва за различите људе по имену или читати Псалми, који увек заузимају средишње место у молитвеном животу, како у хришћанству, тако и јудејству. Међу различитим начинима молитве, за мене је Исусова молитва била драгоцену. Стога сам свој духовни живот изградио око призивања Светог Христовог имена. Постоји широка традиција која разматра моћ која се задобија кроз име Исусово – име које припада Дру-

гом лицу Свете Тројице када је Он постао човек. Срце Исусове молитве јесте Христово име. Исусова молитва није магија, већ се у њој налази светотајинска сила. У општем погледу, ово је начин на који схватам мистични живот. То је живот светотајинства, али за мене такође и искуство Исусове молитве.

Спасење и обожење

Спасење је оно што нам нуди религија, али шта оно значи? Засигурно, не само промену нашег јуридичког статуса. Спасење подразумева тотални преображај нашег живота. Оно није само засебан догађај или изолован моменат, већ процес који се односи директно на крај нашег живота. Пре извесног времена, путујући возом, особа која је седела насупрот мене, упитала ме је: „Да ли си спасен?“. Размишљао сам у себи како да одговорим; ако кажем да јесам, није ли то превише самоуверено? О нашем спасењу, као целовитом процесу, не можемо говорити све до момента уснућа. Са друге стране, да ли би

странцу требало да одговорим да нисам спасен? У том случају он се може запитати зашто онда уопште носим мантију. Стога, одговорио сам да верујем да милошћу Божијом бивам спасаван. Употребљив сам садашње трајно време; не само самосталан догађај који је остварен, већ догађај који се изнова одвија. Процес спасавања ће се дешавати све до момента моје смрт.

Заиста, велики број грчких отаца говори да чак и у годинама које долазе, дешаваће се напредак – да се путовање не завршава смрћу. Ми идемо у вечност преко једне славе до друге. То је врло динамично виђење небеса, које мени делује привлачно. Свети Иринеј говори: „Чак и у годинама које долазе, Бог ће увек имати да нас научи новим стварима и ми ћемо увек имати нове ствари да научимо“. Ми никада нећемо доспети до светитеља Божијих без непрестаног преиспитивања самих себе. Чак и у годинама које ће доћи, чак и на небесима, где се сви надамо да ћемо отићи, биће напретка и истраживања. Ово је један од начина на који сагледавам спасење. Ако га гледамо као путовање, на њему ће засигурно бити одлучујућих момената. Можемо говорити о једном одлучујућем моменту који се тиче нашег обраћења. Но, тај моменат не би требало да изолујемо, већ да га гледамо као део животног процеса. Ми смо истраживачи на путовању, а хришћански живот јесте пут којим се крећемо.

Ми православни користимо реч *theosis*, што дословно значи обожење или осветовљење. Наравно, то не значи да ми постајемо Бог у буквалном смислу, додатни чланови Свете Тројице. Термин „обожење“ означава да смо позвани на удеоништво у Божанском животу, као што је речено у Другој Петровој посланици: „причасници божанске природе“ (1, 4). Ми постајемо обожени, не у смислу природе – начин на који је Бог свет, већ према удеоништву, причасништву. *Theosis*, уз спасење, значи потпуни преображај наших бића. Тај преображај никада неће бити потпун у садашњем животу. Но, ми смо на путовању, чија је сврха живот у Христу. Један писац из XIV и XV века у Византији, Свети Никола Кавасила, говори да је Бог крајњи циљ нашег путовања, Који се такође налази на том путу, чега нисмо свесни. Он је увек у нашем земаљском животу, али исто тако и на небу – Бог је искуство „сада и овде“, али и „не сада, постоји нешто више“.

Доживљавање Бога и усмеравање на пут спасења

То је дубоко искуство, знање које непрестано расте и најближа заједница. Можете видети да се користим фразама које указују да обожење никада није завршено у потпуности. Бог је бескрајан и стога никада не можемо досећи до Његовог краја. Што више доживљавамо Бога, више схватамо колико мало о Њему знамо. Ко је Христос? Да, ми читамо Јеванђеља где проналазимо слику Христа. Иако је то права слика, она не исцрпљује наше знање. Потребно је ићи даље у учењу, како бисмо спознали ко је Христос преко нашег личног искуства у Духу. Такође, потребно је и да направимо баланс између „сада“ и „не још увек“. „Сада“ смо деца Божија; „сада“ кроз крштење и Свето причешће постајемо удеоници небеског живота. Но, у свом искуственом доживљају „још увек не знамо“ шта то, заправо, значи. Због тога идемо напред.

Постоји више начина на које можемо схватити ово усмеравање ка напред. Један класични писац у Источ-

ној хришћанској традицији, Свети Јован Лествичник, становник Синаја, током VII века написао је књигу насловљену *Лествица Божанственог усхођења*. То је класична православна духовност. Он је хришћански живот замислио као мердевине са 30 лестви. Други православни писци говоре о три дубока степена.

Први степен је оно што се у Источном предању назива „активни (делатни) живот“, што не подразумева нужно живот мисионара или учитеља. Он се најпре посматра као живот у коме се прихватају врлине и побеђују наше зле страсти. Стога, делатни живот значи улазак у праксу кроз ствари које радимо дан за даном, веру којом живимо. Затим, писци разликују други степен који се назива „созерцање (контемплација) природе или природно созерцање“. Ово значи да Бога видимо у свим стварима, као и све ствари у Богу; да сав појмљиви свет око нас посматрамо као символ Божијег присуства. То је други степен, након којег писци говоре о трећем степену. Поједини хришћани имају искуство не само Бога у природи, већ самог Бога као таквог. То представља искуство иза речи, иза слика – директно осећање Божијег постојања. Због тога се овај степен посматра највишим или најдубљим степеном и назива се не једноставно „созерцање природе“, већ „созерцање Бога“. Јелински оци овај ступањ називају „богословље“, при чему не мисле на академску дисциплину која подразумева слушање предавања и полагање испита. Под тим појмом они говоре о живом и непосредном искуству присуства Божијег. Ове степене не треба посматрати у такмичарском смислу, већ пре као дубока поимања преко којих се успињемо до Бога. Све до краја нашег живота се кајемо. Покајање никада неће престати да нам буде потребно.

Ми све напоре улажемо у моћи да живимо хришћански живот и да превазиђемо лоше утицаје унутар нас самих. То је процес који се никад не завршава. Све до краја нашег живота смо на путу, на степену делатног живота, покушавајући да схватимо потпуније оно што радимо и мислимо – у целости удеоништво у животу Христовом. Но, затим се можемо усмерити на други степен виђења света у Богу третирајући га као светињу. Могуће је да неће свако од нас успети да стигне до трећег степена у овом животу. Можемо имати на моменте бљесак у коме се налазимо ван себе и наједном осетимо да смо у Богу и да је Он у нама. Међутим, када људи говоре о созерцању Бога мимо речи, језика и слика, схватамо да је то осећање далеко од оног што ми доживљавамо. Но, ми можемо причати о свету и разумевању Божијег присуства у свету – то је облик созерцања остварив свима нама. Заустави се! Погледај! Послушај! Бог је овде! У свакој ствари коју видим, у свакој особи коју сретнем.

Бог, Писмо и Добротољубље

Бог је живећа Тајна и налази се изнад сваке речи. У том смислу, Бог је необухватан. Но, Бог се и открива. Стога, постоје врло распрострањена дела о значењу живота у Богу. У Православној Цркви, заједно са осталим хришћанским Црквама, ми приписујемо значајно место Светом Писму. Свакодневно читање Библије је нешто на шта је позван сваки хришћанин. Затим, у православној традицији, такође и на Западу, имамо и патристичку традицију – дела светих Отаца. Свети и велики Оци на које мислимо, живели су конкретно између IV и XV века. Међутим, отачка ера је бескрајна, а то значи да и у

нашим данима могу постојати нови патристички писци и свети Оци који ће се придодати већ постојећим отачким делима. Књига у којој је патристичко предање нарочито сконцентрисано, позната је као *Добротољубље (Philokalia)*. Наслов *Филокалија* значи „љубав према лепоти“ – љубав према духовној лепоти Божијој и свим предивним стварима које долазе од Бога. У грчком језику, *Добротољубље* је зборник отачких дела од IV до XV века сакупљених у неколико великих томова, оригинално издатах 1782. године. Заједно са другима, био сам укључен у превод *Добротољубља* на енглески језик. *Добротољубље* је важна књига у православној традицији. Она није увек једноставна за читање, али знам доста људи који нису учени богослови, а који су извор живота пронашли у *Добротољубљу*. Но, постоји много других књига које можемо читати. Запамтимо да читање књига, ипак, није једини начин да будемо хришћани, али је битан сегмент нашег хришћанског живота. Окружени смо масом симола и због тога је потребно да читамо, како бисмо схватили њихово значење.

Бог нас воли и то је суштинска чињеница у хришћанској поруци. Не воли нас оном расутом генерализованом љубављу, већ Он има посебну и личну љубав за свакога од нас. Свако од нас је различит и Бог свакога од нас воли на конкретан начин. Постоје две јеврејске изреке које често користим. Прва је: „Бог никада не ради исту ствар два пута“, јер смо сви различити. Друга је: „Свету је потребна свака особа“. Ми нисмо само стереотипи који се понављају. Нико није непотребан, нити излишан. Свако је битан, јер је различит и разнолик. Божија љубав је сакривена у сваком човеку и она чини посебно благо које се нигде другде не може пронаћи. Стога, Бог од свакога од нас очекује нешто што не очекује ни од кога другог у читавој историји света. Управо је ово прва тема која се налази у *Добротољубљу* – љубав Божија.

Друга тема јесте неопходност човековог труда. Ми не можемо бити спасени без Бога, али нас Бог неће спасити без нашег пристанка. Писац из другог столећа је у делу под именом *Посланица Диогнету* рекао да Бог уверава, а не приморава, јер је њему насиље страна. Ово је злата вредно казивање и волео бих да су хришћани кроз векове више пажње посветили овом делу. У контексту друге теме *Добротољубља*, Бог је нама дао слободу и чека наш слободни пристанак на Његов позив. Стога, хришћански живот подразумева труд, који није аутоматски процес. Назвати се правим хришћанином значи понети патњу и борбу, понети крст.

Но, *Добротољубље* се овде не зауставља. Трећа тема јесте радост коју доноси хришћанство. Хришћанство није само испуњавање тешких заповести, не само тешко бреме, већ је испуњено радошћу спасења. Две ствари стоје у балансу – с једне стране потреба за покајањем и наш труд, и радост коју нам Христос даје, са друге стране. Хришћанство је и ношење крста и причасништво у Васкрсењу. Поводом овога, на ум ми падају две изреке руског светитеља Серафима Саровског, који је живео у XIX веку. Прва изрека говори да где нема патње, нема ни спасења. Такође, друга изрека каже да Свети Дух радошћу испуњава све чега се дотакне. Потребно је да ове две изреке посматрамо заједно – патња и радост. Уколико говоримо само о радости, без елемента ношења крста, хришћанство би постало ствар сентимента. Но, ако говоримо само о патњи, хришћански живот би био суморан и депресиван. Због

тога је потребно пронаћи меру између патње и радости. У руској традицији постоји титула која се приписује Светој Деви Марији, Мајци Божијој која гласи „Радост свих који пате“ (Всех Скорбящих Радость). То повезује две нити хришћанског живота – нити које су изражене у *Добротољубљу*.

У *Филокалији* постоји мноштво других тема, од којих је једна нарочито битна, и то ће бити четврта коју ћу поменути, а тиче се Исусове молитве. Није много спомињана код ранијих аутора, али је централна тема писца XIV столећа. Аутори у *Добротољубљу* су поређани према историјском деловању. *Филокалија* говори на начин да нам помогне у изговарању Исусове молитве, приликом чега саветује да можемо употребити физичку технику, доводећи у ред ритам дисања са ритмом молитве. То је нешто што би људи требало да раде под руководством духовног оца. Но, ово је пракса како лаика, тако и монаха. Постоји блискост између исихастичких техника и оних које се налазе у суфизму, у исламској традицији.

Реч „исихазам“ долази од грчке речи „ἡσυχία“, што означава унутрашњи мир, тишину срца. Стога, исихаста је онај који практикује унутрашњу молитву – Исусову или неки други вид молитве. Као што сам рекао, користећи се психосоматском техником, најбоље је имати водича, духовног оца или мајку. Исто је као када се пењемо на планину први пут – боље је ићи са неким ко познаје пут. Ова тема која говори о потреби за руководитељем пуним искуства јесте, такође, једна велика област у *Добротољубљу*. Физичка техника има више различитих аспеката.

Први је да се Исусова молитва може изговарати седећи на ниској столици, око 25 центиметара високој, у погнутом положају, усмеравајући своју пажњу на ритам срца. Ово није нешто што бих свакоме препоручио, јер се ова позиција врло брзо показује као нелагодна. Због тога, људима препоручујем да се моле седећи на уобичајеној столици са наслоном, која не мора имати наслоне за руке.

Други елемент Исусове молитве јесте усклађивање ритма молитве са ритмом нашег дисања и постоји више начина да се то постигне. Најједноставнији, за који сматрам да га могу сви упражњавати и мимо нечијег усмеравања, јесте да се први део молитве: „Господе Исусе Христе Сине Божији“ изговори приликом удисања, а да се друга половина: „помилуј ме грешног“ изговори приликом издисања. Но, треба имати у виду да ова техника дисања није суштински део. Даје се као помоћ коме је потребна, а не преписује се свима као обавезна.

Трећи елемент психосоматске технике јесте доста комплекснији од претходних. Ми смо подстакнути да упражњавамо истраживање наше унутрашњости, да своју пажњу концентришемо на одређене психосоматске центре нашег тела. Конкретно говорећи, концентрација је усмерена на дисање и помоћу њега, силазак у срце. У Источном православном предању, срце није једноставно центар емоција и афеката, већ духовни центар људског бића. Но, како би се ова техника изучила, потребно је имати духовног руководиоца. Ово је укратко такозвана физичка техника, која је удружена са Исусовом молитвом. Посматрамо је као помагало, а не као суштински део молитве. Једина суштинска ствар у вези са Исусовом молитвом јесу вера и љубав.

Патријарх Пајсије (+1647)

СЛУЖБА СВЕТОМ СИМОНУ

Месеца септембра 24. дана, спомен Преподобног оца нашег Симона, бившег Првовенчаног краља Србима. Патријарх Пајсије ову Службу пише крајем треће деценије XVII века. Преносимо је према издању у књизи: Патријарх Пајсије, Сабрани списи, Стара српска књижевност у 24 књиге, приредио Томислав Јовановић, Београд 1993. Превод Димитрија Богдановића (Србљак. Службе, канони, акатисти, III, Београд 1970) допунио је Томислав Јовановић

На малој вечерњи, на „Господи вазвах“, стихире
четвртог гласа,
подобан „Зван са висине“

Радуј се, благоверни и првовенчани краљу,
што најпре од Бога дано ти царство украсив
и најпре Србима ти венчан био јеси
од првосветитеља Саве, брата по крви,
и добро скиптре царства одржав
напослетку се иночким чином одеваш,
подобећи се родитељу делом и именом,
моли се Господу да буду помиловане душе наше.

Када чу првосветитељ
за брата овог престављење,
три часа минуше
и весници дошавши првосветитељу јавише,
и он веома уздахнув засузи и рече:
„Није ова болест за смрт

него на славу Божију.“
Тога моли, томе се помоли
да се спасу душе наше.

Кад је дошао првосветитељ Сава,
помоли се Господу
и дух се опет у тело поврати
и одриче га од света и онога у свету,
од чина и од почастии,
те овај предаје скиптар
државе своје сину Радославу,
а сам усприми иночки лик
што га од младости заволе,
Христа Бога моли
да дарује душама нашим мир
и велику милост.

„Слава“, глас трећи
Када те божаствена жудња распаљиваше,
брата свог љубав заборавио ниси,
из далеке земље дошао јеси у своје отачаство,
брата умрла нашао јеси
и пошто ридање и вапај велики беху
да с тим престану наредио јеси,
и руке своје преподобне увис подигавши
са сузама се помолио јеси Господу Богу своме
и Божијим мигом брата оживео јеси,
и жељу остваривши првовенчани краљ Стефан
сада се мења и Симон се монах нарече,
слава дивноме твоме доласку.

„И сада“, богородичан
На стиховном, стихире гласа другог, подобан „Доме
Јефратов“

Дом духовни стекао јеси
у дому родитеља својих
не заборави нас
који се молимо теби.

Стих: „Часна је пред Господом смрт преподобних
његових“

Стефане првовенчани,
Србима велика похвало,
род свој не заборави.

Стих: „Ухвали се преподобни у слави“
Монаштво желео јеси
па га и добио јеси
Симоне преподобни, оче наш.

„Слава“, глас осми, подобан исти
Данас краљ Срба из тела исходи
и у иначке се одева одежде,
чина царског лишив се.

„И сада“, богородичан
Тропар, глас трећи
Бога од младости заволеши
и скиптром државе управљао јеси,
на земљи се јуначки подвизао јеси
и земним небеско наследио јеси
даровањем великог дародавца,
монаштво зажелив и ово примив
мало после тога опет уснуо јеси
и цео као да спаваш очуван био јеси,
стога ти се молимо
моли Христа Бога да се спасемо
штоватељи светога спомена твога.

„Слава и сада“, богородичан „Тебе посреднице“
На великој вечерњи, певамо стихове „Блажен муж“, 1.
антифон

на „Господи возвах“, поставимо стихова 8 и певамо
стихове, глас други,
подобан „Када од дрвета“. Двапут
Потоцима суза напојивши разум
скупљајући пошћењем добродетелне плодове
и као виноград плодови
изнео јеси грозђе красно,
чијом се божаственом славом наситивши
ми чувства душевна наслађујемо ваистину,
Симоне преподобни,
моли Христа Бога
да се спасу душе наше.

Живљења красоту
видљиве красоте прешавши, преподобни,
и к непролазним красотама,
прешао јеси преблажни,
ума оштрином и душевном чистотом
као анђеоплотан
у телу видљивом поживео јеси,
сад владатељу свих Христу предстојиш,
са слободом се молећи за душе наше.

Друге стихуре самогласне, глас други
Зборови иначки, скупите се данас
на бесмртно преставање
првога краља Срба, Стефана,
данас он мења име
и Симон се монах именује,
данас скиптар државе своје
сину Радославу предаје,
који жалосно ридање испушта
о преставању благовернога краља Стефана
а сада Симона монаха нареченог,
слава дивноме твоме преставању.

Када се душа од тела раздвајаше
и пошто три часа прођоше,
тело се већ без душе видети могло,
по доласку светитеља Саве
опет се душа у тело поврати
и молбе Господу шаљући
у себи се мољаше да тражено добије,
и на делу се реч испуњаваше,
чудо велико у роду нашем данас се догоди,
слава дивноме твоме доласку.

Молитву и проштење примивши од просветитеља
опет се одрешујеш од овог сујетног света,
а велика туга обузе род твој,
но опет у весеље пролази
јер дође светитељ Сава,
и појања надгробна служе се
и гробу се предају мошти Симона монаха,
слава дивноме твом васкрсењу.

„Слава“, глас пети
Преподобни оче Симоне,
ако телом и мали изгледаш,
но Божијом силом оденувши се
велик пред Богом предстојиш
и невидљиво к нама долазиш
чудеса дајући,
ако и друго у праху земном остао јеси,
но напослетку себе свом роду јављаш,
предстојећи Господу моли се
да му се пода проштење грехова
и велика милост.

„И сада, богородичан
Вход, прокимен дана и чтенија. Премудрости
Соломонове чтенија, глава пета,
На литији стихуре самогласне, глас први
Сабравши се достојно Христово изабрано стадо
и гробницу окруживши преблаженог Симона,
који чином краљевства негде би украшен
а сад у монаштво крај живота прима,
и већ три часа има како дух изађе,
но када дође првосветитељ Сава
душа се у тело враћа жељно добивши,
слава дивноме твом оживљењу.

Оснажимо ум сазнањем
и чудесима задивимо се,
која се збише о уснућу твоме,
јер пошто ти оде из овог живота
и пошто три часа минуше

молитвом и мољењем првосветитеља
дух се поврати у своје тело,
и ти прими монаштво
што га од младости желео јеси,
но како престолу предстојиш
Христа Бога нашега,
моли се да се спасу душе наше.

Ридај и дрхти, велики Граде студенички
и околне земље све,
јер се велики и први цар Срба
од овог света растаје
и к вечним обитељима одлази
а нас сироте оставља,
данас се чином иночким одева
и своје родитељу подобећи се делом и именом,
Симон преподобни, Тројици сад како предстоји
моли се да се спасу душе наше.

Глас четврти

Данас се Симон монах нарече
и скиптре државе сину свом предаје,
весели се, Студенице, велика цркво,
што тако чудотворне мошти имаш,
ликуј, велика реко студеничка,
и служитељи обитељи ове,
велика радост данас наста
и душевно весеље,
преподобни оче Симоне,
свој род не заборави
што твори свету успомену твоју,
и моли се Господу
да буду помиловане душе наше.

„Слава“, глас пети

Радуј се, пресветло украшење,
одиста богозрачно, Цркве студеничке,
процветањем благоухања
као и цвет Владики Христа просветивши се,
чисто анђелско живљење с љубављу стекав
и град светло украсив,
нека се весели Српска земља и велика црква
о спомену, данас, светог Симона монаха
који реке богонадахнутог учења источи
Христу се молећи
да нам дарује велику и богату милост.

[Служба се наставља певањем стиховних стихира]

КРСНА ХИМНОГРАФИЈА

Спаси, Господе, људе Своје, и благослови наслеђе
Своје, победу подај православним Хришћанима над
непријатељима њиховим, и Крстом Својим сачувај
Своје житељство.

Тропар Часног крста, глас 1.

Огњени мач више не стражи пред дверима едемским
јер дрво крсно угаси његов пламен. Печат смрти
је разломљен... О Боже и Спаситељу, дошао си да
заточенима у аду кажеш: Уђите поново у Рај.

Кондак Часног крста, глас 7.

О најблаженије дрво, на коме се разапе Христос Цар и
Господ! Онај који паде, би преко дрвета преварен, а на
теби би прикован Бог Који дарује мир душама нашим.

Катавасија Воздвижења, пета песма, глас 8.

Раширивши руке у облику крста у утроби морске
звери, пророк Јона предсказа спасоносно страдање,
а изашавши после три дана, предсказа небеско
Васкрсење Христа Бога, Који је телом био прикован
и после три дана просветлио свет Тродневним
Васкрсењем.

Катавасија, шеста песма, глас 8.

Ти си Богородице рај у коме је без неговања одрастао
Христос, преко кога се на земљи засади живоносно
дрво. Због тога, поклањајући се Крсту који узносимо,
Тебе величамо.

Катавасија, девета песма, глас 8.

Спаси, Господе, људе своје и благослови достојање
своје,
победе царевима нашим над непријатељима даруј
и људе своје крстом својим чувај.
Оружје крсно давно се у борби јави
благочестивом цару Константину,
непобедива победа, због вере,
од њега дрхте противничке силе
он би вернима спасење и похвала Павлу.

Октоих, у среду на јутрењу, седилен, глас први

Богу који у Египту поможе Мојсију,
и фараона са војском својом потопа
победничку песму успојмо, јер се прослави.
Страдање претрпео си нас ради,
ти, природом Бестрасни,
и разапев се с разбојником,
власт змије злобне си умртвио, Слово,
и спасао си оне који ти се клањају.
Исток над истоком будући,
западу си одгурнуто, Исусе, дошао, нашој природи;
распетог те гледајући, сунце светлост своје сакри.

*Октоих, у петак на јутрењу, канон крсту,
песма прва, глас први*

Наталија Шапошникова

СВЕТИ СПИРИДОН: ИСТОРИЈА СВЕТИХ МОШТИЈУ

Свети Спиридон је био погребен у цркви Светих Апостола у Тримитунту (Кипар). Затим су његове свете мошти биле смештене у мраморни саркофаг у цркви, посвећеној светоме, где су се налазиле готово триста педесет година. Као и за живота, када су у дом код Светог Спиридона долазили многобројни молитељи, тако су и после његове смрти ишли у цркву, на место његовог упокојења, са својим невољама и незгодама. Црква је била испуњем миомирисом, код моштију су се догађала многобројна исцељења, што се за оне из окружења показало као несумњиви доказ његове светости.

Крајем VII века због арапске најездена Кипар и опасности да се нечастиви могу поругати светињи, мошти су биле пренесене у Константинопољ. Ово се вероватно догодило 691. године, када је по указу императора Јустинијана Другог почело масовно пресељење Кипрана. Приликом отварања саркофага сви присутни су били задивљени – мошти светог не само да су остале непропадљиве, него су сачувале температуру човечијег тела, приликом додира биле су сличне телу живог човека.

За време боравка у светом граду свете мошти су више пута мењале место свог боравка. Не располажемо историјским сведочењима о томе која је црква прва указала гостопримство светоме. Касније су његове мошти почивале у женском манастиру Богородице Обрадоване (Благодатне). Руски путник из XIII века спомиње ово у својим белешкама. У XIV–XV веку светиња се чувала у саборној цркви Светих Апостола.

После заузимања Константинопоља од стране Турака 1453. године, грчки свештеник Георгије Калохерет (Калохеретис), који је служио као свештеник цркве Светих Апостола, сакривши у врећу свете мошти светитеља Спиридона и праведне царице Теодоре (која је установила поштовање светих икона 843. године), пренео их је преко Тракије и Македоније у Епир. Тамо је остао две године, а затим је 1456. године ради веће безбедности отпловио на острво Керкиру (Крф).

Постоји још једна, „кипарска” верзија, сагласно којој су „мошти Светог Спиридона остале на Кипру до 1448. године, када их је краљица Кипра, Јелена, наследница византијске династије Палеолога, продала емисарима из Ватикана. На повратку су емисари свратили у Арту, венецијанском владару по имену Карло. Међутим, њихов брод се насукао на хриди у заливу Амбракикос, где су војници Карлове војске (они су били православни староседеоци Арте) и месно свештенство одузели од њих мошти. Карлова жена, која је припадала римокатоличкој цркви, замолила је православне да предају емисарима десну руку Светог Спиридона, како би је однели у Ватикан као доказ свега што се догодило. Мошти Светог

Спиридона биле су положене у граду Арта, и свештеник ове цркве, Георгије Калохеретис, пренео их је ради чувања на Крф”.

Али ова верзија чини се мало вероватном, пошто не одговара писаним сведочењима руских ходочасника,

који су од XIII до XV века боравили у Цариграду и поклонили се моштима Светог Спиридона.

Године 1480. Георгије Калохеретис завештао је свете мошти својим синовима Луки и Филипу. После Филипове смрти право поседовања часних моштију Светог Спиридона Тримитунтског прешло је у наследство његове кћери Асимине. Године 1512, када се она удала за Стаматију (Стамателоса) Вулгариса, у својству мираза Лука Калохеретис предао је рођаци своје право управљања чашћу светиње. На тај начин Асиминова је постала једина пуноправна наследница светих моштију, које су много пута мењале место свог пребивања. Године 1577. на молбу породице Вулгарис, градске власти

су одвојиле у центру града комад земље за нову цркву Светог Спиридона. Следеће године средствима које је сакупило локално становништво почела је изградња. Године 1589. у њега су после освећења пренете мошти Светог Спиридона. Изградња звонаре завршена је 1630. године. Током многих година породица Вулгарис се истицала у улози чувара велике светиње – светих непропадљивих мошти светитеља Спиридона, и све ове године неко од чланове ове породице био је свештеник и служио је у цркви код моштију. У поседу породице Вулгарис свете мошти су остале све до 1925. године, када су биле предате Керкирској Цркви.

Почетком XVIII века руски ходочасник Василије Григорович-Барски оставио је успомене о поклоњењу моштима Светог Спиридона. Приметио је да су мошти светог биле у пуном саставу, осим десне руке, која је, незнано када и из каквог разлога, била одвојена од тела. (У Грчкој мошти светог, чије се тело сачувало у потпуности, као код светог Спиридона, никада се не раздељују.) Сматра се да је у периоду од 1592. до 1605. десница била достављена из Константинопоља у Рим папи Клименту VIII, који ју је предао кардиналу Тезареу Баронију, познатом црквеном историчару, који је са своје стране сместио свету десницу у цркву Мајке Божије Санта Марија ин Валичела у Риму. Дуго година Керкирци настоје да врате светињу у Грчку. Крајем новембра 1984. године дуги преговори успешно су завршени. Митрополит Керкирски, Паксијски и Дија понтски Тимотеј (Тривизас) лично је отпутовао у Рим и донео десницу на острво, допунивши бесцену ризницу – свете мошти Светог Спиридона.

Изглед моштију Светог Спиридона никог не може оставити равнодушним, оне задивљују на први поглед –

Божијом милошћу у потпуности су непропадљиве. Ове задивљујуће мошти имају тежину као тело одраслог мушкарца и на чудесан начин не губе својства живог тела, имају температуру људског тела и сачувале су мекоћу.

До овог часа научници разних земаља и вероисповести стижу у Киркиру ради тога да би подвргли испитивању непропадљиве мошти светитеља, али после пажљивог разматрања долазе до закључка да се ни-

каким законима и силама природе не може објаснити непропадљивост ових мошти, које скоро 1700 година пребивају у непромењеном стању, тако да другог објашњења осим чуда, нема. Овде несумњиво делује свемогућа сила Божија.

Године 1848, за време путовања у Јерусалим, један од сведока чудесног постојања моштију постао је Николај Васиљевич Гогољ. Он сам испричао је о томе једном од житеља Оптине пустиње, а касније је о томе писао својим духовним чедима преподобни Амвросије Оптински: „Николај Васиљевич Гогољ... сам је видео мошти Светог Спиридона и био сведок чуда од њих. Док се тамо налазио, мошти су носили око града, као што се то једном годишње (12. децембра) врши са великим слављем. Сви који су били тамо припали су моштима, а један енглески путник није хтео да укаже дужно поштовање, говорећи да су леђа угодника тобоже просечена и да је тело балзамовано; потом је, међутим, одлучио да приђе, а мошти су се саме окренуле ка њему леђима. Енглез је у ужасу пао на земљу пред светињом. Овоме су сведоци били многи посматрачи, у том броју је и Гогољ, на којег је овај случај снажно деловао”.

У априлу 2007. године, када је часна десница светитеља донета у Русију, одговарајући на питање новинара: „Може ли тело светитеља пребивати непропадљивим, да ли је то могуће без мешања човека?” – Митрополит Керкирски, Пексијски и Дијапонских острва Нектарије одговорио је сасвим одређено: „За неверујућег човека чињеница непропадљивости је необјашњива, али за верујућег који живи благодатним животом Цркве, ово је очигледна чињеница. Благодат светости почива не само у души светога, него и у његовом телу. Дух Свети силази на целог човека, освећује га и чини бесмртним. Дакле, поклањајући се светима, ми се пре свега поклањамо благодати Божијој, која делује у телима светих”.

Предео са руског Горан Дабетић

КРСНА ХИМНОГРАФИЈА

Крста твог дрво, Христе Боже,
дрво живота нам показа, вернима твојим,
њиме сруши владоца државе смрти,
оживео си нас, грехом умртвљене,
те кличемо ти: Благодатељу, свих Госпode, слава ти.
Вољно осироте сиромаштва ради Адамова, Христе Боже,
дошао си на земљу из Деве оваплоћени распеће прими
да нас ослободиш из ропства вражијег,
Госпode, слава ти.

*Октоих, у среду на јутрењу,
стиховне стихире крсне, глас други*

Непобедиво оружје,
утврђење вере,
крст божанствени појемо
и верно се поклањамо,
велико прибежиште,
похвалу хришћанима,
славу православнима
и спасење вернима.

Октоих, у среду, светилен крсту

Радуј се, крсте пресвети,
свету стено необорива,
прибежиште болнима,
чувару невољницима,
стражо војницима,
победниче варвара,
венче апостолима
и спасење вернима.

Октоих, у петак, светилен крсни

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ПРОСЛАВА ХРАМОВНЕ СЛАВЕ У БАБАМА

У суботу, 1. августа, када наша Црква прославља Светог Деспота Стефана Лазаревића, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован началствовао је Евхаристијским сабрањем у храму посвећеном Светом Деспоту Стефану, у селу Бабе. Преосвешћеном Епископу саслуживали су свештеници Епархије шумадијске.

Благословом Његовог Пресвештенства беседу је произнео протојереј ставрофор мр Рајко Стефановић.

Након Свете Литургије и резања славског колача, Епископ Јован је заблагодарио Господу који нас је све сабрао у овоме Светоме храму, и додао да се данас радује и Свети деспот Стефан што је овај храм који је васкрсао после више стотина година и који је био толико дуго у земљи, поново угледао небо, угледао људе, и што се у њему поново врши Света Литургија.

На предлог Епархијског Управног Одбора Епархије шумадијске, Епископ Јован је одликовао орденом Светих Новомученика крагујевачких Јасмину Рајковић, начелницу ПУ Крагујевац, Радивоја Дашића, заменика начелника ПУ Крагујевац, као и архијерејског намесника космајског, протојереја ставрофора Љубишу Смиљковића у знак признања за велику љубав према својој Светој Цркви.

Бојан Миленовић, вероучитељ

СЛАВА БОЛНИЧКОГ ХРАМА У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

И ове године, 1. августа, прослављена је храмовна слава у болничкој цркви Светог Деспота Стефана Високог у Смедеревској Паланци. Иако у отежаним условима због пандемије вируса COVID 19, храмовна слава је прослављена свечано. Свечаност је започела Литургијским служењем, којим је началствовао протојереј ставрофор Драгиша Савић, а саслуживали су му протојер ставрофор Тихомир Анђелковић, протонамесник Драган Милутиновић, ђакон Владимир Степановић и окупљени народ, који је дошао да молитвено прослави Божијег угодника и да се причести Светим Тајнама.

После Свете Литургије сабранима се обратио беседом отац Драгиша честитајући славу и празник, и тумачећи прочитано Јеванђелско зачало о десет мудрих и десет неразумних девојака.

Владимир Степановић, ђакон

СЛАВА ЦРКВЕ БРВНАРЕ НА СТАРОМ ГРАДСКОМ ГРОБЉУ У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

Света црква посвећена Светом пророку Илији, која се налази на старом гробљу у Смедеревској Паланци, потиче из доба кнеза Милоша Обеновића. Храм се првобитно налазио на месту данашњег храма Преображења, а када је овај храм сазидан, црква брвнара је премештена на градско гробље, где и данас одолева зубу времена чекајући своју обнову и пуну литургијску употребу.

Због пандемије и прописаних мера предострожности Света Литургија је служена испред храма. Началствовао је протонамесник Срђан Ковачевић, а саслуживали су протојереји ставрофори Драгиша Савић и Велибор Ранђић, протојереј Ђорђе Ковачевић, протонамесници Драган Милутиновић и Драган Икић, ђакон Владимир Степановић уз присуство мноштва верника.

Беседом се вернима обратио отац Драгиша и указао на значај празника, вагрену веру Светог Пророка Илије, као и на значајне догађаје из живота светитеља.

После Свете Литургије уследило је послужење које су припремили верници из Паланке привржени овој светињи.

Владимир Степановић, ђакон

ХРАМОВНА СЛАВА У ГАРАШИМА

Дана 2. августа, када наша Света Црква прославља Светог Пророка Илију, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је у селу Гараши код Аранђеловца служио Свету архијерејску Литургију. Његовом Преосвештенству су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након читања Јеванђеља Епископ Јован је окупљенима честитао празник и храмовну славу, а потом је све окупљене поучио својом беседом. Владика је између осталог рекао да треба да се трудимо да умножавамо све Божије дарове које смо добили. Човек тешко разазнаје које је дарове добио од Господа, а неки од нас те дарове и злоупотребљавамо. Када нестане вере тада губимо и страх Божији. Вера је изнад знања и где престаје људски ум ту наступа вера. Када изгубимо веру онда губимо све. Основа за шта треба да се молимо јесте да нам Бог придода још вере. Права вера нас подиже из стања несигурности. Здравом надом побеђујемо свако безнађе. Ми имамо слободу и нико не може да нас натера да на силу верујемо, али ако злоупотребимо своју

слободу, онда не можемо очекивати да нам у животу добро буде. Само вером можемо победити страхове и вером ћемо схватити да ћемо вечно живети са Богом.

Након Свете Литургије и свечане литије око храма, Епископ Јован је пререзао славски колач свечарима данашње славе.

Немања Искић, јереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У МОНАСТИРУ ДРАЧА

Дана 4. августа, када наша Света Црква прославља Свету Марију Магдалину, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у манастиру Драча, поводом славе манастирске капеле. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

У богонадахнутој беседи, Епископ је, честитајући славу игуманији, сестринству и верном народу напоменуо да је Света Марија Магдалина апостол Светим апостолима, јер је она благовестила радост Васкрсења Христовог. „Свете мироносице су изразиле велику храброст, јер су једине остале поред Светог Јована Богослова под крстом Христовим”. Говорећи о љубави, Преосвећени је рекао да је Христова Љубав јача и већа и од очинске, материнске, братске и пријатељске љубави, јер нас само Христос може волети правом и истинском љубављу.

После Свете Литургије, Епископ је пререзао славски колач и служио помен на гробу блаженопочивше монахиње Магдалине, која је носила име по овој блаженој светитељки.

Затим је уследила трпеза љубави коју је припремила игуманија Јелена са житељима ове Свете обитељи.

Игуманија Јелена са сестрама

ДУХОВНА РАДОСТ У ХРАМУ ПРОПОДОБНОМУЧЕНИЦЕ ПАРАСКЕВЕ У СИЉЕВИЦИ

У суботу, 8. августа, када Света Црква прославља Преподобномученицу Параскеву, у селу Сиљевица недалеко од Рековца уз присуство великог броја верника, Његово Преосвештенство Епископ Шумадијски Г. Јован служио Архијерејску Литургију поводом храмовне славе. Владика у саслуживали свештеници Шумадијске епархије.

Литургијском сабрању претходило је освећење новог иконостаса у храму, који је израђен трудом малобројног народа села Сиљевице и Бара. Владика је истакао да овај иконостас и целокупни труд верног народа за обнову ове светиње може послужити свима као пример како се вера потврђује делима. У својој проповеди, после прочитаног Јеванђеља Владика је посебно истакао важност вере у људском животу. Вера јесте једини пут до правог и истинитог сазнања и она се потврђује делима. Црква је једино место где човек остварује своју веру у потпуности, али и сама Црква као заједница верног народа на челу са Епископом јесте заједница љубави чији је основ и послушање.

Литургија је имала још једну велику духовну радост, јер је наш Владика рукоположио у чин јереја досадашњег ђакона Александра Цветковића. Владика је упутио очинске речи новом посланику на њиви Господњој, истакавши да је данас за њега дан Педесетнице и да то што је рукоположен у чин свештеника, не значи да је све завршио. Напротив, како је рекао Владика: „Ти си, сине, сада на почетку и од тебе зависи да ли ће данашња благодат свештенства коју си добио остати на теби, и да ли ћеш је пре свега кроз, веру, учење и усаваршавање задржати”.

После литије око храма и пошто је пререзан славски колач Епископ је одликовао истакнуте вернике овоих села који су својим залагањем помогли и даље помажу обнову ове светиње. Орденом крагујевачких Новомученика Другог Степана одликовани су Славко Лукић из Бара и Милоје Здравковић из Сиљевице. Архијерејском Граматом признања Владика је одликовао др Александра Ђорђевића, Председника Општине Рековац и Радована Мијајловића из Сиљевице. После Свете Литургије данашњи колачар припремио је трпезу љубави за сав присутни народ.

Борис Милосављевић, јереј

ПРОСЛАВЉЕН ПАТРОН ХРАМА У СТАНОВУ

У недељу, 9. августа, када наша Света Црква прославља Светог великомученика Пантелејмона, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Светог Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову поводом храмовне славе. Његовом Преосвештенству су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

После прочитаног Јеванђеља Владика је честитао празник братству и парохијанима овога храма, рекавши између осталог: „Срећан дан и празник Светог мученика и исцелитеља Пантелејмона кога овај храм слави. Дошли смо, браћо и сестре, да се прво помолимо Богу. Јер нам треба помоћ Божија, али нам треба и помоћ светитеља Божијих, међу којима је управо Свети Пантелејмон. Црква га заиста с правом назива исцелитељем, јер он је исцељивао не својом силом, знањем и лекарским вештинама, колико је исцељивао благодаћу Божијом, силом Божијом, помоћу Божијом. А нама је увек, а чини ми се данас више него икад, потребно да тражимо исцељење, да тражимо оздрављење и душе и тела јер смо уистину оболели и душевно и телесно”.

После опхода око храма Владика Јован је осветио славски знамења и пресекао славски колач. Домаћин славе је био Драгојле Бараћ са породицом.

По завршетку Литургије Владика је дао благослов и смернице Милошу Рашком за даље иконописање храма. После духовне радости братство храма је спремило трпезу љубави за све присутне.

Недељко Дикић, ђакон

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА У КЛОКИ

У дан када наша Света Црква прославља Светог великомученика Пантелејмона, у недељу 9. августа, служена је Света Литургија у селу Клока. Литургијским сабрањем началствовао је архијерејски намесник опленачки протојереј ставрофор Миладин Михаиловић, уз саслужење протојереја ставрофора Драгољуба Ракића и протонамесника Бранимира Товиловића.

Сеоски храм био је испуњен мноштвом верног народа и ученика верске наставе који су својим појањем додатно улепшала ово богоугодно сабрање.

Честитајући празник и храмовну славу, након прочитаног јеванђељског зачала, присутнима се обратио отац Бранимир рекавши да је Свети великомученик Пантелејмон својим

животом пројавио Христа, јер је таленте добијене од Бога употребио на спасење и оздрављење својих ближњих.

Светој тајни причешћа приступили су готово сви присутни, а након заамвоне молитве освештано је славско жито и пререзан славски колач. Након Свете Литургије за све присутне у црквеној сали уприличена је трпеза љубави, коју су својим трудом и љубављу припремили мештани овога села са својим свештеником, протонамесником Дејаном Динићем.

Бојан Миленовић, вероучитељ

СВЕТА АРХИЈЕРЈСКА ЛИТУРГИЈА У ЈАГЊИЛУ

Дана 10. августа када наша Црква прославља Свете апостоле и ђаконе Никанора, Прохора, Тимона и Пармена, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму посвећеном Светим апостолима Петру и Павлу у Јагњилу. Архијереју су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Пре евхаристијског сабрања наш Архијереј је освештао палионицу свећа подигнуту у порти јагњилског храма. Владика се у својој беседи осврнуо на јеванђелско зачало о јаловој смокви: „Смоква представља људски род. Плод смокве је слadak, али су груби и некорисни њени листови. Таква је и људска природа: како је од Бога предодређена да рађа најслађе плодове врлина, она, уместо тих плодова, почиње да рађа само грубе листове. У ствари, груби листови смокве – то је наша пала природа, то су њена греховна дела. Тој смокви пришао је Спаситељ, гладан, тражећи на њој најслађи плод – Богу најугодније врлине, посредством којих се извршава наше спасење. Али осим листова – осим горког греха и несрећа које од њега настају, ништа на њој није нашао. Из тог разлога Он јој и говори: Да никад више не буде од тебе рода до века (Мт 21, 19). Прилепимо се уз Христа и ревнујмо у врлинама – чистоти, целомудрености, сиромаштву, трпљењу, миру, љубави, састрадавању, милосрђу, широкогрудости према сиротима, пристојности понашања, одевања и поступања, праведности, смирењу, и нарочито, у понизности Христовој, како би поставши судеоници Христови у страдању, могли суделовати и у Његовој слави, и приносити живу, непорочну жртву Богу и Оцу, у Цркви првородних, у дому оних који се радују!” Након Евхаристије, заједничарење је настављено на трпези љубави у монашком дому у Јагњилу, коју је са љубављу припремио парох јагњилски Бојан Вићовац.

Марко Јефтић, јереј

ПОСЕТА ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ ГОСПОДИНА ИРИНЕЈА ПРЕСТОНОМ ГРАДУ ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

У четвртак, 13. августа, Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј, посетио је Саборни храм Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу.

Верни народ и свештенство Архијерејског намесништва крагујевачког и лепеничког са својим архипастиром Његовим Преосвештенством Епископом шумадијским Г. Јованом, дочекали су поглавара и предстојатеља Српске православне цркве. Патријарх Иринеј се захвалио на дивном дочеку и поделио свој архипастирски благослов свештенству и верном народу града Крагујевца.

У част доласка Његове Светости, Преосвећени Владика Јован је организовао пријем и свечани ручак у Епархијском двору. Свечаном ручку присуствовао је и директор Канцеларије за сарадњу са црквама и верским заједницама Милета Радојевић и заменик председника ЕУО-а Епархије шумадијске Радиша Пљакић. Након трпезе љубави, Његова Светост Патријарх Иринеј у пратњи Епископа шумадијског Јована, посетили су родно место Патријарха, село Видова, и обишли извођење радова на цркви у истоименом селу.

Срећко Зечевић, протојереј

СЛАВА КАПЕЛЕ ПРИ СТАРОЈ МИЛОШЕВОЈ ЦРКВИ У КРАГУЈЕВЦУ

У први дан Великогоспојинског поста, 14/1. августа, када наша Црква прославља Изношење Часног Крста и Свете мученике Макавеје, Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију поводом храмовне славе капеле у Старој цркви у Крагујевцу. Епископу су саслуживали свештеници епархије шумадијске.

Домаћини данашње славе су били Сава Ђерковић, Маријана Михајловић и Лидија Вујић.

У својој беседи, владика Јован нас је подсетио колика је важност Крста који нас је данас дочекао постављен за целивање и поклоњење у средини храма. Такође нас је подсетио и на то каква осећања требамо да имамо у себи када се осењујемо крсним знаком и када призивамо у помоћ силу Часног и Животворног Крста.

На крају Литургије пресечен је славски колач са домачинима и са присутним верницима који су и поред ванредних околности дошли на поклоњење Часном Крсту и да поделе са свима нама радост данашњег дана. Након духовног окрепљења сви присутни позвани су на послужење које су домаћини приредили у порти храма.

Ненад Милојевић, јереј

СЛАВА КАПЕЛЕ МОНАСТИРА НИКОЉЕ

У суботу, 15. августа, када молитвено прослављамо Пренос моштију Светог Архиепископа Стефана, у манастиру Никоље служена је Литургија поводом славе манастирске капеле. Литургијским сабрањем начелствовао је архиепископски намесник опленачки протојереј ставрофор Миладин Михаиловић уз саслуживање свештенства епархије шумадијске. Надахнутом беседом сабраном народу се обратио протонамесник Бранимир Товиловић. Након заамвоне молитве славски колач са игуманијом ове свете обитељи, мати Евдокијом пресекао је протојереј ставрофор Миладин Михаиловић. Трpezом љубави коју су својом несебичном љубављу и трудом припремиле игуманија Евдокија и њено сестринство настављено је молитвено сабрање у манастирској трpezарији.

Стеван Илић, ђакон

СЛАВЕ ЦРКВЕ У СЕПЦИМА

У суботу, 8. августа, када наша Света Црква прославља Преподобномученицу Параскеву – Петку, верни мештани села Сепци активно су учествовали у литургијском сабрању, у храму посвећеном преподобној мученици Параскеви. Литургијским сабрањем начелствовао је архиепископски намесник опленачки протојереј ставрофор Миладин Михаиловић уз саслуживање свештеника опленачког намесништва. Након прочитаног јеванђелског зачала присутним верницима обратио се протонамесник Ђорђе Радишић, честитавши храмовну славу и истакавши за пример живот ове велике светитељке и угоднице Господње, коју данас прослављамо и којој се молимо као нашој заштитници и молитвеници пред Господом. Отац Ђорђе је том приликом верницима објаснио везу између прочитаног Светог Јеванђеља и данашњег празника, као и то колика је заправо важност самих празника за оне који их са вером и радошћу дочекују. Након Свете Литургије извршен је опход око храма, потом је пререзан славски колач, а за све присутне уприличена је трpezа љубави.

Бојан Миленовић, вероучитељ

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ХРАМУ ПРЕОБРАЖЕЊА У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

На дан храмовне славе, у храму Светог Преображења Господњег у Смедеревској Паланци, Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архиепископску Литургију уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

После прочитаног јеванђелског зачала Владика се пригодном беседом обратио окупљеном народу. Честитајући празник и славу, Владика је објаснио значај Свете Литургије, причешћа и светих врлина. Данашњи празник открива две природе у Христу а пут Христов јесте и наш пут, пут преображења које доводи у богопознање и свеукупни пре-

ображај за Царство Небеско. Тумачећи трpezарски празника, Владика је нагласио речи које говоре о откривању славе Божије, указујући да је то само део славе Његове, тј. онолико колико су апостоли могли носити. Сваки грех и безаконје своди човека у пропаст, а Бог зато и долази у свет да нас врати правом и истинском назначењу. На крају је Владика истакао важност послушности, позивајући се на речи Бога Оца изговорене на Тавору: „Ово је Син мој љубљени, њега послушајте“ (Мк 9, 7). Послушни људи су носиоци таворске светлости, благодати и радости Божије.

После Свете Литургије код записа у порти храма пререзан је славски колач и освешћено грoжђе. Након тога уследило је послужење и трpezа љубави коју је припремио братство храма са овогодишњим колачаром Дарком Димитријевићем. Колачар за наредну годину је др Слађан Аџић.

Владимир Степановић, ђакон

ВЕЛИКА ГОСПОЈИНА СВЕЧАНО ПРОСЛАВЉЕЊА У МОНАСТИРУ ПИНОСАВИ

У петак, 28. августа, празник Успења Пресвете Богородице свечано је прослављен у манастиру Пиносави, надомак Кусатка. Светом Литургијом је начелствовао протонамесник Драган Милутиновић, а саслуживали су свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног Јеванђеља, верном народу се обратио отац Драган указујући на значај празника и личности Мајке Божије за наше спасење. Затим је говорио о потеби и значају Светог причешћа, ослањајући се на речи Светог Писма и Светих Отаца.

После Свете Литургије уследио је крсни ход око храма и резање славског колача, а потом трpezа љубави коју је припремио овогодишњи колачар Небојша Дражић из Кусатка са својом породицом.

У вечерњим сатима испод Карађорђевог хрasta, одржано је предавање историчара Борисава Челиковића на тему: Свето српско Косово. После предавања уследио је културно-уметнички програм.

Владимир Степановић, ђакон

МЛАДЕНОВАЧКА ЦРКВА ПРОСЛАВИЛА ХРАМОВНУ СЛАВУ

У петак 28. августа, парохијани младеновачког храма Успења Пресвете Богородице, молитвено су, као и у претходних 110 година, прославили храмовну славу. Евхаристијским сабрањем начелствовао је протојереј Петар Лесковац уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

Беседу о спасоносном значају празника произнео је отац Петар Лесковац, посебно се осврнувши на снажну веру, која се огледала у сваком сегменту живота Пресвете Богородице. Након евхаристијског сабрања, заједничарење је настављено трpezом љубави. Услед специфичних околности проузрокованих пандемијом и мера које су на снази, послужење за све присутне је организовано у порти младеновачког Храма. Домаћин овогодишње славе била је породица Милојевић: Милија, Предраг, Драгослава, Ивана, Драгана, Марија и Михаило, а следеће године домаћини ће бити Божидар Лончаревић.

Марко Јефтудић, јереј

ВЕЛИКА ГОСПОЈИНА СЛАВА ЦРКВЕ У САРАНОВУ

И ове године у Саранову је на торжествен начин прослављена храмовна слава Успења Пресвете Богородице. Свету Литургију је служио протојереј ставрофор Миладин Михаиловић уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Пригодну беседу одржао је протојереј ставрофор Видоје Рајић. Он је говорио о Мајци Божијој која треба да буде

углед свим мајкама, а посебно српским. После Литургије уследио је крсни ход око цркве и ломљење славског колача. Колачари су се потрудили да и у условима пандемије болести короне спреме трпезу љубави скромно, али са укусом и љубављу. Ове године осећао се недостатак надлежног пароха јереја Мирољуба Блажића који је повређен у саобраћајној несрећи, а за кога се цела Црква молила да што пре оздрави и да се врати узношењу молитава за своје парохијане у црквама посвећеним Мајци Божијој у Саранову и Ђурђеву. Велику улогу у слављу имала је свештеничка супруга Валентина Блажић која је са верним народом Саранова све припремила и дала значајан допринос појању за певницом заједно са вероучитељем Бојаном Миленовићем.

Марко Арсенић, ђакон

СЛАВА САБОРНОГ ХРАМА У КРАГУЈЕВЦУ И ВЕЛИКОГОСПОЈИНСКЕ СВЕЧАНОСТИ

У петак, 28. августа, Саборни храм Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу свечано је прославио своју небеску заштитницу. Поред многих духовних светковина у православним светињама у славу Бога Тројичног, овде у Крагујевцу, у првопрестолном граду слободне Србије, благословом првојерарха Епархије шумадијске Његовог Преосвештенства Епископа Јована, братство Саборног храма, уз свесрдну помоћ Скупштине града Крагујевца и Управе за сарадњу са црквама и верским заједницама Министарства правде Републике Србије, организовало је једанаесте по реду Великогоспојинске духовне свечаности.

Славска радост почела је свечаним празничним бденијем, 27. августа, које је служио Епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење бројног свештенства. На дан славе, 28. августа, звона Светоуспенског храма су огласила сабрање верног народа око свог Епископа. Свету архијерејску Литургију служио је Епископ Јован, уз саслужење свештенства града Крагујевца. По прочитаном јевађелском зачалу, Епископ Јован је честитао славу братству и верном народу кроз речи молитве и благодарења, рекавши између осталог: „Замолимо Пресвету Богородицу да се она моли за нас, штити и води и да нам буде заштитница, заступница и путеводитељица. Радујем се што се данас дошли да прославимо ону која је славнија, већа и узвишенија од херувима и серафима, а управо је данашњи празник њеном Успењу посвећен. Такође, радујем се што овде данас видим локалну управу и скоро све структуре града Крагујевца, што, нажалост, нисмо имали прилике да видимо једно време. Радујем се доласку свих вас и молим се Пресветој Богородици да свима нама она буде Помоћница и благослови сваки наш корак у животу”.

После свечане литије око Саборног храма коју је предводио Преосвећени Владика са свештенством и верним народом, пререзан је славски колач и освећено жито. Празнично славље је настављено послужењем за верни народ и свеча-

ним славским ручком, што је припремљено трудом братства Саборног храма.

У поподневним часовима у порти Саборног храма, са почетком у 18 часова, организовано је Великогоспојинско вече, уз присуство Владике Јована. Овогодишњи програм Госпојинских свечаности прилагођен је здравственој ситуацији у Србији и свету, како бисмо здравствене ризике sveli на минимум, и како бисмо друштву били пример одговорног хришћанског понашања. Тема једанаестих Госпојинских свечаности је: „Богородице, рођењем Твога Сина Господа Исуса Христа, рођена је Црква“. Потребно је истаћи да су од 22. јула ове године, Госпојинске свечаности проглашене сталном манифестацијом у области културе од значаја за град Крагујевац. Госпојинске свечаности су и једина манифестација организована ове године у Крагујевцу.

Академију је отворио др Немања Девић, истраживач-сарадник Института за савремену историју, беседом о Пресветој Богородици. Након професора Девића, уследио је наступ Мешовитог хора храма Успења Пресвете Богородице, под руководством свештеника Драгослава Милована, који су овом приликом извели три композиције. По завршетку музичких тачака, модератор програма Предраг Обровић је говорио о значају обновљења Српске Патријаршије, након Првог светског рата, будући да се ове године навршава сто година од тог догађаја. Глумац Аврам Цветковић је казивао стихове о Светом Сави, монаха Тадије – како је себе потписивао Свети владика Николај Велимировић. Након тога, уследио је сплет народних кола које је извело КУД Абрашевић из Крагујевца, као и песма „Крај потока бистре воде“ у извођењу Катарине Богдановић. По окончању игара, глумац Аврам Цветковић је казивао стихове песме „Студенице света“ игумана студеничког Василија Домановића. Затим су опет уследила извођења народних кола, као и песме „Све док је твога благог ока“ и „Иду путем двоје, не говоре“, у извођењу Александре Продановић и Катарине Богдановић. Затим је глумац Аврам говорио „Вапај Срба са Косова и Метохије“, владике Атанасија Јевтића. Програм је закључен наступима Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“.

ДУХОВНА РАДОСТ У РЕКОВЦУ

У суботу, 29. августа, када Света Црква прославља Преподобног Романа, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Преподобног Романа у Рековцу. Његовом Преосвештенству су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Непосредно пред почетак Свете Литургије Епископ је осветио нови фрескопис рековачког храма.

На малом Входу, Епископ је рукопроизвео протојереје Драгослава Цветковића и Драгослава Петровића у чин протојереја ставрофора, доделивши им напрсни крст.

После прочитаног Јеванђеља Владика се обратио верном народу надахнутом беседом, нагласивши: „Ми се освећујемо Светом Литургијом, кроз Свето Причешће. Кроз Свето Причешће долазимо у најнепосреднији сусрет са Господом. Господ је остао у овоме свету кроз Цркву своју. Причешће је истинито Тело и истинита Крв Христова. Њега нема без Литургије. Свети људи су са страхом прилазили Светоме Причешћу. Ми се причешћујемо и зато се и служи Литургија. О Светом Роману немамо много података, али важно је да знамо да је за време свог земаљског живота прослављао Бога и да је био хришћанин на делу. И знамо да је Господ због таквог живота у смирењу, прославио Светога Романа и дао га нама да кроз његове мошти благодат Духа Светога и сила Божија чудотвори, да нас исцељује, да нас оздравља, да нам лечи и душу и тело”.

Велики број верника је пришао Светој Чаши како би се сједино са Господом нашим Исусом Христом.

Након заамвоне молитве учињен је опход око храма, а затим је пререзан славски колач. По завршеној Литургији Епископ је на предлог Црквене општине рековачке одликовао Александра Ђорђевића, председника општине Рековац, ореденом Крагујевачких новомученика II степена; Игуманију манастира Каленић Нектарију, Архијерејском граматом признања; Мирка Петровића, директора д.о.о. Дунав осигурања из Београда, Архијерејском граматом признања; Томислава Бушетића из Рековца, Архијерејском граматом захвалности; Миливоја Влашковића из Рековца, Архијерејском граматом захвалности.

Прослављање храмовне славе настављено је трpezом љубави коју је припремило братство храма са овогодишњим домаћином Миланом Нешићем.

Бојан Стојадиновић, јереј

ОСВЕЋЕЊЕ КРСТА ЗА КУПОЛУ ХРАМА СВИХ СВЕТИХ У СЕЛУ СВЕТИЊА

У недељу, 30. августа, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован освештао је крст за куполу храма Свих Светих у селу Светињи наомак Крагујевца. Епископу су саслуживали свештеници Шумадијске епархије.

У својој поуци, Епископ Јован је између осталог рекао: „Овај храм крстом добија своју круну, јер је крст красота, украс, сила и знамење. Крст је знак коме ми припадамо. Зато је потребно да се сваки човек, који се хришћанином зове крсти крстом Христовим и да призове његову силу и дејство. Искрено се радујем што смо после толико времена, иако смо имали жељу и вољу да то и пре урадимо, поставили крст на овај храм. Благодарим свима вама и вашем свештенику Милану што сте свесни овога места и светиње. Нека би нам Господ и сви Свети помогли да се одржимо као народ вере, без обзира на невоље и искушења која имамо. Људи који су овде пострадали нису поклекли, јер су знали да ће бити живи ако свој живот дају за другога. Они су живот дали за нас и због тога им ми подижемо знамење у њихову част. Нека сте срећни и Богом благословени и нека вас сви Свети Божији угодници чувају и прате кроз живот”.

Лазар Марјановић

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ВЕЛИКОЈ КРСНИ

У суботу 5. септембра, када наша Црква празнује Оданије Успења Пресвете Богородице, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Рођења Пресвете Богородице у Великој Крсни. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Пре евхаристијског сабрања Епископ Јован је освештао Часни крст на улазу у село из правца Селевца. Током малог входа наш Архијереј је рукопроизвео надлежног пароха Живана Жујевића у чин протопрезвитера.

У својој беседи Епископ Јован је говорио о значају живота Пресвете Богородице кроз призму празника Успења чије смо оданије данас прославили. Владика је тумачио и одломак из Јеванђеља у којем се говори о Марти и Марији, као вечитом примеру и подсетнику свима и у свим временима да су хришћани дужни да и поред свих сметњи и смутњи изаберу добри део, који им се неће одузети.

Након причешћа великог броја верника овог шумадијског села за заслуге за обнову великокршљанског храма и подизање Часног Крста одликовани су орденом Војда Карађорђа Миланче Милићевић, а Архијерејском граматом захвалности Живослав Обрадовић, обојица из Велике Крсне. Након Литургије заједничарење је настављено на трпези љубави, коју је припремио парох великокршљански протојереј Живан Жујевић.

Марко Јефтудић, јереј

СЛАВА ХРАМА САБОРА СРБА СВЕТИТЕЉА У СЕЛУ ДОВОДИЦЕ

У недељу, 13. септембра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Сабора српских Светитеља у селу Доброводица наомак Баточине. Епископу су саслуживали свештеници Шумадијске епархије.

Пре почетка Свете Литургије, Епископ Јован је освештао нову црквену салу и канцеларијски простор.

Након јеванђелског зачала, Епископ Јован је тумачио недељно Јеванђеље о свадби царевог сина: „Свако ко не буде имао свадбено рухо биће избачен из Царства небеског. То није одећа коју ми носимо, већ духовно рухо, а то су врлине којима човек треба да буде украшен. Врлине су: вера, нада, љубав, милосрђе... Оне чине наше унутрашње рухо преко којег ће нас Господ препознати. Данашњи човек је загушио свој врлински живот, јер се одвојио од причешћа и трпезе коју је Господ спремио. Шта смо ми без Цркве, без богослужења? Сви наши дивни светитељи, почев од Светог Саве па до данашњег дана, учили су се правим хришћанским вредностима. Они су се одазвали на Господњи позив и ушли у Царство небеско. Због тога је потребно да им се молимо, како би нам помогли да им се придружимо. Они сада гледају Бога, јер су га за време земаљског живота слушали”.

Након крсног хода и резања славског колача, уследила је трпеза љубави, припремљена од свештеника Радосава Петровића и мештана села Доброводице, који су несобично помогли помогли изградњи новог трпезара.

Лазар Марјановић

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА У ЈУНКОВЦУ

Верни народ села Јунковца, чија је црква посвећена Сабору Српских Светитеља, прославио је 13. септембра своју храмовну славу.

Свету Литургију служио је архијерејски намесник опленачки протојереј ставрофор Миладин Михаиловић. Саслуживани су свештеници опленачког намесништва. После прочитаног одломка из Јеванђеља беседио је свештеник Слободан Радивојевић. Јеванђељска прича говори од Царству Небеском упоређујући га са свадбом Царевог Сина. Свештеник Слободан је истакао да Господ позива у Царство Небеско све људе овога света, али да људи морају сами да се одазову на Божији позив.

Након заамвоне молитве испред храма је пресечен славски колач. Домаћин славе господин Радан са породицом и парох јунковачки Обрад Видаковић, припремили су славски ручак у Ловачком дому села Јунковца.

Стеван Илић, ђакон

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ОРАШЦУ

У среду, 16. септембра, у селу Орашац надомак Аранђеловца, у цркви брвнари која је посвећена Светом Јоаникију, првом патријарху српском, чији се спомен прославља на овај дан, на имању породице Карић, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је служио Свету архијерејску Литургију уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

Епископ Јован је верни народ укрепио својом беседом, рекавши између осталог да је потребно да сваког дана прослављамо Божије угоднике, јер тако прослављамо самог Бога. Најбољи водич кроз исправан живот јесте поштовање Божијих заповести. У данашњем Јеванђељу говори се да је Господ врата, јер само ко добро чини може проћи кроз та врата. Ако тражимо примере како треба живети, само се треба обазрети на историју нашег народа, јер у њој имамо велики број светлих примера. Светитељи су најлепши и најбољи издanci нашега народа. Господ љуби оне који Њега љубе и прославља оне који Њега прослављају. Зато је потребно да својим животом и целим својим бићем прослављамо Бога да би Он нас прославио и примио у своје Небеско Царство. Након заамвоне молитве Епископ Јован је пререзао славски колач породици Карић, ктиторима овога храма, а потом је освештао споменик покојном Сретену Карићу, који је подигнут на овом породичном имању.

Немања Искић, јереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У РАТАРИМА

У четвртак, 17. септембра, када наша Света Црква слави Светог свештеноченика Вавилу, пророка Мојсија Боговица, Светог Петра Дабробосанског и преподобног Стефана Троношког, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Ратарима, селу надомак Смедеревске Паланке.

Овом приликом владика је осветио темеље новог парохијског дома у порти храма и крстио Јелисавету, кћерку оца Милоша Никодијевића, пароха ратарског.

После прочитаног Јеванђеља, Владика се обратио присутном народу нагласивши на самом почетку значај и потребу Светог Причешћа. Честитао је новокрштеној Јелисавети и њеној породици и објаснио шта је крштење, рекавши да је Црква данас богатија за једну личност и то намирисану Светим миром и иубелену чистотом, што и представља бело платно у које је увијена. Осврнуо се Владика и на празновање данашњег Светог Петра Дабробосанског упутивши нас на његов мученички живот и на његову веру у вечни живот.

После Свете Литургије уследио је културноуметнички програм и послужење. Потом је Епископ Јован осветио три звона у манастиру Пиносава, а потом је отац Милош уприличио трпезу љубави у ресторану у Смедеревској Паланци.

Владимир Степановић, ђакон

СЛАВА ПАРАКЛИСА МАНАСТИРА БЛАГОВЕШТЕЊЕ РУДНИЧКО

У манастиру Благовештење Рудничко, 19. септембра, прослављена је слава параклиса који је посвећен Чуду Светог Архангела Михаила у Хони (Колоси) у Фригији. Свету архијерејску Литургију служио је Епископ шумадијски Г. Јована, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. За време Свете Литургије Владика Јован је замонашио искушеницу Јелену из Крагујевца. Она је при монашењу добила име Магдалина.

После прочитаног јеванђељског зачала у надахнутој беседи Владика Јован је свима окупљенима пожелио благословен овај дан и славу манастирске капеле. Само то место у Фригији које се зове Хона у преводу значи погружење. „Погружење своје воље у воду освећену, која има благодатно дејство. Али свако наше освећење зависи од наше вере. Тамо где је вера тамо је чудо. Тамо где нема вере тамо нема ни чуда“, рекао је Владика. Затим је пожелио срећно монашење новој монахињи Магдалини. Он је истакао да су сви наши трудови, постови и молитве узалудни ако смо непослушни и без смирења. „У цркви Христовој зна се ред и поредак. Тако исто и у нашим домовима и манастирима и у држави треба да се држи ред и поредак и тако ће и наши домови и манастири и држава бити благословени и увек напредни. А онде где нема послушности нема ни благослова, а самим тим нема ни напретка”.

После заамвоне молитве пресечен је славски колач и након послужења, у манастирској трпезарији настављено је сабрање свечаним славским ручком коју су својом љубављу припремиле игуманија манастира мати Салафаила и својено у Христу сестринство.

Стеван Илић, ђакон

РОЂЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ ПРОСЛАВЉЕНО У ВЕЛИКИМ КРЧМАРИМА

Нема веће радости него када се неко роди, а колика је тек радост на Небу и на земљи када се рађа Спаситељка света и Мати Божија. Свако ко је данас посетио цркву Рођења Мајке Божије у Великим Крчмарима осетио је ту благодатну радост.

Свету Литургију је служио јереј Младен Ђурановић из Јарушица који се народу обратио надахнутом беседом о вери, о чистоти Пресвете Богородице, о значају поста и Причешћа. Колач у славу и част Пресвете Богородице припремио је и принео на жртву Богу председник црквене општине великокрчмарске Милан Благојевић. Народ које се са овога дана окупио око своје цркве је посведочио јединство у вери и заједницу у љубави.

Ивица Камберовић, јереј

СЛАВА ЦРКВЕ У ЂУРЂЕВУ

Дан Рођења Пресвете Богородице је један од оних дана када се верни народ села Ђурђево највише окупља око своје цркве. То није ни мало чудно, јер је тај исти народ цркву у своме селу посветио овом дивном догађају икономије нашега спасења.

Свету Литургију су служили протојереј Велибор Јовановић из Вучића, протонамесник Миломир Васиљевић из Вишеваца и ђакон Марко Арсенић из Лапова.

Отац Велибор је као началствујушчи одржао надахнуту беседу о значају Мајке Божије за цео свет, навео је низ цитата из Светога Писмо како Старог, тако и Новог Завета који говоре о Мајци Божијој и о Њеној спасоносној улози у свету. Црква је била мала да би примила све оне који су тога дана дошли да се захвале Богородици која чува њихове породице и њихово село под својим светом омофором. Колачар се потрудио да што лепше припреми храмовну славу, а после крсног входа око цркве и ломљења славског колача, народ је наставио саборовање у весељу и љубави.

Марко Арсенић, ђакон

СЛАВА КАРАЂОРЂЕВЕ ЗАДУЖБИНЕ У ТОПОЛИ

У понедељак, 21. септембра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у задужбини војда Карађорђа посвећеној Рођењу Пресвете Богородице у Тополи поводом обележавања црквене славе. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђелског зачала, Епископ Јован је одржао надахнуту беседу, у којој је између осталог рекао: „Данас је заиста велики празник и велика радост, јер се овога дана рађа најчудеснија личност која је ходила овом трошном планетом, после Господа нашег Исуса Христа. То је управо Пресвета Богомајка. Јаки смо само ако смо са Богом и ако је Он у нама – ако смо са Пресветом Богородицом. Никаква философија нам није потребна како бисмо запамтили речи: *Пресвета Богородице, спаси нас!* То говоримо, тако се молимо и Мајка ће нас спасити од беда, невоља и свега онога што насрће на човека као икону Божију”.

Након заамвоне молитве, Владика, свештеници и верни народ кренули су у крсни ход улицама Тополе. Код Споменика пострадалим војницима из Првог Светског рата, служен је мали помен. По завршетку литије, испред Карађорђевог цркве пресечен је славски колач који је припремио Јован Дамњановић и славски колач спремљен од стране Управе Општине Тополе.

Након резања колача, уследила је трпеза љубави која је припремљена трудом овогодишњег колачара Јована Дамњановића и старешине храма протонамесника Остоје Пешића, на којој су настављене молитве и благодарења.

Лазар Марјановић

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА У МЕЋУЛУЖЈУ И ОСВЕЋЕНИ ТЕМЕЉИ КОНАКА МАНАСТИРА ПАВЛОВАЦ

Дана 22. септембра, када наша Црква прославља Свете богородитеље Јоакима и Ану, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Светих Јоакима и Ане у Међулуужју, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

Пре евхаристијског сабрања Епископ Јован је освештао продавницу и палионицу свећа у порти овог велелепног храма.

У својој богонадахнутој беседи наш Архијереј је рекао: „Данас када прослављамо Свете Јоакима и Ану, да се подсетимо примера и жртве родитеља Пресвете Богородице и свега што су поднели као бездетни родитељи у сре-

дини која је сматрала грешним оне који немају децу. Бог награђује оне који верују. Требало би данас да се осврнемо на пример Светих Јоакима и Ане. Позвани смо да чувамо наше породице, светост дома и брачног живота, јер је породица светиња”.

Након Причешћа великог броја верника наш Архијереј је пререзао колач поводом храмовне славе. Овогодишњи домаћин био је Предраг Мирић са породицом. Након тога се приступило трпези љубави коју је припремило братство храма Светих Јоакима и Ане. Током ручка присутнима се обратио старешина међулушког храма јереј Милутин Гашевић и захвалио најпре Богу и нашем Епископу, а онда и свима осталима на помоћи и љубави коју пружају братству ове цркве.

У поподневним часовима Владика Јован је уз саслужење више свештеника и ђакон освештао темеље и положио камен темељац за нови конак Светониколајевског манастира Павловац на Космају.

Марко Јефтић, јереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА И ОСВЕЋЕЊЕ ЖИВОПИСА У БАРАЈЕВУ

У суботу, 26. септембра, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је у храму Преноса моштију Светог Николаја у Барајеву, где га је дочекао велики број верног народа са децом. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Пре службе је јеромонах Онуфрије (Вранић) исповедио свештенство Архијерејског намесништва бељаничког. Епископ Јован је пре службе освештао нови иконостас, иконе и живопис у храму. На малом входу Епископ је унапредио барајевског свештеника Владимира Димића у чин протојереја. Владика се после прочитаног јеванђелског зачала обратио верном народу беседом о љубави. „Христос је од вечности љубав, јер воли значајно постојати. У љубави су прво Бог па човек. Човек се обликује према Богу. Љубав има снагу у Богу. Зато никакво безаконје не може уништити љубав. Љубав је највећи покретач. Човек се приближава Богу кроз закон. Богочовечанска љубав нас исцељује од греха. Бог зна какви смо ми и увек нас позива на истинску љубав. Љубав нам побуђује и веру и наду. Бог је човекољубив и човек је позван на човекољубље. Човек се кроз љубав сједињује са Богом и са човеком. Тако се задобија благодат”.

На литургији се причестио велики број деце и верног народа. После тога епископ уручио архијерејске грамате следећим добротворима: Драгиши Дамњановићу, Душану Савићу, Небојши Вукашиновићу, Биљани Васић, Јелени Димић, Миодрагу Бранковићу, Предрагу Божовићу, Маџи Стелкић, Лазару и Гордани Симеуновић, и предузећу Невокал.

Сабрање је настављено на трпези љубави у ресторану Липовачка шума.

Небојша Ђокић

ЦРКВА У ПОПОВИЋУ

Село Поповић спада у старија насеља у околини Београда. Народно предање везује настанак имена за личност Стојана Поповића, човека који је у бој на Косово повео 400 војника.¹ У литератури су забележени подаци који потврђују старост насеља. Тако је забележено да се код Јаког извора налази „мађарско гробље“ са старим каменим надгробним споменицима, а код извора Турскаћа налазио се турски хан.²

Из османских извора сазнајемо да је у засеоку Мудрово била у XVI веку мезра Поповић. Село се у османским дефтерима први пут помиње 1528. године када је имало осамнаест домова (помиње се и поп Петко). Касније, 1530. године има двадесет три дома, а 1536. године са засеоком Бојаново пописано је двадесет пет кућа, да би 1566. године тај број пао на једанаест кућа.³

Поповић се помиње и у изворима из времена аустријске владавине Србијом 1718 – 1739. године. Већ у делимично сачуваном тефтеру из 1724. године поред читавог низа других села јавља се и Поповић, који је тада имао десет хлебова, тј. кућа. Један од најважнијих циљева нове аустријске Администрације, поред учвршћивања аустријске управе, било је и искоришћавање природних богатстава. У том циљу вршена је оправка и изградња путева. Тако је, одмах по аустријском освајању 1718. године, кулуком раскрчен пут од села Поповића до Космаја. Том приликом су направљене и ћуприје, вероватно преко Луга. На овом послу је радило деведесет радника.⁴

Према подацима из докумената црквене провинције насталих почетком треће деценије 18. века, насеља на подручју Космаја су била организована у више парохија. Парохију манастира Тресија чинило је само село Иванча. Парохији са центром у Неменикућама припадала су села Неменикуће, Поповић, Ропчево, Амерић и Влашка, док је поп Платоје био парох у селима Тулежу и Сибници. Село Рудовци је представљало засебну парохију у којој је свештеник био Симеон. Село Стојник припадало је парохији попа Арсенија лесковачког а Пожаревац и Умчари парохији манастира Рајиновца. Ове парохије су опстале до краја аустријске управе иако је у њима, као и у осталим парохијама Београдске епархије, дошло до извесних територијалних промена. Тако је 1732. године забележено да парохији манастира Тресија припада село Павловац, а неменикућској села Неменикуће, Ропчево и Младеновац.⁵ Две године касније, егзарх који је обишао Београдски дистрикт, наредио је прераспodelу села у парохијама јужно од Београда. Том приликом је извршена замена Стојника и Тулежа између парохија попа Арсенија и попа Платоја.⁶

Године 1818. село Поповић је имало педесет шест кућа, 1822. године шездесет три куће, 1846. године осамдесет девет кућа и 1921. године двеста педесет девет кућа.⁷

Све до пролећа 1836. године село Поповић је било при рипањској парохији, а тада је пребачено у парохију ропчевског свештеника Живка. Кметови Парцан-

ски и Поповићи у име целог обшества су замолили митрополита да се од цркве Рипањске одеде и да се неменикућској цркви припоје.⁸ Молба им је уважена па је одлуком митрополитовом од дотадашње рипањске парохије 1836. године тамошњи парох Стојко задржао села Рипањ и Иванчу, док су села Поповић и Парцани припојена цркви у Неменикући и предата на опслуживање јереју Живку из Ропчева. Митрополит је писмом наложио протопрезвитеру дражањском Николи да наведеним свештеницима поручи да спреме по цванцик на кућу и до Ђурђев дана исплате маитрополиту да би добили синђелије на споменута села. Два села која јереј Живко није могао опслуживати због велике удаљености од Ропчева требало је предати неком другом свештенику на опслуживање, али је пре тога њима требало придодати још једно од села кораћичке парохије и тако формирати потпуно нову парохију којој би био одређен посебан свештеник.⁹

На V састанку Редовне народне скупштине одржаном августа 1864. године (по старом календару) министар грађевина је изјавио да је од почетка 1862. године па до тада поред више других цркава изграђена и црква у Поповићу, у београдском округу.¹⁰

Међутим, пре изградње цркве избио је спор између државних власти и житеља Поповића. Државне власти су планирале премештање Поповића ближе тзв. Крагујевачком путу (дашњи пут Београд – Авала – Сопот) где је требало формирати и нови центар села са црквом. Сељаци су опет, инсистирали на месту на коме је данашња црква, а које је у селу важило за култно. Окружни инжењер је сматрао да то није добро место за зидање

цркве јер представља потенцијално клизиште. Сељаци се нису обазирали и започели су довлачење грађевинског материјала на место које су они одредили. Државне власти су одмах стопирале било какве радове на цркви инсистирајући на својим захтевима. После дужег времена државне власти су одустале од премештања Поповића на ново место, па је тако отпао и њихов захтев да се нова црква зида на месту близу Крагујевачког друма. Сељацима се тако испунила жеља да сазидају цркву тамо где су хтели.

Поповићка црква је сазидаана од тврдог материјала а посвећена је Светом великомученику Георгију (23. април/6. маја). Црква је и по речима митрополита Михаила озидана од тврдог материјала, 1864. године¹¹ за време свештеника Милоша Вукосављевића. Цркву је много година касније освештао митрополит Димитрије. Црква у Поповићу је, заједно са неменикућском црквом, једна од првих у Србији грађених по пројекту урађеном у новоствореном министарству грађевине.

Црква је једнобродна грађевина, покривена полуобличастим сводом који је ојачан потпорним луцима. Унутрашњост цркве састоји се из олтарског дела са полукружном апсидом и две правоугаоне певнице, наоса који чине два компартамента и припрате са хором, изнад кога се диже једносратни звоник. Црква има два портала, јужни и западни; испред западног има мали трем са два стуба. Прозорски отвори, са полукружним завршетком, обрађени су у камену. Фасаде су оживљене плитким нишама, пиластерима, између којих се појављују фризови слепих аркадица. Исти мотив се јавља и на фасадама звоника.¹²

Планови црква у Поповићу и оближњим Неменикућама су типична решења црква које се подижу од шездесетих година деветнаестог века. Оне имају подужне основе, а над наосом се формира купола, која није увек обавезна. Изнад припрате уздиже се кубе – звонара, док су фасаде цркве декорисане низом слепих аркада испод кровног венца и широким лучним испустима. У периоду после 1882. године таква решења црква сасвим су анахрона, али се ипак појављују. Планови за њих били су прављени, највероватније, током седме и осме деценије XIX века, међутим дугогодишње изградње условиле су да се оне завршавају и после 1882. године. Такав је случај са црквом у Средњеви.

При цркви је 1874. године била једна парохија која се састојала из села: Поповића (сто осам домова), Мале Иванче (шездесет шест домова) и Парцана (шездесет један дом), тј. укупно двеста тридесет пет домова.¹³ Иста села су сачињавала парохију и 1895. године. У парохији је у четиристо двадесет шест домова живело три хиљаде триста осамдесет четири становника. Свештеник је био Јован Ц. Пешић.¹⁴

Као што је било спорова при изградњи цркве и при изради иконостаса је, поново, било проблема. Наиме, када је 1897. године Милисав Марковић¹⁵ започео преговоре за израду иконостаса у цркви у Поповићу, фирма В. Марковића и И. Павловића чини све да обори договор црквених власти и сликара Марковића, нудећи знатно нижу цену од оне коју је био на путу да уговори сликар. Из дописа Министарству просвете, које подноси фирма, видећемо како и „терзије“ не бирају речи и ударце намењене конкуренцији. У допису се каже: „Као што се види, овакви послови (израда целокупног иконостаса) у интересу црква и њихових капитала, до сада су се редовно израђивали и набављали путем јавне лицитације, јер су послови плаћени према вредности израђеног посла, а већином су и дељени, да сваки мајстор свој занат ради. За цркву Поповићску овде није тај случај, но је Духовни суд Епархије београдске предложио за одобрење израду иконостаса за поменуту цркву, без икакве лицитације једном обичном недипломисаном молеру, који је у овом случају: столар, дрворезац, фарбар, позлатар и живописац, а међутим он је само за нужду сликар.“¹⁶ Као што видимо, фирма је искористила прилику да узврати ударац и да, иако је и сама оптуживана за узимање послова изван јавних лицитација, по сваку цену преотме посао од конкурента. Дужни смо да напоменемо због примедбе фирме да ће М. Марковић, добије ли посао, обавити све занатске и уметничке радове, да је у то време била пракса да једна особа, предузимач на лицитацији, преузме све послове. То су радили и много познатији од Марковића, рецимо Тодоровић и Крџалић. Овај посао ипак је извео Милисав Марковић, али, захваљујући нелојалном поступку фирме В. Марковића и И. Павловића, за свега 2.550 динара, тј. за 650 динара ниже од прве уговорене цене. Министар је, што се и подразумева, одобрио да се посао уступи М. Марковићу.¹⁷

Иконостас представља дрвену преграду тространог облика, украшену скромним дуборезом. Постављен је 1907. године а рађен је у духу необарока. Ширина иконостаса је 5,8 метара, висина око 6 метара. У првој зони су престоне иконе и двери. Изнад царских двери насликана је Тајна вечера. Другу зону чине иконе великих празника, а трећу зону чине иконе Светог Стевана Дечанског, Светог Симеона Мироточивог, Распећа Христовог, Пресвете Богородице и Светог Јована. На архијерејском престолу налази се икона Светог Саве, архиепископа

српског. Постоји доста и појединачних икона.¹⁸

Заузимањем свештеника Илије Поп Лазића и да режљивошћу његових парохијана у јесен 1981. године завршено је живописање храма Светог великомученика Ђорђа у Поповићу. Истовремено је у цркви постављен и нови мермерни под.¹⁹ У недељу 29. маја 1983. године Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Сава осветио је зидни живопис парохијског храма у Поповићу. У току Свете архијерејске Литургије, на којој је певао хор студената теологије из Београда, Владика је произвео о. Илију Поп Лазића у чин протојереја, а одборнике наградио архијерејском граматом признања.²⁰ Аутори новијег живописа су Драган Марунић и Момир Кнежевић.²¹

напомене:

- 1 М. Ђ. Милићевић, *Кнежевина Србија*, Београд 1876, 120.
- 2 Б. Дробњаковић, *Космај*, СЕЗ XLVI, Населба књ. 26, 79 – 81.
- 3 Хасан Шабановић, *Турски извори књ. I св. I, Катастарски пописи Београда и околине 1476 – 1566*, Београд 1964, 95, 98, 220, 316 и 368.
- 4 Р. Грујић, *Прилози за историју Србије у доба аустријске окупације (1718-1739)*, Споменик СКА 51 (1913), 88.
- 5 С. Пецињачки, *Попис таксила венчаних у Београдској митрополији 1724. године*, *Годишњак града Београда* 15 (1968) 321; А. Форишковић, *Један документ из времена аустријске окупације (1718-1739)*, *Годишњак града Београда* 15 (1968) 308-309; Д. Руварац, *Митрополија београдска*, 149-150.
- 6 Р. Грујић, *Прилози за историју Србије у доба аустријске окупације (1718-1739)*, Споменик СКА 51 (1913), 176.
- 7 Б. Дробњаковић, *Космај*, СЕЗ XLVI, Населба књ. 26, 79 – 81.
- 8 АС – Митрополија – Но. Но 676/36 Кметови Парцански и Поповићи у име целог обшества просе, да би им дозвољено било, од Цркве Рипањске одјелити се а Неменикућској причислити се.
- 9 АС – Митрополија – Но. 331/1836, Писмо митрополита протопресвитеру дражањском Николи.
- 10 Србске новине бр. 101 од 25. августа 1864, 389.
- 11 Митрополит Михаил, *Православна србска црква у княжеству Срби*, Београд 1874, 7; Митрополит Михаило, *Православна србска црква у Краљевини Србији*, Београд 1895, 21.
- 12 Б. Вујовић, *Црквени споменици на подручју града Београда*, Београд 1973, 242.
- 13 Митрополит Михаил, *Православна србска црква у княжеству Срби*, Београд 1874, 7.
- 14 Митрополит Михаило, *Православна србска црква у Краљевини Србији*, Београд 1895, 21.
- 15 Сликар Милисав Марковић је живео искључиво од сликарства, превасходно као црквени сликар. Марковић је имао за собом на десетине осликаних црква у Србији и ван њених граница, и преузимао је сликарске послове у црквама са најпознатијим сликарима свог времена (Стевом Тодоровићем).
- 16 Архив Србије, грађа Министарства просвете, Црквено одељење, година 1897, кутија 3242.
- 17 Угљеша Рајчевић, О фирми Витомира Марковића и Ивана Павловића из Београда, *Саопштења XXIV* (1992), Београд 291.
- 18 Б. Вујовић, *Црквени споменици на подручју града Београда*, Београд 1973, 242 – 247; *Србска православна епархија шумадијска 1947 – 1997*, Шематизам, Крагујевац 1997, 72.
- 19 *Живписан је храм у Поповићу на Космају*, Каленић бр. 1/1982, Крагујевац 1982, 16.
- 20 *Освећен зидни живопис у Поповићу*, Каленић бр. 4/1983, Крагујевац 1983, 12.
- 21 *Србска православна епархија шумадијска 1947 – 1997*, Шематизам, Крагујевац 1997, 72.

ОБЈАВЉЕНА ДРУГА КЊИГА ПРОПОВЕДИ НА НЕДЕЉНИМ ЛИТУРГИЈАМА ЈОВАНА, ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ

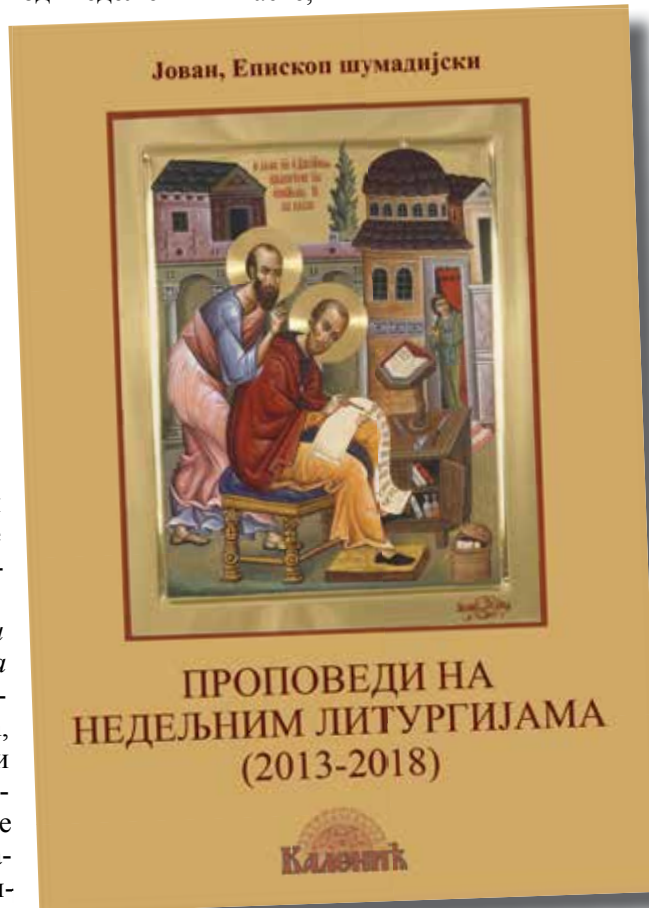
Након првог тома недељних проповеди (2008-2012), ове године Издавачка установа Епархије шумадијске *Каленић* издала је другу књигу *Проповеди на недељним Литургијама (2013-2018)* Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована. Објављене су недељне проповеди почев од Недеље Антипасхе, преко недеља по Духовима, закључно са припремним и великопосним недељама, обухватајући тако све недеље литургијске године која за централну тачку узима Васкрсење Господње. Кроз проповеди у другој књизи (њих четрдесет шест), приказује се пастирски рад Епископа Јована у црквама и манастирима Епархије шумадијске између 2013. и 2018. године. Заједно са првом књигом, пред читаоцима се налази једнодеценијски опус литургијских поука које је верном народу упутио Владика Јован.

Другу књигу *Проповеди на недељним Литургијама* приредили су протојереј ставрофор проф. др Зоран Крстић, јерођакон Јован (Прокин) и Негослав Јованчевић. Принцип припреме прве књиге примењен је и приликом склапања друге, тако што су звучни записи проповеди изговорених на Литургијама преношени у писану форму. Тим послем бавио се успешно Лазар Марјановић. Наравно, због чињенице да се не може све изговорено пренети у писану реч, приређивачи су пажљиво настојали да проповед учине могућом за читање, уз сва потребна скраћивања и корекције. Сходно томе, писани облик је нешто краћи од изговореног.

Новине које доноси други том недељних проповеди огледају се у два елемента техничке природе, који читаоцима омогућавају бољи преглед и разумевање њене садржине. Први је тај да се пре почетка сваке проповеди може прецизније идентификовати о којем догађају из земаљске делатности Господа Исуса Христа говори Јеванђеље на који се односи проповед, лоцираног на маргини књиге. Други се односи на додаток у виду иконографских остварења православне традиције, које као сликано Божије Откривење потврђују истинито очовечење Бога Логоса у историји. На тај начин, писана и осликана Божија Реч стоје у истој равни и једна на другу указују, будући да њихове појаве стоје у дијалектичком односу према Есхатону. Поред фресака и икона, у књизи се могу пронаћи и фотографије литургијских сабрања које говоре о јасно израженој јерархијској бо-

гослужбеној заједници светих, која врхуни у свом Архијереју.

У отачком предању, још од момента рађања хришћанске Цркве, наглашено је да служба Архијереја своје пуно значење остварује тек онда када је једнозначно повезана са „Духом владалачким“. Поседујући дар таквог Духа, Епископ је несумњиво позван на његово непрестано остваривање кроз управљање повереним стадом – својим делом, али и својом проповеђу. Најраније литургијске молитве везане за хиротоније три службе клира налазимо у *Апостолском предању* Светог Иполита Римског, спису који најпрецизније илуструје канонско и литургијско устројство Цркве другог и трећег века. У молитви за рукоположење Епископа се наглашава: „Срцезналче свију, Оче, дај овоме слуги Твоме, којег си изабрао за епископство, да пастирствује стаду Твоме светоме и првосвештенствује Теби беспрекорно, служећи даноноћно и да непрестано умилостивљује Лице Твоје и приноси Ти дарове Твоје Свете Цркве“. Будући да се у Епархији шумадијској води врло активан, скоро

свакодневан, литургијски живот, можемо закључити да се нит апостолске традиције живо и актуелно оприсутњује међу епархијима. У таквом духу су стварана и два зборника проповеди, тежећи да постану писани „споменик“ који ће стајати као „печат апостолства у Господу“ (1 Кор 9, 2).

Важну улогу записивања проповеди можемо препознати још од времена великих проповедника Цркве Христове. Оне нису служиле само као егзегетски или аскетски узор верујућима, већ и као модел према којем су се образовале основне карактеристике литургијског и хагиографског предања. Даровити ствараоци су, користећи се одређеним параграфима из отачких проповеди, стварали значајан химнолошки или сликарски материјал, који и данас стоји сведочећи о непоколебивости Крајеугаоног камена. Захваљујући записаним проповедима Светог Григорија Великог, неколико столећа касније, руком химнографа Јована Дамаскина, настали су делови канона који се чита на Васкршњем јутрењу. Као што је излишно правити паралеле између данашњег времена и оног које је протекло иза нас, у том смислу не треба упоређивати ни проповеди Епископа Јована са неким другим црквеним ауторима, будући да је сва-

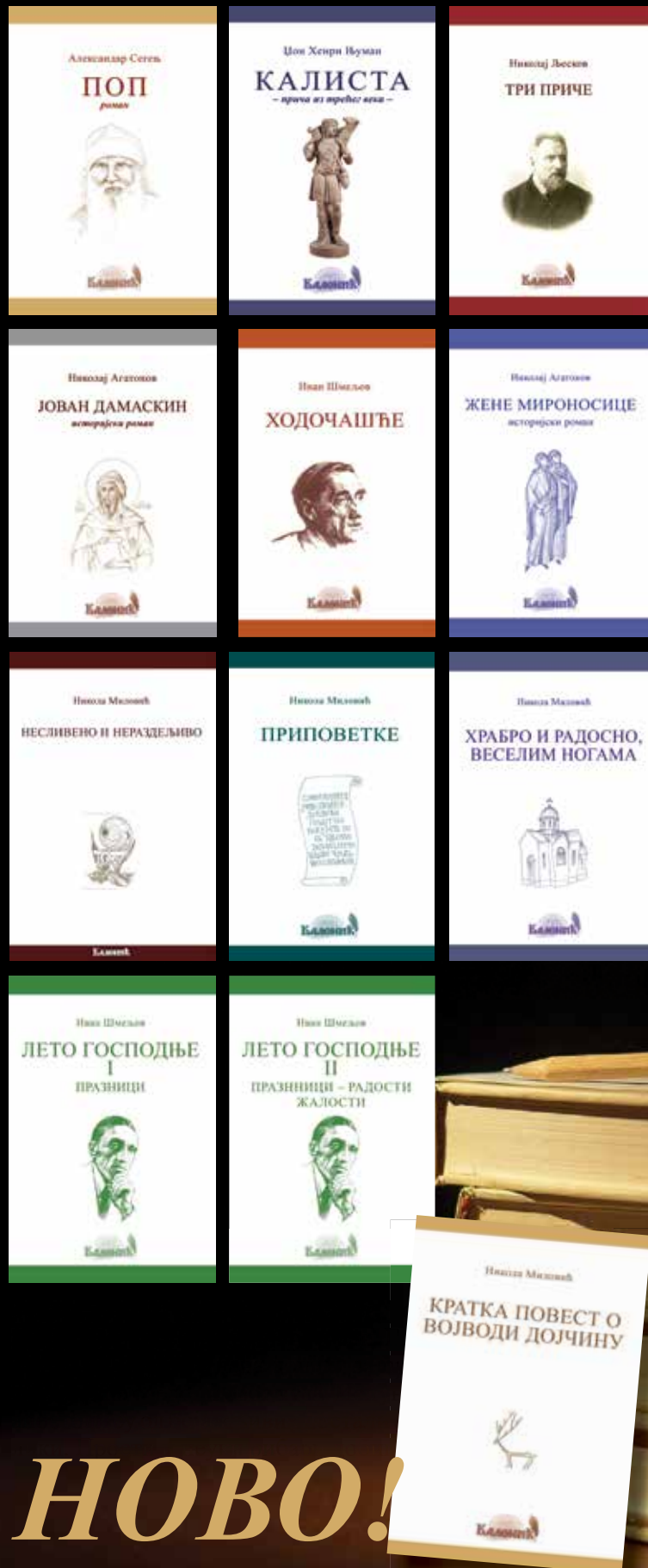
ко време оригинално и непоновљиво на свој начин, исто као и аутор. Оно што можемо рећи јесте да се Владика шумадијски Јован неминовно ослања на богату ризницу православног предања и на основу ње ствара аутентични израз примерен времену и околностима које црквена мисија изискује. Како је графички формат проповеди трајног квалитета, оне ће сведочити и о оновременом пастирском раду Епископа шумадијског Јована, али и о дејству Духа Светога међу вернима у Шумадији првих деценија ХХИ века.

Приликом тумачења јеванђељских одломака, аутор се у многа места ослања на Светог апостола Павла, писца највећег броја новозаветне епистографије. У то се сами читаоци могу уверити, будући да су се приређивачи потрудили да све наводе из Јеванђеља истакну и прецизно идентификују. Такође, поред изврсне методологије апостола Павла, Владика шумадијски Јован располаже и великим беседничким опусом бисера Православне Цркве – од Светог Јована Златоустог, па све до Симеона, архиепископа солунског. Током свог дугогодишњег иноковања у манастиру Студеници, у којем је тринаест година био игуман, и током вишегодишње пастирске службе на Западу Америке, Епископ Јован је имао прилика да живи и буде савременик великих изданака нашег рода, уједно и великих беседника међу којима су Свети Јустин Ћелијски и блаженопочивши Патријарх Павле. Свакако, ти сусрети имају одјека и у проповедима објављеним у овој књизи. Аутентичним изразом, аутор се осврће и на проблематику човека у времену друштвене и моралне деградације у којој живимо: „Потребно је да проверимо да ли смо добри људи – да ли смо хришћани. Ако се не проверимо и не мењамо, то значи да смо пуни себе, а такав човек нема потребу да се храни Христом. Зато је данашњи човек гладан љубави Божије, мира, спокојства, поштења и истине, браћо и сестре. Свим овим се можемо нахранити једино у Цркви и Јеванђељу, браћо и сестре. Тамо где је Црква, тамо је Епископ, што значи да су тамо сви дарови и лекови које потребујемо за своје оздрављење“.

Било да ова књига служи као помоћни приручник духовног успијања верујућих или као помоћно средство за тражење модела проповеди будућих пастира, *Проповеди* Његовог преосвештенства Господина Јована, Епископа шумадијског, представљају својеврсно сведочанство његовог живог и активног литургијског и пастирског деловања на територији Епархије шумадијске.

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

НОВО!

Јекатерина Орлова / Нина Ставицкаја

ПОДРАЖАВАТЕЉКА ПОДВИГА СВЕТИХ АПОСТОЛА

Налазећи се на територији савремене Турске, Кападокија запањује својим необичним природним пејзажом. Камени стубови са „шеширима”, стене конусног облика, пећине необичне форме – све се то обликовало као резултат снажних вулканских ерупција и каснијих корозија и ерозија. Али на верујућег човека, за кога је читање житијске литературе и црквених предања исто онако омиљено штиво као и код његових благочестивих предака, снажнији утисак производи нешто друго. У епохи раног хришћанства први хришћани почели су овде да граде огромне подземне градове, спојене тунелима, да би се заштитили од најезда Сарацина и религиозних прогона. Они су издубили цркве у меким стенама и украшавали их живописним фрескама, чији део можемо видети и данас. У III веку Кападокија је постала један од главних центара хришћанства, а у IV веку овде су се већ појавиле монашке заједнице. А колико је великих светитеља дала ова земља, испуњена хришћанским духом! У Кападокији су се родили светитељи Василије Велики, Григорије Ниски, Григорије Богослов. Свети великомученик Георгије Победоносац и Света равноапостолна Нина (која је, како гласи древно предање, била његова сестра од стрица) такође су родом одавде.

Са усана Свете Нине народи Грузије сазнали су о животу њеног великог брата. Прва црква у част Светог Георгија Победоносца била је изграђена у Иверији (тако се тада називала Грузија) на месту погребенија Свете Нине. У наше дане, по речима сестара Бодбијског манастира, у Грузији је изграђено 365 цркава у част Светог Георгија Победоносца, по броју дана у години. Заједно са Пресветом Богородицом, он се сматра небеским покровитељем ове земље. Житија угодника Божијих потврђују: код Господа увек постоји јасан и разумљив план који се тиче Његових изабраника, и он се назива Промислом Божијим. Нини је било 12 година када су се њени родитељи – Завулон, познат као храбар генерал, и Сосана (Сузана), сестра Јерусалимског патријарха Јувеналија – продавши имање, заједно са својом једином кћери упутили у Јерусалим. Девојчицин отац осети у души неодољиву привлачност према пустињачком животу, узео благослов од патријарха и пође отшелницима преко

Јордана. А мати Нине беше постављена од патријарха (који беше њен брат) за ђаконису при цркви Гроба Господњег, како би служила сиротим и немоћним женама. Кћер је послала на школовање мудрој старици Ниафоре, која је изузетно познавала Стари и Нови Завет и много слушала од јерусалимских свештеника о животу Исуса Христа на земљи и о чудима које је Он извршио. Од када је Нина сазнала за хитон Исуса Христа, који је саткала Његова Пречиста Мајка и који је после распећа Њеног Божанственог Сина однесен од стране иверског рабина у далеки град Мцхету, велика јој је жеља била да види свету одежду Спаситеља. Ова жеља показала се као снажан импулс за њене светле мисли и даља одлучна деловања. Старица је још саопштила Нини две важне ствари: Иверија је први удео Божије Мајке, додељен јој жребом, који је Она извлачила скупа с апостолима, да би сазнали у којим земљама им предстоји да проповедају веру у Христа. Апостоли су пошли на пут, а Пречистом се убрзо јавио анђеоло и рекао да остане на месту, зато што ће удео који је назначен да га она просветли јеванђелском светлошћу доћи у за то повољно време. Али до момента сусрета старице са девојчицом Нином још није наступило време – Иверија се налазила у мраку многобоштва... У житију Свете равноапостолне Нине – читамо да је „полазна тачка” била појава Пречисте Деве Марије у лаком сну. Мајка Божија је благословила Нину да иде у земљу Иверску, да тамо благовести Јеванђеље Господа Исуса Христа. А у рукама будуће богоповеднице остале опипљив поклон – крст исплетен од винове лозе. У сећању ће остати речи Богородице да ће овај крст бити њен штит и одбрана против свих видљивих и невидљивих непријатеља.

Следи опасно путовање у далеки крај, силна бура за време празновања многобожаца и бацање идола са високих планина, којима су се клањали грузијски цар Миријан и његов народ. Потом Света Нина исцељује од страшних невоља царицу Нану, која ће после тога постати ревностна хришћанка. Онда долази до исцељења и духовног виђења цара Миријана, који је замислио по наговору многобожаца да подвргне Нину жестоком мучењима; убрзо ће уследити молба цара Миријана визан-

тијском императору Константину Великом да пошаље свештенике ради крштавања народа Иверије, који су претходно веровали у паганске богове. Све ово треба читати, упијати, доживљавајући осећање велике благодарности и захвалности према оној која се, већ бивајући на самртном одру, одавала на молбу својих ученица да исприча о свом животном путу. И Саломија Уцармска, невеста цара Миријана, потрудила се да све то буде записано.

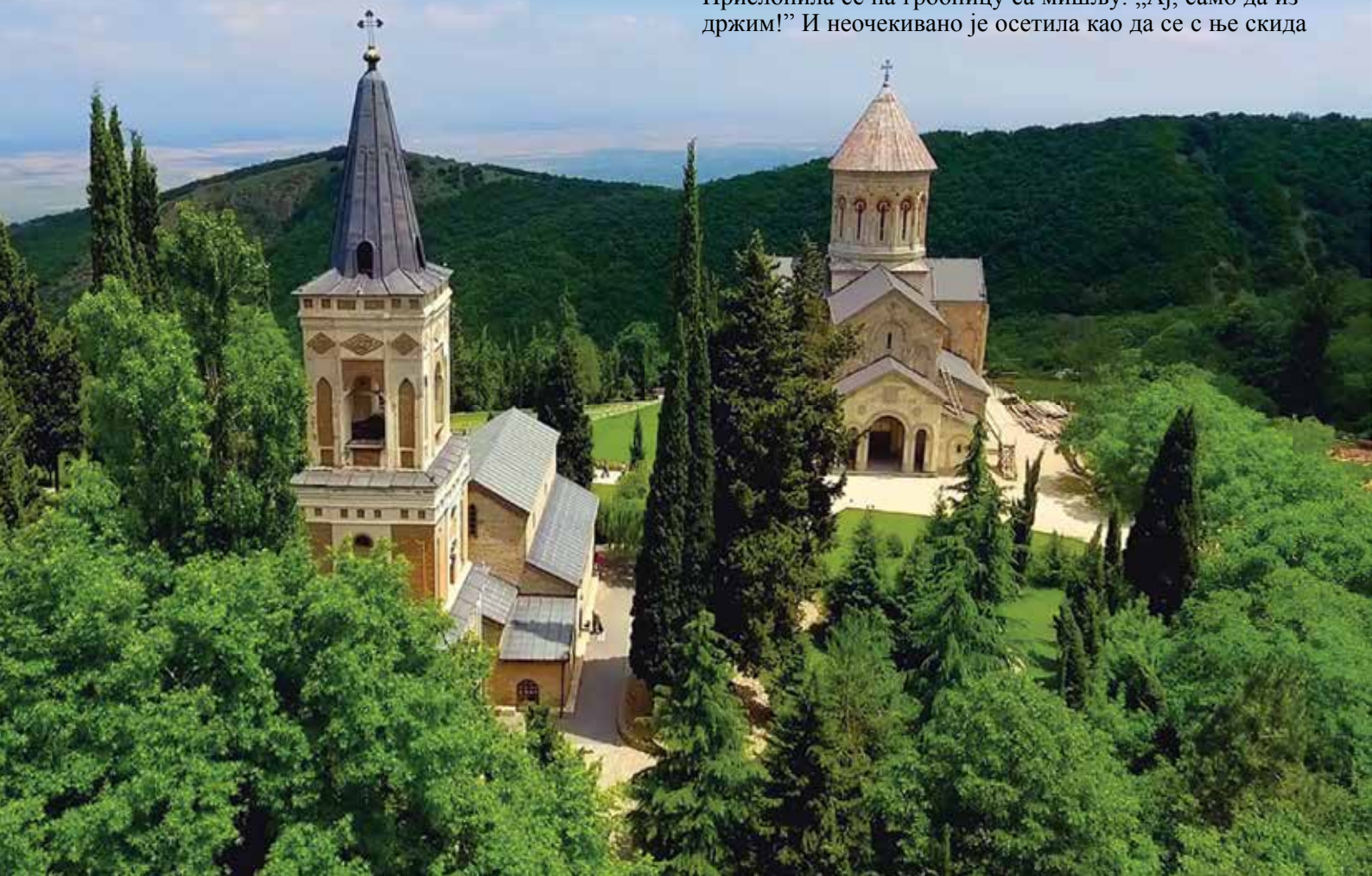
Потоња веза са Русијом

Године 326. хришћанство се коначно учврстило у Иверији. Цара Миријана III почели су да поштују као првог хришћанског цара Грузије и касније прославили у лику равноапостолног светог. Много тога – и стваралачког, што је цементирало фундамент вере, и рушилачког, што је опустошило људске душе – догодило се у минулим вековима. Али ако се окренемо времену блиском нама, онда је важно споменути посету Бодбијском манастиру императора Александра III и његов указ да се обнови запуштена обитељ, али већ у новом својству – као женска. Овде су прве насељенице дошле из Русије.

Касније, 1906. године, по указу Николаја II, било је усвојено звање првокласног манастира. Имена његове две настојатељице – игуманије Јувеналије (Ловенецке) и њене духовне кћери схиигуманије Тамаре (Марцанишвили) – доликује рећи, златним словима су уписана у историји Руске и Грузијске Православне Цркве. Господ је досудио игуманији Јувеналији (Ловенецкој), која је из Москве пристигла у манастир равноапостолне Нине да га уведе у број процветалих женских обитељи и врати се кући као настојатељица Богородице-Рождественског женског манастира. По мајци грузијска кнегиња, Тамара (Марцанова) постала је наследница у игуманству. При-

мајући на постригу име Јувеналија, сасвим млада настојатељица наставила је труд своје духовне наставнице у изградњи обитељи. Убрзо се Јувеналија нашла у следећим околностима: уследиле су претње револуционара и појавила се опасност за њен живот. Указом Светог Синода била је пребачена у Москву. Након кратког времена, по благослову старца Анатолија из Оптине пустиње и оца Алексија из Зосимове пустиње, игуманија кнежевске крви гради у шуми на подмосковској земљи Серафимо-Знаменски скит (скитић – како га је волела звати), омиљено место ходочасника у наше дане. Овој обитељи, разрушеној у годинама богоборства, помогли су да очврсне, да стане на ноге и паства московског храма подигнутог у част Светог великомученика Георгија Победоносца у Грузинама, чланови грузијске дијаспоре који живе у Москви. У обновљеном Серафимо-Знаменском скиту двапут су прихватили настојатељицу Бодбијског манастира, посвећеног Светој равноапостолној Нини, игуманију Теодору (Махвиладзе). Сестре су се много потрудиле да дочекају драге госте из Грузије. Међу њима је и непроцењива књига-реликвија светог Игњатија (Брјанчанинова) с посветом самој матушки Тамари. Књига је била поклоњена будућој схиигуманији Тамари од њене духовне наставнице Јувеналије (Ловенецке) још у Бодбијском манастиру. У даровници се наводи жеља да заволи овог аутора онако како га је заволела она.

Настојатељица Серафимо-Знаменског скита, игуманија Инокентија (Попова) такође је проборавила „са узвратном посетом” у Бодбијском манастиру, о чему је испричала у свом интервјуу „Под сенком скитске благодати”, порталу „Манастирски весник” прошле године. Једну епизоду из ове посете желимо укратко да препричамо. У три сата ноћу, за време молебна код гробнице Свете Нине, матушка Инокентија је осетила да се силно уморила долазећи у манастир по исцрпљујућој врућини. Прислонила се на гробницу са мишљу: „Ај, само да издржим!” И неочекивано је осетила као да се с ње скида

тежак терет. На почетку са плећа, затим – са душе. Појавила се таква лакоћа! Молитвама свете Нине примила је духовно окрепљење... У јесен 2016. године сестре Свето-Тројицког Стефано-Махричког ставропигијалног женског манастира, вршећи ходочашће по светим местима Грузије, такође су се са страхопоштовањем поклониле моштима равноапостолне Нине и поделиле своју духовну радост на званичном сајту обитељи. Велика утеха за монахе и мирјане постала је канонизација схиигуманије Тамаре (Марџанове) од стране Светог Синода Грузијске Православне Цркве. То се догодило 22. децембра 2016. године, то је мање од месец дана пре празника свете равноапостолне Нине, за који се обе обитељи – грузијска и руска – спремају са посебним жаром. Игу-

обитељи, прилази много верујућих. Ходочасници такође примећују богатство манастирске земље, где у топлом периоду године цвећњаци, ливаде и пољане стоје пред њима у свој лепоти. Прави производи савремене флористике! И није чудо: матушка настојатељица била је биолог у свету. Добро се разуме у цвеће, биљке, веома их воли. Приповедајући о манастиру, по њеном благослову, монахиња Маријам је саопштила: „Сво цвеће које је код нас, сами узгајамо. Сејемо семе у касну јесен у стакленицима, у малим лонцима за цвеће. Потом пресађујемо, правимо расаде. У рано пролеће цветни расад садимо у ископану земљу. На то одлази не мало снаге и времена, а сестара за тако велику обитељ, у којој их је некада било до 300, данас нема тако много – 33 скупа с матушком. Све се прихватимо послушања, схватајући да дом Свете Нине треба да буде процветала оаза.

Дом Свете Нине или данашњица манастира у Бодби

У манастиру целог овог века није било цркве равноапостолној Нини. Постојала је црква Светог Великомученика Георгија са бочним олтаром у име Свете Нине. Данас се овде гради саборна црква, где ће горњи храм бити освешан у част просветитељке Грузије, а доле – неколико мањих храмова. На нижој тераси обновљен је древни извор Свете Нине (Ниноцкаро), над којом је изграђена црква у част Светих Завулана и Сусане, њених родитеља. Већ у наше дане десило се на светом извору немало исцељења.

Распоред живота Бодбијског манастира је овакав: сестре устају у пола пет ујутро, а у пет почиње полуноћница, затим јутрење и потом Литургија. На Литургији присуствују све жителке ове обитељи. Неке после богослужења могу да предахну, а друге морају да иду у трпезарију да спремају храну. Зато оне читају сестринско правило пре службе. У пола десет је трпеза, после које све заједно перу посуђе и у 10:00 се разилазе на послушања. У 12 часова, у подне, оне које желе могу да се заложу, попију чај. У 15:00 сестре служе акатист и молебан код гробнице свете покровитељице обитељи, равноапостолне Нине (или Нино, како је називају у Грузији са нагласком на први слог). У 15:30 је друга трпеза, затим све поново иду на послушања. А од пола седам до осам увече сестрама је келијско време. Неко одмара, неко чита правило. У 20:00 почиње вечерња служба и повечерје. Ујутро сваког дана чита се акатист Мајци Божијој пред чудотворним иконом „Иверске” Богоматере. Дању – акатист Светој равноапостолној Нини. Средом – акатист Светом Николају Чудотворцу. Недељом – Светом великомученику Георгију. Што се тиче послушања, она су, као у многим другим манастирима, везана и за вођење домаћинства, и за просветитељски рад. Сестре се труде у стакленицима, у штали за краве. И не само сестре. У манастир долазе девојчице и девојке (почевши од тринаестогодишњег узраста), које помажу у стакленицима и у трпезарији. Неке од њих, по речима монахиње Маријам, порасле су пред очима сестара, пошто бивају овде по неколико пута годишње током школских распуста.

У иконописачкој радионици осликавају се иконе са позлатом. Сестре се такође баве превођењем духовне и класичне књижевности са руског на грузијски језик. До садашњег момента преведен је рад Јосифа Исихасте „Израз духовног живота”, алегоријска прича „Мали

манија Теодора је одмах позвала телефоном игуманију Инокентију и саопштила радосну вест.

Икона Богородице, исечена хируршким скалпелом

Овај узнемирујући догађај испричала је монахиња Бодбијског манастира, мати Маријам (Шонија), а о њему је чула од матушке која је у совјетско време радила као медицинска сестра, када је унутар манастирских зидина смештена болница (после отварања обитељи 1991. године ових шест матушки, монахиње и схимонахиње, постале су његове жителке). Монахиња Маријам дошла је овде 1993. године као седамнаестогодишња девојка, и ево шта је чула о Иверској икони Пресвете Богородице, донетој у манастир 1905. године са Свете Горе. Светиња се налазила у саборној цркви Светог великомученика Георгија, постављена изнад места упокојења равноапостолне Нине. У совјетској болници хирург-атеиста користио ју је као операциони сто, окренувши је лицем надолу. Медицинске сестре су му говориле да је то недопустиво, да не може тако поступати, али лекар није обраћао никакву пажњу на њихове речи. Ноћу су жене долазиле у операциону салу, легале испод стола како би виделе лик Пресвете Богородице исечен скалпелом, и молиле се. Ноћу им нико није сметао да се моле. Оне су ватрено молиле Господа, Божију Мајку и Небеске покровитеље изругане светиње. И светлост Јеванђеља, који је дева Нина пренела из Јерусалима у Грузију, поново је озарила срца људи. Дочекали су богомолитељи то благословено време! Исечена икона неколико пута је мироточила, чему су сведоци сестре обновљеног манастира. Данас чудотворном лику, који се налази у саборном храму Светог Гоерија Победоносца Бодбијске

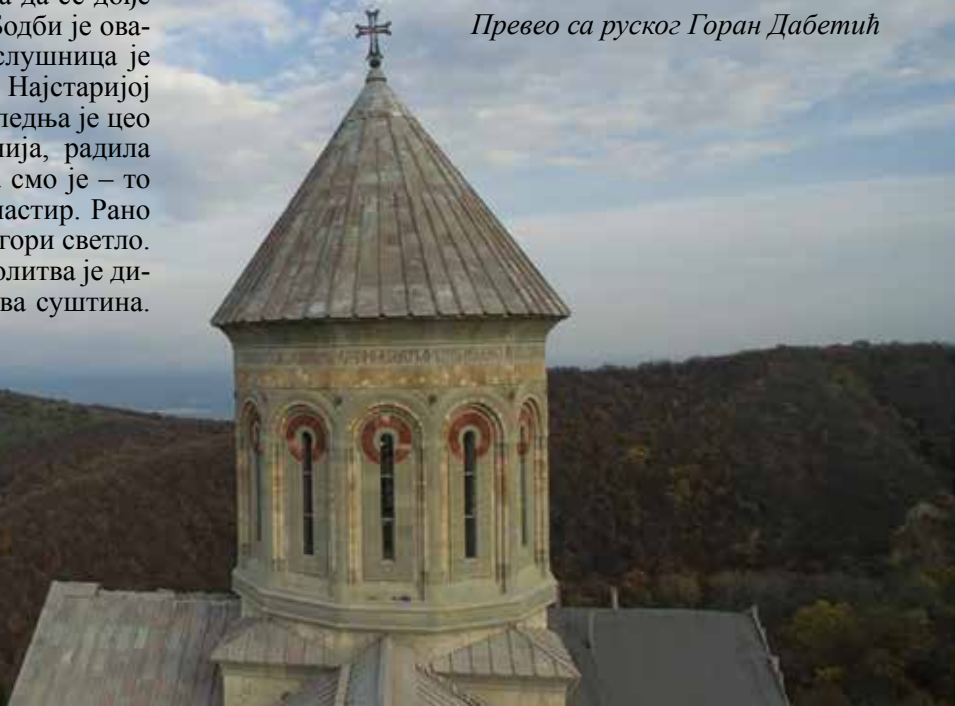
принц” Антоана де Сент Егзиперија и „Снежна краљица” Ханса Кристијана Андерсена – бајка о прелепом пријатељству, љубави и вери. Јединствен пројекат, који се данас оваплоћава у живот, везан је са издавачком делатношћу.

Монахиња Рахиља (Буадзе) ради на древним рукописима, који сами по себи представљају велику музејску вредност. Али за манастир то је, пре свега, духовна вредност, права духовна ризница – Минеји са службама светима за сваки дан у години. Мати Рахиља је на почетку преписивала ове рукописе, узете из Грузијског националног центра за рукописе, затим је узимала штампан текст, потом их је манастир издавао. До сада је издато тек седам месеци у години. Али ствар се полако помера... У плановима игуманије Теодоре је стварање сајта, умногоме сличног познатом православном порталу „Предание.ру”, где су материјали расоређени по одељцима. Такав распоред помаже човеку, који тражи смисао живота, да нађе одговоре на питања која га узнемиравају. Небеска покровитељка манастира у Бодби, Света равноапостолна Нина, била је богопроповедница, приводила је људе Христу. И сестре које живе у дому Свете Нине желе да покажу пут ка спасењу својим савременицима, понудивши им духовну храну. Желе да испричају о молитвеном подвигу и плодовима молитве блиставих светилника православља. Међутим, ради тога саме треба да знају историју Цркве и схвате духовне законе. Зато по позиву матушке у манастиру се обрео и доктор филолошких наука, Едишер Челидзе, који предаје догматику на Тбилиској духовној академији. Он је познат у Грузији и изван њених граница као најауторитативнији специјалиста у области богословља. Учени педагог долази овде једном недељно и држи предавања на којима присуствују све жителке обитељи. Оне су такође запамтиле и његова чувена предавања о историји Грчке, што је изазвало жељу да науче грчки језик. Оне које желе да знају стране језике уче руски и енглески како би могле да причају гостима из иностранства о манастиру, а да на извору Свете Нине објасне како се врши умивање: обући хитон и трипут се уз молитву погрузити у купељ. Матушка настојатељица је увела у праксу познавање тумачења псалма. Свака сестра по послушању треба да прочита тумачења овог или оног псалма и упозна с њим остале. Занимања се спроводе средом и четвртком. Понекад за време њих плане полемика, и то је такође темељна страна обучавања – жеља да се дође до истине. Данашњи национални састав у Бодби је овакав: све монахиње су Грузијке а једна послушница је Украјинка. Најмлађој сестри су 22 године. Најстаријој – послушници Украјинки – 93. Истина, последња је цео живот проживела у Грузији, каже игуманија, радила је у радионици, а када је остала сама, тада смо је – то је било пре око десет година – узели у манастир. Рано ујутро сестре иду у храм, а код ње у келији гори светло. Она све своје снаге усмерава на молитву. Молитва је дишање хришћанина, то је његов живот, његова суштина.

Духовно укрепење за сестре постала је посета католикоса-патријарха целе Грузије, Илије II и празнична богослужења која савршава епископ Бодбијски Јаков са свештенослужитељима из разних епархија, такође и мудре поуке духовника архимандрита Лазара (Грдзелишвилија), који се подвизава у мушком манастиру посвећеном једном од тринаест светих асирских отаца, Стефану Хирском, и који храни сестре обитељи. Многим сестрама загревају душу сећања о архимандриту Гаврилу (Ургебадзеу), којег називају „великом љубављу XX века”. Преподобноисповедник Гаврило, прослављен у лику светих Грузијске Цркве 20. децембра 2012. године, бивао је у Бодбијском женском манастиру, и већ тада су неке сестре гледале на њега као на светог. Осећајући то, он је почео да јуродствује, како би сакрио духовне дарове дате му од Бога. Матушка Теодора нарочито добро памти старца. Овде морамо рећи да су крајем 80-их и почетком 90-их погоршање економске ситуације и неповољан економски положај заострили социјалне проблеме у Грузији. Злочиначке групације, недостатак електричне струје и воде, високе цене, беспослица и ниске пензије, уништавање државних институција, напади на војне јединице с циљем отимања оружја – ево кратког описа тих година. Па још грузијско-абхаски конфликт. Матушка Теодора се у то време подвизавала у женском манастиру Равноапостолне Нине у Самтавр, а отац Гаврило се населио у близини. И, према њеном сећању, није давао сестрама да спавају ноћима. Звонио је, питао: „Како можете да спавате када је Грузија у крви?” Све је будио на молитву...

Крст равноапостолне Нине од винове лозе, на саставу је обложен преплетеним власима свете, налази се у катедралном сабору у Тбилисију посвећеном Успењу Божије Мајке. Светиња је смештена у сребрни кивот, на његовом поклопцу изображени су отиском у металу суже из житија Свете Нине. А хитон Господњи, скинут са Спаситеља уочи самог Његовог распећа, по предању, чува се сакривен у Мцхетском Патријаршијском катедралном саборном храму Светицховели (преводи се као Животворни Стуб) посвећен Дванаесторици апостола. Хиљаде и хиљаде ходочасника из целог света долазе у Грузију да се поклоне овим величанственим хришћанским светињама.

Превео са руског Горан Дабетић

КУЋА У ПАРКУ

– Стигли сте госпођо... Добар дан. Помаже Бог. Примите још једном моје искрено саучешће. Са вашим покојним супругом сам делио кабинет и повремено смо се виђали. Не баш тако често, али кад год би се то десило било је јако пријатно поделити мисли с њим. Штета, штета... Тако брзо и изненада. Извол'те, молим Вас, идемо, декан нас чека.

Протиница још увек стоји на вратима неодлучна да прекорачи праг зграде Правног факултета и остави за собом свежину пролећног јутра. Никада није ушла у ову зграду поред које је толико пута прошла. И сваки пут би је крајичком ока, не окрећући главу, погледала, тек да се увери да је она још увек ту. Стамена, уравнотежена, предратна зграда која јој је уливала сигурност и осећај да је на овом свету све на своме месту. Када је супруг пре десетак година почео да и у њој, поред Теолошког факултета, предаје црквено право, причао јој је о унутрашњости зграде. О учионицама, ходницима, кабинетима, амфитеатру, колегама професорима и студентима, и све се то слагало с утисцима које је већ стекла пролазећи годинама поред зграде факултета, али и распламсавало машту о сновима и каријерама те реке младости коју је она сретала на тротоару испред зграде.

– Хвала Вам много, драги професоре. Шта можемо ми мали људи. Не бирамо час кад ћемо доћи на свет, не бирамо ни час кад из њега излазимо. Божија воља... – дрхтавим гласом протиница поздравља колегу свог покојног супруга још увек стојећи на улазу. И најзад, несигурно, не гледајући ни лево ни десно закорачи у зграду, у којој се чуо жагор студената. Тек кад кретоше широким степеницама на први спрат ка декану и канцеларијама управе, она примети на зиду ходника ка коме су се пели, велику мермерну плочу на којој су исписана имена свих

досадашњих декана. „То је, дакле, та плоча о којој ми је причао и која је на њега остављала тако снажан утисак. Људска имена у историји факултета“, помисли протиница. Застаде за тренутак испред плоче и по први пут се окрену на десно и на лево. Препознала је овај простор са фотографија које јој је муж показивао са резања славског колача, за Крстовдан, славу факултета. Одјекну јој у ушима и поносни тон мужа којим јој је објашњавао ко је ко на фотографији и он у средини, први послератни професор свештеник како реже славски колач, а иза њега ова плоча са именима и историјом факултета. Сети се протиница и како није много запиткивала у вези са славом, ни како је било, једноставно ништа, само јој је сметао тај нескривени понос у мужевљевом гласу. Као да је говорио о другој жени, а не о овој згради или оној на Карабурми или о цркви и парохији које су га све одузимале од ње и деце. И поново осети тај стални, никад исказани прекор који му је деценијама упућивала, за који је знала да је неправедан и да га не сме изрећи, а који јој је мутио супружанске односе.

„И после свега, још је на факултету морао и да умре...“, прође јој кроз главу. Сузе јој навреше на очи, од чега заиграше имена на плочи која је покушавала да прочита. Напором воље се усправи и обриса сузе. Имена се смирише пред њеним очима, посташе јасна, читљива и испуњена смислом.

– Хајдемо, госпођо. Декан нас чека.

Кад уђоше у кабинет, све се понови. И изрази саучешћа и жаљење и лепе речи о њеном мужу. И ту, као и у ходницима исти осећај стабилности и трајања. „Људи долазе и одлазе, декани такође, а зграда и овај кабинет остају...“, пролете кроз главу протиници. Декан јој понуди столицу, он сам седе у чело канцеларијског стола, професор с његове леве стране а на столици поред његове је већ седела једна млада женска особа коју про-

тиница примети тек кад седе. Кратка мушка фризура, округле наочари, неупадљиво и не превише женствено обучена, ни дете ни девојка. Протиница примети њене лепе црте лица које су обећавале будућу женску лепоту, а које се ова још плашила скривајући је под изгледом детета неодређеног пола. Примети и њене светлозелене очи и изнад њих густе, несређене црне обрве. Учини јој се симпатичним што још има некога ко не жури да одрасте и не жели да у младим годинама изгледа старије него што јесте.

– Госпођо, не знам да ли Вас је неко упознао са свим детаљима смрти, мислим, последњим тренуцима живота вашег супруга? Опростите, мало ми је непријатно... Знам да повређујем још свеже ране, али ми се чинило да бисте волели да знате шта се десило у тим последњим моментима. Да ли Вам је неко то поменуо?

– Па, не... Ништа посебно... Професор ми је рекао да је мој муж испитивао студенте кад му је позлило и да се само срушио са столице на под. Да су студенти звали хитну помоћ, али да је он већ био издахнуо кад су стигли. Ето то су ми рекли. Све се у десетак минута одиграло. И ја нисам више ништа ни испитивала. Није му било добро неколико дана уназад. Био је срчани болесник и већ имао један инфаркт пре пет година, и ето... Овај га је однео. Да ли се десило још нешто?

– И јесте и није. Колегиницу, која је с нама, Ваш супруг је испитивао кад му је позлило. Она је јуче дошла код мене и испричала ми шта се све збило у кабинету и ја сам онда помислио да бисте и Ви волели то да чујете. Ево изволите, пређите овде на фотелје па ће Вам колегиница испричати оно што је мени јуче рекла. Извол'те, немојте се устручавати. Ја ћу с професором да поразговарам о неким нашим стварима, а ви, слободно, без журбе...

Кад седоше, протиница се опет загледа у девојчино лице које јој се учини још лепшим овако из близине. Осети како јој се лако трзну мишић на десној подлактици, као да је рука сама, мајчински, била пошла ка том лицу да са њега скине наочаре које су служиле, учини јој се, више као заклон од туђих погледа него што су јој поправљале вид. „Мило, стидљиво дете...“, помисли.

– Како се зовеш, дете? – тихо, прва проговори протиница.

– Софија. Софија Агбаба.

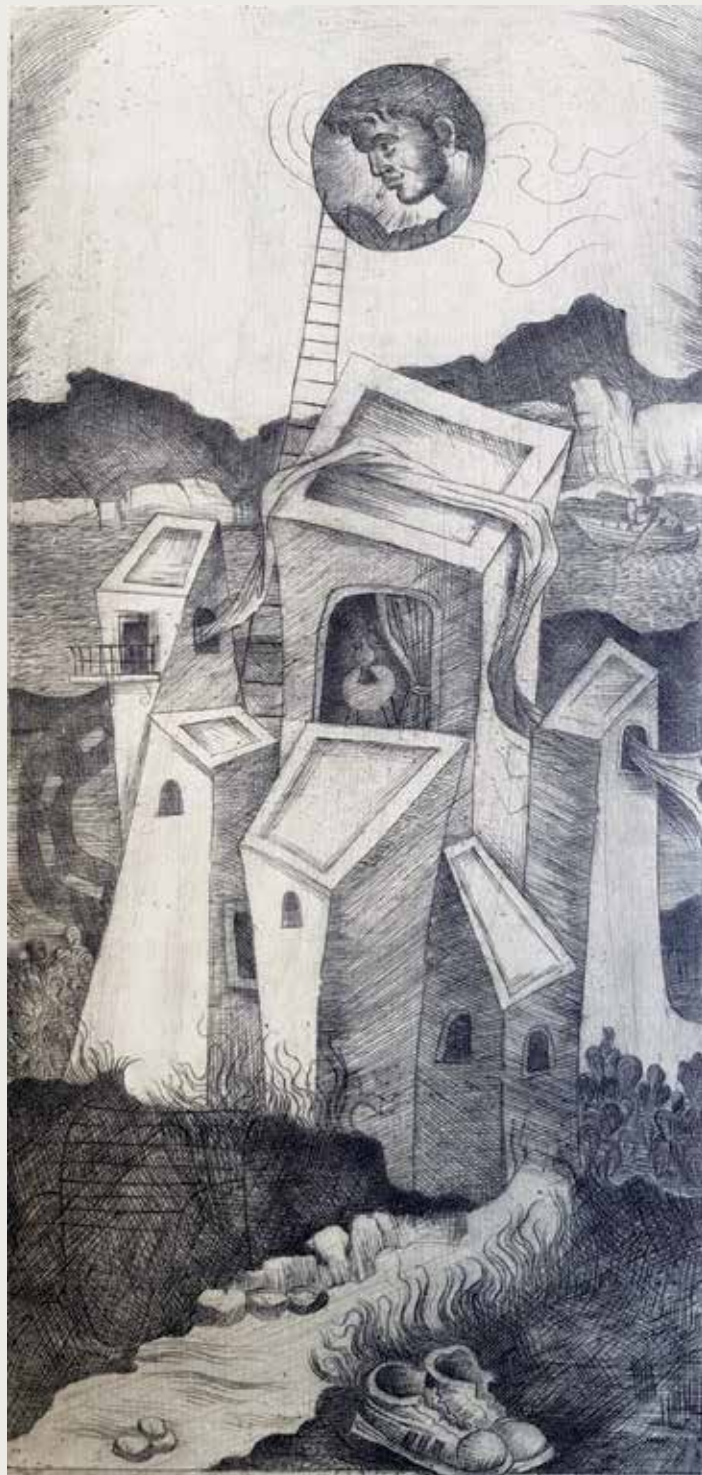
– Софија, лепо име. Агбаба? Одакле си ти? Одакле су твоји?

– Ја сам Београђанка, а отац и деда и прадеда су ми из Кањиже. Отац је студирао у Београду и после ту и остао, оженио се, запослио. Ја сам рођена у Београду.

Протиница осети како јој се кожа јежи и учини јој се да је мало хладно у кабинету.

– Софија Агбаба... Кањижа. Мој муж, а твој професор, је био из Кањиже. Заправо, мајка му је била из Кањиже, а он је само тамо рођен, а после је одрастао у Шапцу. Софија Агбаба? Некако ми је познато то име. Него, кажи ми шта се то десило на испиту.

– Нисам знала да је и професор из Кањиже. Зато ме је он питао одакле су моји. Госпођо, мени је јако тешко... Неколико дана нисам могла да спавам. Стално ми се изнова и изнова враћају у сећање детаљи нашег последњег разговора. И његове речи, чудне, последње речи... Професор ми је готово на рукама издахнуо – рече Софија и погну главу, готова да заплаче. За тренутак наста тишина. Протиница се прва сабра.

– ‘Ајде, молим те, испричај ми све потанко. Разумеш да то морам да знам.

– Разумем. Било је око два поподне. Професор је од десет испитивао и већ је био при крају. Кад сам ја ушла у кабинет остало је још, можда, две колегинице и један колега. Још с врата сам видела да је необично црвен у лицу и да му је коса слепљена од зноја. Запапа и умор, сећам се да сам помислила. Неће ме дуго испитивати и он хоће брзо кући, тако сам храбрила себе. Седох на столицу преко пута његовог стола и пружих му индекс. Узимајући индекс професор некако тешко, из грла процеди „изборно питање“. То му је био начин испитивања, прво питање, квалификационо, је било по нашем избору. Рекох му Законоправило Светог Саве и одмах почех да причам док је он отварао индекс. Погледао је фотографију и наглас прочитао моје име – Софија Агбаба. Од тог тренутка сам приметила да се нешто догађа.

Приметила сам му грашке зноја на челу и како левом руком безуспешно покушава да откопча горње дугме на мантији, али сам наставила да причам испитно питање. Мислим да ме више није слушао. „Софија Агбаба, одакле сте Ви?“ Није ми баш било пријатно што ме је прекинуо и одговорим му кратко, из Београда, и наставим да причам. „А имате ли ви неке везе с Кањижом?“

настави он с питањима и већ видим да ми више неће дати да завршим испитно питање. „Ја немам, али мој отац и деда и прадеда су из Кањиже. Отац је пре десетак година продао кућу коју смо тамо имали и сад више немамо никакве везе с Кањижом.“ Лева рука већ више није ни покушавала да откопча дугме на мантији само је вукла оковратник да ослободи врат. Сад кад о томе размишљам јасно ми је да се борио за ваздух, а онда ми је то само чудно изгледало. Нисам могла ни да претпоставим да је и он из Кањиже. „А како вам се звала баба, односно не баба, прабаба? Знате ли?“ „Знам. По њој сам добила име, Софија. Била је учитељица у Кањижи. Мој отац је њу, своју баку, јако волео и по њој ми дао име“. Госпођо, ја сам му све ово говорила готово механички. Ништа ми није било јасно. И откуд да он пита за моју прабабу. А онда је професор почео да се хвата за груди, да стеже и гужва мантију. „Кућа твоје прабабе је била на самом улазу у бањски парк, зар не? Вила?“ Климнула сам главом и уплашено га посматрала. Најзад сам схватила да му није добро. Почела сам успаничено да гледам по кабинету, да тражим воду, питала га да отворим прозор а он ме је само нетремице посматрао стискајући мантију на грудима левом руком, док је десном, чини ми се, покушавао да се прекрсти. У следећем тренутку је онако широм отворених очију промуцао „Софија, поклони ми ту кућу“ и срушио се са столице. Ја сам вриснула и притрчала му. Већ је био на поду, на леђима, сав у зноју и опет тихо рекао „Софија, поклони ми ту кућу“. Не знам шта сам онда рекла, ваљда да је кућа већ продана, да није моја, како да му је поклоним или тако нешто... Онда ме је он ухватио за руку, загледао ми се у очи и поновио „Софија, молим те, поклони ми ту кућу“. Све је то било тако чудно и без смисла да сам ни сама не знам како, ипак изговорила „Професоре, поклањам вам кућу у бањском парку у Кањижи. Она је сад ваша“. Не

могу вам описати озареност на његовом лицу у том тренутку. Затим је окренуо главу на другу страну, промуцао „Хвала ти до неба, Бог те благословио“ и издахнуо. Тада сам истрчала у ходник и позвала колеге, хитну помоћ и... Остало знате.

Протиница се није трудила ни да заустави ни да сакрије сузе. Лице јој је било мирно, без грча и само су сузе показивале њен дубоки осећај туге за изгубљеним супругом. Нетремице је гледала у Софију, а ова у своје руке на крилу.

– Учинила си велико дело, Софија. Сад ја теби морам да испричам каква веза постоји између мог супруга и куће у бањском парку твоје прабабе. Хоћеш ли? Да ли те то занима?

Софија само климну главом.

– Мој супруг није живео у Кањижи. Његова мајка, моја свекрва, која се већ удала у Шапцу је само отишла код својих и тамо се породила, а после три месеца се вратила с дететом у Шабац. Мој супруг је практично имао врло лабаве везе с Кањижом и само неке снажне дечије успомене из каснијих кратких боравака у том граду. Једна од њих је везана за твоју прабабу и њену кућу у парку. Друге године нашег брака смо отишли на викенд у Кањижу. Били смо

у хотелу. Нисмо имали код кога тамо да одседнемо и он више никога није ни познавао у Кањижи. Отишли смо његовом деди на гроб, а затим у шетњу до парка. Чим смо угледали парк, он је застао и рекао „Ту је, нису је срушили“. Нисам баш разумела о чему говори и убрзо смо стали испред једне оронуте, чинило ми се давно напуштене куће на самом уласку у парк. Онда је он наставио причу „Ово је кућа Софије Агбабе, предратне учитељице у Кањижи. Учитељице моје мајке које се сећам из детињства. Кад смо долазили у Кањижу мајка ју је обавезно посећивала, овде, у овој кући. Онда је кућа била у солидном стању, стара и онда, али добро одржавана. То је била кућа мојих дечијих снова. Идеална кућа из маште. Посебно задња тераса која је залазила у шуму у парку на којој сам се играо док су њих две пиле кафу и разговарале. И кроз цео живот ме је пратио тај сан. Ако икада будемо правили нашу кућу овако ћемо је направити. Или можда још боље... Сећаш се стиха из Јеванђеља „многи су станови у дому Оца мојега...“? Овакав бих желео да буде тај мој стан, наш стан. Да ја, кад дође време, одем први и измолим за све нас баш овакву кућу, кућу Софије Агбабе у бањском парку. Не знам да ли много тражим.“ И онда смо наставили шетњу и разговор о другим стварима. Нисам, као што видиш, заборавила његове речи. Заправо, више дубину његових осећања него саме речи. Није нам Господ у животу дао да саградимо кућу. Вечито смо по становима живели, али сам сигурна да би је, да је имао прилике, саградио баш онако. И ето... На крају ју је добио на поклон.

Протиница ућута и сави главу и тако проведоше неколико тренутака у ћутању и чуђењу како су се све те нити повезале у последњем, самртном часу. Кад је напустила деканат у пратњи професора, протиница осети као јој из срца нешто изађе и како у њега поче да се улива тиха радост.

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвеиштво Епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. августа до 30. септембра 2020. године:

Осветити:

Звоно за храм Светог Деспота Стефана у Бабама, Архијерејско намесништво космајско, 1. августа 2020. године;
Нови иконостас за храм Свете преподобномученице Параскеве у Сиљевници, Архијерејско намесништво левачко, 8. августа 2020. године;
Палионицу свећа при храму Светих апостола Петра и Павла у Јагњилу, Архијерејско намесништво младеновачко, 10. августа 2020. године;
Крст за храм Свих Светих на Светињи, Архијерејско намесништво крагујевачко, 30. августа 2020. године;
Фрескопис за храм Преподобног Романа Српског у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко, 29. августа 2020. године;
Трпезар при храму Сабора Светих Срба у Доброводици, Архијерејско намесништво лепеничко, 13. септембра 2020. године;
Крст при храму Рођења Пресвете Богородице у Великој Крсни, Архијерејско намесништво младеновачко, 5. септембра 2020. године;
Темеље за парохијски дом при храму Успења Пресвете Богородице у Ратарима, Архијерејско намесништво јасеничко, 17. септембра 2020. године;
Три звона за храм Светог архангела Гаврила у манастиру Пиносави, 17. септембра 2020. године;
Палионицу и продавницу свећа при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, Архијерејско намесништво младеновачко, 22. септембра 2020. године;
Темеље за манастирски конак при храму Преноса моштију Светог Николе у манастиру Павловцу, 22. септембра 2020. године;
Иконостас и фрескопис за храм Светог Николе у Барајеву, Архијерејско намесништво беланичко, 26. септембра 2020. године.

Рукоположити:

Александра Цветковића у чин ђакона 3. јуна 2020. године у храму Светих цара Константина и царице Јелене у Опарићу, а у чин свештеника 8. августа 2020. године у храму Свете преподобномученице Параскеве у Сиљевници.

Одликвати:

Правом ношења напрсног крста:

Протојереја Драгослава Петровића, привременог пароха Прве рековачке парохије у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко;
Протојереја Драгослава Цветковића, пензионисаног пароха опарићке парохије у Опарићу, Архијерејско намесништво левачко.

Чином протојереја:

Јереја Живана Жујовића, привременог пароха великокршљанске парохије у Великој Крсни, Архијерејско намесништво младеновачко;
Јереја Младена Ђурановића, опслуживача јарушичке парохије у Јарушицама, Архијерејско намесништво рачанско;
Протонамесника Владимира Димића, привременог пароха Друге барајевске парохије у Барајеву, Архијерејско намесништво беланичко.

Орденом Светих новомученика крагујевачкох II степена:

Славка Лукића из Бара;
Милоја Здравковића из Сиљевнице;
Зорана Ђорђевића из Крагујевца.

Орденом Војска Карађорђа:

Здравка Ђорђевића из Поповића;
Миланчета Милићевића из Велике Крсне;
Драгољуба Миловановића из Мачковца;
Радишу Степановића из Крагујевца.

Архијерејском граматом признања:

Др Александра Ђорђевића из Рековца;
Радована Мијајловића из Сиљевнице;
Велка Керановића из Поповића;
Драгишу Дамњановића из Барајева;
Душана Савића из Барајева;
Небојшу Вукашиновића из Барајева;
Јелену Димић из Барајева;
Миодрага Бранковића из Београда;
Предрага Божовића из Београда;
Мацу Стекић из Београда;
Лазара и Гордану Симеуновића из Барајева;
Предузеће *Невокал* из Београда;
Радивоја Дашића из Ердеча;
Душана Анђелића из Ердеча;
Ратомира Радовића из Ердеча;
Радомира Дробњака из Ердеча;
Радомира Бишевца из Ердеча;
Бојана Стевановића из Ердеча;
Мирослава Ђорђевића из Ердеча;
Зорицу Арсенијевић из Ердеча;
Горана Ковачевића из Ердеча;
Ђорђа Деновића из Ердеча;
Божидара и Бојана Ристића из Ердеча;
Милорада Јанковића из Крагујевца;
Миљана и Екатарину Милетић из Крагујевца;
Петра Никића из Ердеча;
Славка Томића из Ердеча;
Николу Радомировића из Ердеча;
Протојереја Слободана Бабића из Ердеча.

Архијерејском граматом захвалности:

Живослава Обрадовића из Велике Крсне;
Дејана Арсенијевића из Ердеча;
Милијана Стојановића из Ердеча.

Архијерејском захвалницом:

Рада Јаблановића из Ердеча;
Милана Јаблановића из Ердеча;
Ивана Јаблановића из Ердеча;
Слободана Васиљевића из Ердеча;
Славољуба Васиљевића из Ердеча;
Зорана Јеличића из Ердеча;
Александра Ђурђевића из Ердеча;
Илинку Вуковић из Ердеча;
Ружицу Вуковић из Ердеча;
Мирославку Гаљак из Ердеча;
Кристијана Тончева из Ердеча;
Жарка Јовановића из Ердеча;

Драгана Симовића из Ердеча;
Владана Ракоња из Ердеча;
Микицу Ризнића из Ердеча;
Славишу Живића из Ердеча;
Радисава Ђурђевића из Врановца;
Косту Огњановића из Јагодине;
Мирослава Стојковића из Јагодине;
Ненада Николића из Ћуприје.

Замонашити:

По чину мале схиме:

Јелену (Вуловић), искушеницу манастира Благовести Пресвете Богородице – Благовештења на Руднику, давши јој монашко име Магдалина.

Преместити:

Монахињу Дарију (Михајловић) из сестринства манастира Благовести Пресвете Богородице – Благовештења на Раднику у сестринство манастира Светог Николе – Драче у Драчи.

Примити у свезу клира:

Протојереја Синишу Раденковића из свезе клира Епархије жичке;
Јереја Срђана Дангузића из свезе клира Епархије жичке.

Поделити канонски отпуст:

Његошу Стикићу за свезу клира Митрополије загребачко-љубљанске;

Александру Митровићу за свезу клира Епархије зворничко-тузланске.

Поделити благослов за упис на Православни богословски факултет Универзитета у Београду:

Богдану Тодоровићу из Младеновца.

Поделити благослов за упис на Православни богословски факултет Светог Василија Острошког у Фочи:

Младену Попадићу из Крагујевца.

Поделити благослов за упис на мастер студије на Православном богословском факултету Универзитета у Београду:

Александру Јахимовићу из Превешта;

Милошу Бркићу из Кусатка.

Поделити благослов за наставак студија на Православном богословском факултету Универзитета у Београду:

Јовану Миловановићу из Лазаревца.

Упокојили се у Господу:

Протојереј ставрофор Саво Арсенијевић, умировљени парох крагујевачки, архијерејски намесник лепенички и в. д. архијерејског намесника левачког;

Архимандрит Јован Маричић, игумана Светоархангелске обитељи манастира Тресија на Космају;

Протојереј ставрофор Живомир Миловановић, умировљени парох крагујевачки.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. августа до 30. септембра 2020. године

АВГУСТ 2020. ГОДИНЕ:

1. август 2020:

Служио Литургију, пререзао славски колач и освештао звоно у цркви Светог деспота Стефана Српског у селу Бабе на Космају; одликовао је орденом Светих новомученика крагујевачких Јасмину Рајковић, начелницу Полицијске управе Крагујевац, Радивоја Дашића, заменика начелника Полицијске управе Крагујевац, као и архијерејског намесника космајског протојереја ставрофора Љубишу Смиљковића. Обишао радове на изградњи цркве манастира Свете Петке у Сибници.

2. август 2020 – Свети пророк Илија:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Светог пророка Илије у Гарашима код Аранђеловца; пререзао славски колач свештенику Слободану Раковићу из Врбичке цркве у Аранђеловцу.

3. август 2020:

Служио Литургију у придворном параклису; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Посетио манастир Пиносаву у Кусатку ради надгледања текућих радова.

4. август 2020 – Света Марија Магдалина:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Драчи поводом славе манастирске капеле.

5. август 2020:

Служио Литургију у придворном параклису; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

6. август 2020:

Служио Литургију у храму Васкрсења Христовог на гробљу Бозман у Крагујевцу и опело протојереју ставрофору Сави Арсенијевићу.

7. август 2020:

Служио Литургију у придворном параклису; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

8. август 2020 – Преподобномученица Параскева:

Служио Литургију, освештао нови иконостас и пререзао славски колач у цркви Свете Параскеве у селу Сиљевици код Рековца; у току Литургије рукоположио у чин презвитера Александра Цветковића; Служио опело схиархимандриту Јовану (Маричић) у манастиру Тресје.

9. август 2020 – Свети Пантелејмон:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Светог Пантелејмона у Станову – Крагујевца.

10. август 2020:

Служио Литургију цркви Светих апостола Петра и Павла у Јагњилу.

11. август 2020:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Пантелејмона у Станову – Крагујевац; Служио опело протојереју ставрофору Живомиру Миловановићу.

12. август 2020:

Служио Литургију у придворном параклису; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

13. август 2020:

Служио Литургију у придворном параклису; Дочекао Његову светост Патријарха српског Господина Иринеја са пратњом у Владичанском двору у Крагујевцу; у пратњи Патријарха отишао у Врњачку Бању у којој су обишли патријаршијску вилу; У селу Видово код Чачка, родном месту Патријарха, обишли радове на изградњи нове цркве.

14. август 2020:

Служио Литургију и пререзао славски колач у Старој цркви у Крагујевцу поводом празника Узношење Часног крста – славе мале цркве.

15. август 2020:

Служио Литургију у манастиру Пиносави.

16. август 2020:

Служио Литургију и парастос Краљу Петру I у цркви Светог Георгија на Опленцу.

17. август 2020:

Служио Литургију у придворном параклису; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

18. август 2020:

Служио Литургију у придворном параклису; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

19. август 2020 – Преображење:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Преображења Господњег у Смедеревској Паланци.

20. август 2020:

Служио Литургију у придворном параклису; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Посетио село Остриковац код Јагодине ради надгледања радова на изградњи нове цркве и дао распоред за живописање олтара.

21. август 2020:

Служио Литургију у придворном параклису; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

22. август 2020:

Служио Литургију у храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци.

23. август 2020:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

24. август 2020:

Служио Литургију у придворном параклису; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Састанак о организацији наставе у Крагујевачкој богословији.

25. август 2020:

Служио Литургију у придворном параклису; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Рад у Патријаршији СПЦ.

26. август 2020:

Учествовао у раду седнице Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

27. август 2020:

Служио Литургију у придворном параклису; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

28. август 2020 – Велика Госпојина:

Служио Литургију и пререзао славски колач у Саборној крагујевачкој цркви; Литургији су присуствовали многи представници локалне самоуправе на челу са градоначелником; Пререзао славски колач у цркви Успења Пресвете Богородице у Влачки; посетио кућу и виногорје Мирољуба Томића у Влачки; Учествовао у свечаној Академији *Госпојинске свечаности* Саборне крагујевачке цркве.

29. август 2020:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Светог Романа у Рековцу; пре Литургије освештао живопис овог храма; У селу Брајиновцу освештао надгробни Крст и служио годишњи парастос Драгињи Смиљковић.

30. август 2020:

Служио Литургију у цркви Светог архангела Гаврила – Врбичкој цркви у Аранђеловцу; На Светињи освештао Крст за нову цркву у изградњи; Венчао у Саборној крагујевачкој цркви Стефана и Ивану; Присуствовао предавању проф. др Драгана Милина: „Шта је Библија? – Нови превод Старог завета са масоретског текста“.

31. август 2020:

Служио Литургију у придворном параклису; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

СЕПТЕМБАР 2020. ГОДИНЕ:

1. септембар 2020:

Служио Литургију и призив Светога Духа за почетак нове школске године у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу.

2. септембар 2020:

Служио Литургију у придворном параклису; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

3. септембар 2020:

Служио Литургију у придворном параклису; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

4. септембар 2020:

Служио Литургију у придворном параклису; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

5. септембар 2020:

Служио Литургију у цркви Рођења Пресвете Богородице у Великој Крсни; пре Литургије освештао велики крст на уласку у село.

6. септембар 2020:

Служио Литургију у цркви Вазнесења Господњег у Голобоку;

Присуствовао у Епархијској сали у Крагујевцу предавању министра културе Владана Вукосављевића: „Значај српских цркава и манастира за српску и светску културну баштину” – *Великогоспојинске свечаности*.

7. септембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац;

Обишао радове на рестаурацији цркве Преображења Господњег у Жабарима.

8. септембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Пантелејмона у Станову;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Разговор са Мирољубом Томићем и његовом супругом Весном.

9. септембар 2020:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Липару.

10. септембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светих апостола Петра и Павла у Грошници;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

11. септембар 2020:

Служио Литургију у манастиру Каленићу.

12. септембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Саве на Липару код Лазаревца током које је крстио Милутина, сина Милана и Јелене Радојичић из Рудоваца.

Служио на горбљу Бозман у Крагујевцу четрдесетодневни парастос протојереју ставрофору Сави Арсенијевићу.

13. септембар 2020:

Служио Литургију у цркви Сабора светих Срба у Доброводици; пре Литургије освештао црквену салу;

Венчао у цркви Рођења Пресвете Богородице у селу Глибовцу Владана и Марију Ранђић из Смедеревске Паланке;

Присуствовао предавању у Епархијској сали у Крагујевцу: „Србија, држава и Црква – век уједињења“ на којем су говорили др Немања Девић, истраживач сарадник Института за савремену историју и ђакон др Ивица Чаировић, професор црквене историје на Православном богословском факултету у Београду.

14. септембар 2020:

Служио Литургију у манастиру Тресјама и четрдесетодневни парастос схиархимандриту Јовану;

Посетио цркву Светих апостола Петра и Павла у Неманикућама и дао упутства за подизање спрата на парохијском дому;

Рад у Патријаршији СПЦ.

15. септембар 2020:

Учествовао у раду седнице Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ; сви чланови Светог архијерејског синода на челу са Патријархом посетили су спомен храм Светог Саве на Врачару.

16. септембар 2020:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Светог

Јоаникија у Орашцу, погледао радове на рестаурацији крова цркве Светог Георгија на Опленцу.

17. септембар 2020:

Служио Литургију у цркви Успења Пресвете Богородице у Ратарима, током које је крстио Јелисавету, кћерку Јереја Милоша Никодијевића, пароха ратарског; пре Литургије освештао темељ за парохијски дом.

У манастиру Пиносава освештао три звона;

У Крагујевцу освештао хотел *Бекамент*.

18. септембар 2020:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Виноградима – Крагујевац;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

На гробљу у Станову служио четрдесетодневни парастос протојереју ставрофору Жвомиру Миловановићу.

19. септембар 2020:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Благовештење; током Литургије замонашио искушеницу манастира Јелену давши јој монашко име Магдалина;

У цркви Преподобног Романа у Рековцу крстио Ану, кћерку надлежног свештеника Бориса Миљивојевића.

20. септембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Георгија у Вишевцу током које је крстио Јовану, кћерку Александра Сенића из Вишевца.

У Саборној цркви у Крагујевцу крстио Тијану, кћерку Милоша и Марине;

Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.com

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

www.eparhija.com

21. септембар 2020 – Мала Госпојина:

Служио Литургију и пререзао славски колач у Карађорђевој цркви у Тополи; предводио градску литију и присуствовао седници Скупштине општине Топола.

22. септембар 2020 – Преподобни Јоаким и Ана:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Светих Јоакима и Ане у Међулужју; Освештао темеље за нови конак у манастиру Павловцу;

По благослову Патријарха Господина Иринеја у Београду освештао стан Александру Чоловићу;
Рад у Патријаршији СПЦ.

23. септембар 2020:

Учествовао у раду седнице Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

24. септембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светих апостола Петра и Павла у Рачи током које је рукопроизвео пароха јарушичког јереја Младена Ђурановића у чин протојереја.

25. септембар 2020:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Виноградима – Крагујевац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

26. септембар 2020:

Служио Литургију и освештао живопис у цркви Светог Николе у Барајеву; током Литургије рукопроизвео свештеника Владимира Димића у чин протојереја;

Обишао радове на цркви Светог Јована Крститеља у Мељаку;

Служио Крстовданско бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

27. септембар 2020 – Крстовдан:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви.

28. септембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Димитрија у Лазаревцу; Присуствовао предавању за свештенство у Лазаревцу „Основе психопатологије кроз перспективу здравог развоја“ на којем су говорили психолози Марија Шевар Вукашиновић и Сања Живковић.

29. септембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Димитрија у Сушици – Крагујевац;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

У цркви Рођења Пресвете Богородице у Баточини крстио Вукана, сина надлежног свештеника Александра Ђорђевића.

30. септембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија у Бресници – Крагујевац;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УБИ У ЊЕГА”

СВЕТИ АРХАНЂЕЛИ МИХАИЛО И ГАВРИЛО

Свето Писмо говори о томе да на Небу Бога окружује и слави небројено мноштво Светих анђела.

Бог често шаље своје анђеле на земљу да уче људе Божијим заповестима и да им открију Божије тајне. Свети анђели, које је Бог најчешће слао да помажу људима, јесу Свети арханђел Михаило и Свети арханђел Гаврило.

Свети арханђел Михаило је чувар људских живота на земљи. У Старом Завету овај арханђел послат је разним људима да им помогне: Светим праведницима Авраму и Лоту, када су уништени Содом и Гомора; Светом праоцу Јакову, када је бежао од свог брата Исава, који га је мрзео; Светом пророку Мојсију, када је помогао да се Израил ослободи египатског ропства. У Новом Завету Свети арханђел Михаило увек долази невидљив, да помогне када му се обратимо са вером.

Црква сведочи да је Свети арханђел Гаврило радостан и леп анђеоло, који увек објављује добро. У Старом Завету он је открио Светом пророку Данилу како да протумачи сан цара Навуходоносора; многим пророштвима објавио је време када ће Христос бити рођен. Свети арханђел Гаврило је дошао Светом Јоакиму и Светој Ани, и објавио им рођење Деве Марије; јавио се Светом пророку Захарији и објавио му рођење Светог Јована Крститеља. Сви знамо да је Свети арханђел Гаврило објавио Деви Марији да ће она бити Мајка обећаног Спаситеља. Овај Свети анђеоло је објавио радосну вест мудрацима и пастирима о рођењу Господа Исуса Христа и показао им пут до пећине у Витлејему. Он је наложио праведном Јосифу да одведе Богородицу и Његову Мајку у Египат, зато што је краљ Ирод намеравао да убије Христа. Свети арханђел Гаврило је био онај светли анђеоло који је одвалио камен са гроба Христовог и објавио женама мироносицама радосну вест Христовог васкрсења.

Знајући важну улогу коју анђели имају у испуњавању Божије воље на земљи и на небу, ми их молимо да нам помогну да постанемо бољи хришћани, да бисмо могли волети Бога све више и испуњавати Његове заповести.

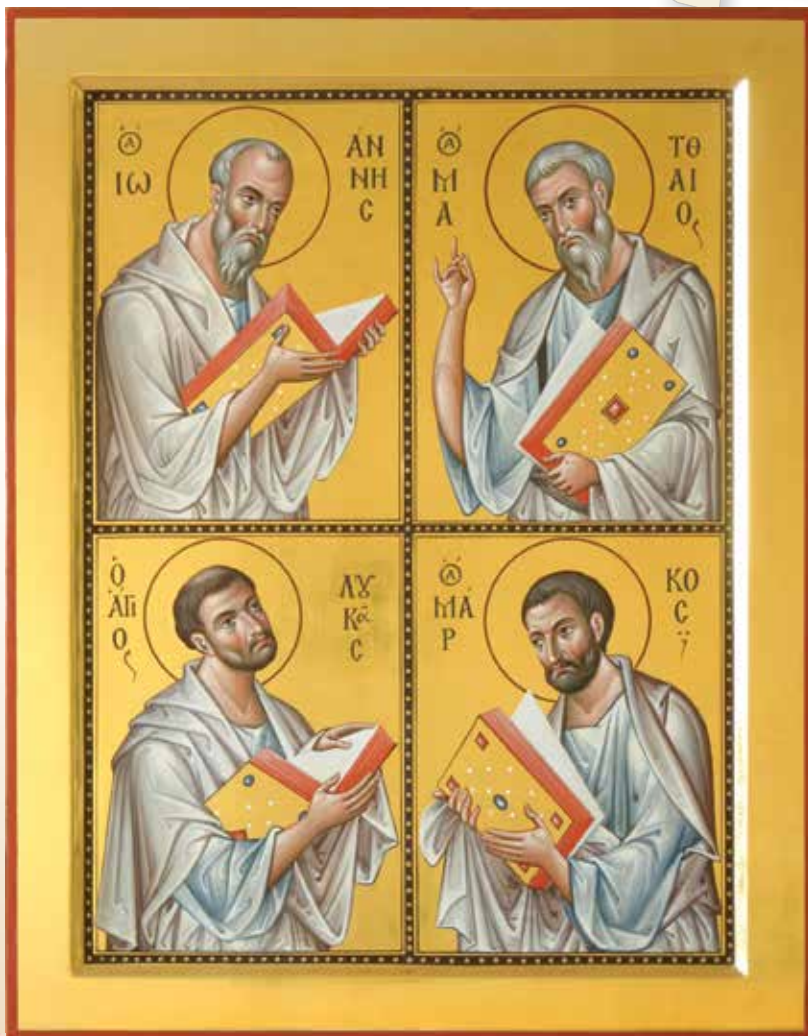
ПИСЦИ ЈЕВАНЂЕЉА

Како ми знамо да се нешто догодило? На различите начине. Можемо сами бити сведоци догађаја, можемо чути о томе од некога, можемо гледати на телевизији или прочитати у новинама, часопису или књизи. Ако сами не видимо оно што се догађа, морамо веровати да ће нам други то тачно пренети.

Хришћани сазнају шта се догађало у животу Господа Исуса Христа читањем четири књиге које се називају Света Јеванђеља. Ове књиге се налазе у Светом Писму Новог Завета и делове из њих слушамо на свакој Светој Литургији. Писали су их људи који су живели у време Господа Исуса Христа, и који су својим очима видели шта се догађало, или који су знали људе који су били на лицу места.

Реч *јеванђеље* значи блага или добра вест. Писце Јеванђеља називамо јеванђељистима. Они су гласници који нам доносе благу вест. Њих је четворица. То су Свети Матеј, Свети Марко, Свети Лука и Свети Јован.

Свети јеванђељиста Матеј је један од дванаесторице апостола. Пре него што је кренуо за Господом Исусом Христом био је цариник. У свом јеванђељу пи-

сао је јеврејском народу и говорио му да је Исус Христос Спаситељ о којем је пророковано у Старом Завету и којег су чекали.

Свети јеванђељиста Марко је био ученик и сарадник Светог апостола Петра. Писао је незнабошцима (онима који нису били јеврејске вере) и паганима који су постали хришћани.

Свети јеванђељиста Лука је припадао кругу седамдесеторице Христових ученика. Био је доктор медицине и веома образован. Такође је био иконописац. Написао је Јеванђеље, а такође и Дела апостолска, Теофилу, богатом грађанину Антиохије, који је постао хришћанин.

Свети јеванђељиста Јован је био најмлађи апостол, веома близак Господу Исусу Христу. Он је преузео бригу о Христовој Мајци, Пресветој Деви Марији, после вазнесења Господа Исуса Христа на небо. Живео је дуже од осталих апостола. Написао је Откровење и три Посланице.

НАШИ ДАРОВИ БОГУ

Да ли сте некада имали проблем да купите поклон некоме за кога вам се чинило да има све? Понекад имамо такав проблем када покушавамо да смислимо леп поклон за нашу мајку или оца. Не само да нам се чини да они имају све што им је потребно, већ нам они дају све што имамо, чак нам дају и новац да им њиме купимо поклон. Понекад је једино решење да им дамо нешто што можемо сами да направимо, нешто што захтева наше време, труд и љубав. Најважније од свега је то што ми желимо да знају да смо им поклон дали да бисмо им показали колико их стварно волимо.

Већи проблем од тога имамо када желимо да покажемо љубав према Богу. Чини се да је најлакши начин да то изразимо ако му поклонимо нешто. Али коју врсту поклона можемо дати Богу? Сам Бог нам је дао све што имамо, чак и наше животе и способност да волимо. Не постоји ништа што можемо да поклонимо Богу, а да он то већ није поклатио нама.

Али Бог од нас не жели ништа осим наше љубави. Најбољи дар који можемо понудити Богу јесмо ми сами. Можемо дати Богу нашу послушност и љубав, можемо му дати оно најбоље у нама, наше мисли и наша дела, користећи ум и руке на добар начин.

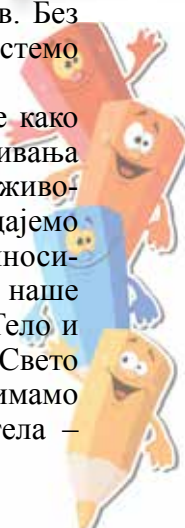
На Светој Евхаристији приносимо нашу захвалност Богу. Долазимо да захвалимо Богу за све што нам је дао и да му пружимо наше животе кроз љубав. Шта користимо као знак наше захвалности? Понекад су најједноставније ствари најбоље, а ми користимо нешто сасвим обично: хлеб, вино и воду.

Постоје веома важни разлози због којих су хлеб и вино изабрани да буду знаци нашег дара Богу. Да ли знате како се праве хлеб и вино? Узмимо хлеб као пример.

Пре него што умесимо хлеб потребни су нам многи састојци: брашно, со, квасац, неке масноће, јаја итд, у зависности од тога какав хлеб хоћемо да умесимо. За брашно су нам потребна зрна жита која треба да самелемо веома ситно. Тада се помешају сви састојци и дода се квасац који учини да сви ови састојци у тесту нарасту и постану хлеб када се испеку. Ми не знамо тачно шта се све дешава ни када шећер у соку од грожђа проузрокује ферментацију и претвори га у вино. У оба случаја дешавају се необичне промене које можемо само делимично да објаснимо.

Када једемо хлеб и пијемо вино, дешава се друга врста промена. Храна коју једемо улази у наше тело и претвара се у наше тело и нашу крв. Без овакве врсте промене не бисмо могли да растемо нити да живимо.

Можда сада полако почињете да увиђате како хлеб и вино користимо као знак нашег даривања Богу, јер они касније постају храна нашег живота који нам се даје Исусом Христом. Када дајемо храну, ми дајемо живот – наше животе приносимо Богу. Ова једноставна храна која постаје наше тело и наша крв мења се Светим Духом у Тело и Крв Господа Исуса Христа. Када примамо Свето Причешће, примамо нову врсту хране. Примамо Исуса Христа и постајемо део Његовог тела – Црква. Примамо храну за вечни живот.

СВАКИ ТРЕН ЈЕ СВЕТА ТАЈНА

Сваки тренутак живота треба доживети као драгоцену Свету тајну. Бог нам се обраћа из трена у трен, кроз све што нам се дешава. Остаје нам само једна дужност, а то је да непрестано гледамо у Господа и непрестано слушамо да би разумели, чули и одмах се покорили Његовој вољи.

Отац Алквијад Калива пише: „Сваки дан може да буде дан милости, а свака година – година Господња. Тиме мислим да сваки дан и година могу бити подесни, одлучујући моменат да се сетимо Господа Исуса Христа и свега што је Он урадио и што ради за нас, да са радошћу осетимо каква је

сва богатства Он припремио за нас који га волимо. Литургијски циклус, који тече преко четири међусобно повезане равни – дан, недеља, месец, година – уграђује нас у Тајну Христа да би преобразили време у коме живимо и деламо у време нашег спасења. Сваки дан постаје слика читавог нашег постојања. Начин на који организујемо и користимо сваки дан и приоритети око којих је он оријентисан су знаци који говоре о квалитету сваког појединог живота. За хришћане сваки дан може и мора бити заједничко постојање са вечним, са Господом Исусом Христом.“

ПРОВЕРИТЕ СВОЈЕ ЗНАЊЕ

- Када почиње богослужење дневног циклуса?
 - у подне
 - увече претходног дана
 - ујутро
- Који празник је сачувао назив из старозаветних времена:
 - Вазнесење
 - Педесетница
 - Богојављење
- Који је главни црквени празник?
 - Крштење Господње
 - Рођење Христово
 - Васкрсење Христово
- Колико дана траје празновање Васкрса?
 - 7
 - 12
 - 40
- Колико месеци после Благовести Црква празнује Рођење Христово?
 - 11
 - 9
 - 3
- Коме је посвећено дванаест великих празника?
 - Христу и Богородици
 - Мученицима
 - Свим Светима
- Како се још назива празник Богојављења?
 - Пасха Христова
 - Преображење Господње
 - Крштење Господње
- како се назива део цркве у ком се налази Свети престо?
 - Олтар
 - Наос
 - Припрата

Тапчовори: 1. Б. 2. Б. 3. В. 4. В. 5. Б. 6. А. 7. В. 8. А.

Григориј Светлов

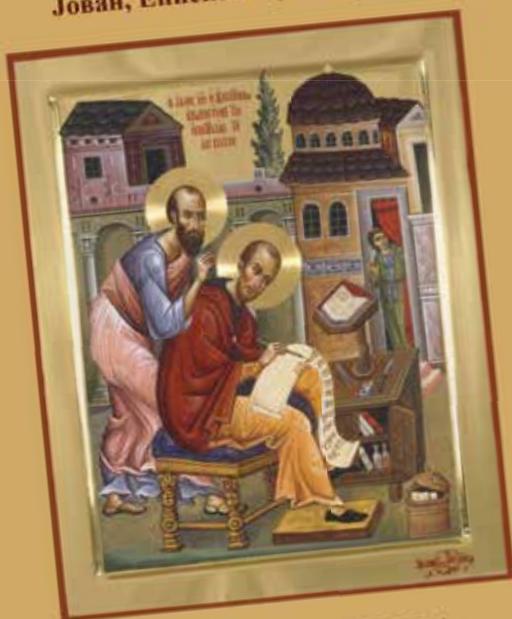
www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А И З Д А Њ А

Јован, Епископ шумадијски

ПРОПОВЕДИ НА
НЕДЕЉНИМ ЛИТУРГИЈАМА
(2013-2018)

Каленик

Бертран Вервел

ИСКУШЕЊЕ
ЧОВЕКО-БОГА

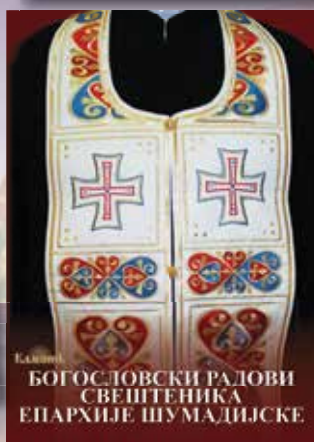
Каленик

Василије Каламаниц

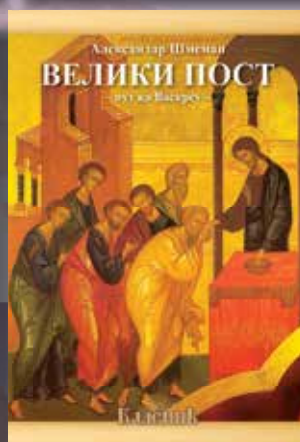
БОГОСЛОВСКИ ТОКОВИ У
ВРЕМЕ ТУРСКЕ ВЛАДАВИНЕ

Каленик

БОГОСЛОВСКИ РАДОВИ
СВЕШТЕНИКА
ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

ВЕЛИКИ ПОСТ

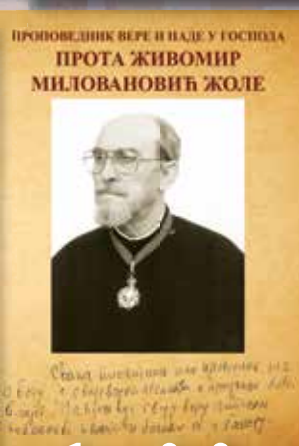
Каленик

Протојереј старојерој Луѓисав Д. Поповић
О БАГДАНУ И
БАГДАНЦИМА

Томислав Чучковић
Протојереј Милосав Милошевић
САУЖЕЊЕ И СВЕДОЧЕЊЕ ПРОТОЈЕРЕЈА
ЉУБИСАВА Д. ПОПОВИЋА (1881-1966)

ПРОПОВЕДНИК ВЕРЕ И НАДЕ У ГОСПОДА
ПРОТА ЖИВОМИР
МИЛОВАНОВИЋ ЖОЛЕ

Пасторска и литурђивна
мисиона у Господини
Проте Радоја Димитријевића
(1880-1911)

www.eparhija.com